

A SZÖRNYETEG

AZ ENGESZTELHETETLEN SZERELEM KÖNYVE

IRTA
SURÁNYI MIKLÓS

I.

Drága Barátom! Úgy egyeztünk meg, hogy négy hétig nem írunk egymásnak. A négy hét letelt. Jelentkezem tehát.

A postabélyegről látja - ha ugyan az ön titkos rendőrsége máris ki nem nyomozta, - hogy Heluanban vagyok. A Palace Hotelben lakom, amely valamikor a vicekirály palotája volt. Miért jöttem ide? Nem tudom. Nem vagyok beteg, nem voltam kíváncsi Kairóra, a piramisoknak még csak feléje sem néztem, a fáraók nem érdekelnek, - talán azért vagyok itt, amiért az első és második századbéli anakoreták: hogy magamba szálljak. Ne féljen azonban, drága Barátom, nem hervadtam el a magány aszkézisében. Golf, tennisz, tánc, szénsavas fürdők megőrizték testem és lelkem ruganyosságát és egyenletes, derült, kielégült kedélyhangulatban vagyok, amit négy héttel ezelőtt nem mondhattam volna el magamról.

Most nem csak azért írok magának, mert erre adott szó kötelez, hanem azért is, mert fontos közölni valóm van az ön számára, Johnny. Elváltam az uramtól, a philadelphiai törvényszék tegnap mondta ki a jogérvényes ítéletet. Csodálkozik ezen? Nyolc évig viseltem a nevét, de az utolsó három évben már - amint ezt ön tudja legjobban - nem voltam a felesége. Hogy miért nem váltam el már három évvel előbb? Azért, kedves Johnny, mert az ön szerelme szükségtelemmé tette számomra, hogy visszavegyem a függetlenségemet. Olyan boldog voltam, hogy eszembe sem jutott Mr. F. Goulden, vagyis az az úr, aki ismerőseink véleménye szerint a hites uram volt. Három évig házasságtörő asszony voltam, de nem volt egy pillanat, amelyben ezt észrevettem volna. Az életem, a testem, a lelkem, a fantáziám a magáé volt és ez tökéletesen kielégített. Mr. Goulden tudta, vagy nem tudta, - ez nem tartozik rám, de soha egyetlen célzást sem tett arra, mintha sejtene valamit. Nem volt tehát terhemre a házasság és kétségtelen, hogy vagyonom az ő kezelése alatt pompásan gyarapodott. Ő soha egy pillanatnyi bánatot vagy aggodalmat nem okozott nekem, sőt, hogy igazságos legyek, gyengéd figyelme számtalan jelével sokszor egészen elbájolt. Én pedig a maga életét éltem, drága Johnny, a maga felesége, rabszolgája, bajadérja, szeretője voltam, esztelenül szerelmes, rajongó, boldog, alázatos kis cselédje, - eszembe sem jutott, hogy ezt az életet másképp is lehetne élni, mint ahogyan éltem.

Az azonban nem igaz, hogy nem gondoltam soha a válásra. Hogyne! Sokszor eszembe jutott, hogy maga egyszer, egy szentimentális vagy nagyon is józan hangulatában, talán elém áll és így szól: Mary, legyen a feleségem! Nos, ebben az esetben rögtön szaladtam volna Mr. Goulden-hoz és megkértem volna, hogy bocsásson szabadon, mert Johnny Field azt akarja, hogy a felesége legyek. Maga sohasem követelte ezt, tehát én nem tartottam szükségesnek a válást.

És miért váltam el most?

Röviden ezt is megmagyarázom. Három évig szerelmesen vártam, hogy maga feleségül vesz. Szép volt a szerelmem. Ez volt talán a világ legnagyobb szerelme. És mindennap hevesebb, örültebb és embertelenebb lett ez az emberfeletti szenvedély. Úgy-e, sokszor mondtam, hogy egyetlen napom sem volt, amikor eszembe ne jutott volna, hogy ehhez képest tegnap még nem is szerettem magát. És minden volt ebben a szerelemben. Gyönyör, boldogság, félelem, vágy, harag, féltékenység, őrzöngés, reszketés, ellágyulás, ujjongás, halálos kín és halálos kéj... soha egy percnyi lankadás, kimerültség, fásultság vagy unalom. Egyszóval, kedves Johnny, ez elviselhetetlen nagy szerelem volt és én éreztem, hogy ez így nem mehet tovább. Vagy elvesz feleségül, vagy megőrülök. Magának nem jutott eszébe, hogy feleségül vegyen, én pedig undorodom a tragédiától! Nem félek, értse meg drága Barátom, de undorodom a tragédiától. Utálok az örült embereket. Megvetem és gyűlölöm a szenvedélyeket, amelyek az elmebaj

határát súrolják. És félek. Igen. Félek az őrültségtől, a hisztériától, sőt egész egyszerűen félek a szenvedéstől, amelynek nem látom a végét. Nem félek a legfájdalmasabb operációtól sem, ha tudom, hogy egy óra, vagy másfél óra múlva megszűnik a kín. De a beláthatatlan lelki gyötrelmem elijeszt és visszariaszt. Nos, az én szerelmem ilyen végeláthatatlan kínszenvedéssel fenyegetett. Azért futottam el magától és azért kértem meg, hogy egy hónapig ne tudjunk egymásról.

Hogy mi történt bennem ez alatt az egy hónap alatt?

Elváltam az uramtól.

Visszaszereztem a függetlenségemet.

Miért?

Mert most már tudom, hogy mire használjam azt. Már nem vagyok a magáé.

Isten vele Johnny. Élvezze Londont.

Nagyon szerettem magát. De most boldog és független vagyok.

Ha valahol valaha összesodor bennünket az élet, harag és rosszhiszeműség nélkül, szépen, szeliden nézzon a szemembe. Az a három esztendő gyönyörű volt és elfelejthetetlen. És végre is, ezt a három évet egymásnak köszönhetjük, Johnny.

Minden szépet és jót! Isten vele!

Mary.

II.

A Kairótól huszonhárom kilométernyire fekvő Heluan les Bains egyik amerikai milliomosoknak való szállodájában, a Palace Hotelben lakott háromszobás drága appartement-ban Mrs. Mary Goulden a komornájával és a szobaleányával. Reggel kilenc óra volt. Az asszony radiotelegrammot kapott, kiugrott az ágyból, strucc tollboász pizzáját kapott magára és az íróasztalához szaladt. Ott gyorsan megcimezte a levelet Mr. Johnny Fieldnek, lezárta, lepecsételte és szobalányával a légiposta állomására vitette.

Megnézte az órát. Fél tizenegy. Öt nap múlva Londonban, Johnny kezében lesz a levele. Kissé töprengett, hogy lefeküdjék-e még?

Megrázta arany szőke fejét és kiszaladt a fürdőszobába.

Felhörpintett egy csésze kakaót és a fürdőkádba lépett. A vizet, amely 28° Reaumurt mutatott, három kanálnyi fürdősó tette simává, puhává és illatossá. Tíz percig pihent a vízben. Végig nyújtózkodott úgy, hogy lábát a csillogó fehér kád falához feszítette, nyakát pedig rányugtatta annak emailperemére. Ily módon oly kényelmesen feküdt, úgy át tudta magát adni a langyos és csiklandó melegnek, mintha ágyában pihenne. Felnézett a stukkós gipszmenyezetre és arra gondolt, hogy igen, most új élet kezdődik: most kezdődik az ő saját élete. Eddig az élete nem volt az övé, kelése, fekvése, öltözködése, napjának beosztása, szórakozása, sportja... barátainak megválogatása, utazása, éjjele, nappala, álma, öröme, sírása, aggodalma mind-mind azé a másik emberé volt. Ő egészen elvesztette magát. Csak egy árnyék volt, amely kényszerű pontossággal követte egy másik egyéniség mozgását. Nem volt akarata, programja, öntudata...

Akarata?

Gondolata, vágya, ötlete, álma sem volt más, csak amit ő szuggerált, vagy ami őhöz táptadt..

De most másképp lesz egészen. Most annál inkább szabadjára engedi egyéniségének spontán ösztöneit. Most aztán független és szabad lesz, mint egy önfeledt gyermek, mint egy ősemlék a vadonban, vagy mint egy olimpusi istenasszony a fellegek között.

Programja?

Az nincs. Úgy fog élni, ahogy a kedve, vére, szeszélye ösztönzi. Időbeosztása sem lesz. Akkor kel fel, amikor kipihente magát, akkor fekszik le, amikor elálmosodik. Mindegy, hogy az óra hányat üt, hogy nappal van-e, vagy éjszaka... utazni fog, de csak autón, hogy a vonat menetrendje ne feszélyezze... soha nem tagad meg magától semmit, más kedvéért egy mozdulatot sem tesz, kiirt magából minden tekintetet, konvenciót, kegyeletet, részvétet. Önző lesz. Önző, kegyetlen, egocentrikus, követelő és önfeledt, mint egy csecsemő.

Elmosolyodott.

- Ez az igazi bölcsesség, ez az igazi egészség, ez az igazi boldogság - gondolta és mellére paskolta a meleg, illatos vizet. - Harmincéves vagyok, egészséges, hibátlan testű, ruganyos, erős... - felemelte lábát és gyönyörködve nézte telt, kemény, rózsásfehér bőrét.

- Szép vagyok.

Lehúnyta szemét és arra gondolt, hogy ő mily sokszor és mily elragadó hévvel dicsőítette szépségét.

- Eh, ezentúl csak magamnak leszek szép.

Ezt majdnem hangosan mondta, fölényesen és epésen, de utána egy kicsit megfájdult a szíve.

- De vajjon érdemes-e így? - gondolta szomorúan.

Aztán megrázkódott.

- Érdemes-e így? Csak így érdemes. Szép vagyok önmagamért és önmagamnak és annak, aki nek akarom. Vége az odaliszk-alázatnak, a „mindent érte” és „mindent neki” beteg rögeszméjének.

Hirtelen megragadta a szappant és keféit és háromszor is végigdörzsölte a testét. A bőre piros lett és égett. Kiugrott a vízből és bolyhos fürdőköpenybe burkolózott. Lefeküdt a fürdőszoba pamlagára. Szárította magát.

- Igen, - gondolkodott tovább, - tökéletes ösztönéletem élek. Önző ösztönéletem. Milyen jó lesz: sohasem sietni, soha nem idegeskedni, soha nem félni lekéséstől! Sohasem lesni másnak a gondolatait, sohasem figyelni másnak az izlését... járni, kelni, jönni, menni, lassan, tétován, hanyagul és meg-megállni ott, ahol éppen valami leköti az ember érdeklődését. Istenem, milyen rabszolgalány voltam három esztendeig!

Becsengette a komornát.

Felállt, ledobta magáról fürdőköpenyét és ecetbe mártott gummiszivaccsal tetőtől talpig lemosatta magát. Aztán jött a massage. A fürdéstől és ecettől kiszáradt bőr lassan felszívta a zsiradékot. A komorna finom vászonkendővel megtörölte és kevés pudert hintett a testére, hogy hamvas legyen és ne tulságosan síkos.

- No, ezzel megvagyunk - mondta a francia lány, aki szinte szerelmesen nézte végig asszonya karcsú, magas, telt, amellet lányos alakját. - Madame gyönyörű! - tette hozzá ma is, mint mindennap, de Maryt mindennap meghatotta ez az elragadtatás.

- Leülhetek?

A komorna a szekrény felé fordult, amelyben üvegek, téglék, dobozok, kefék, nikkel szerzők, ollók, reszelők, szivacsok, festékek, rizspörök, hajsütők, fodorítók és egyéb alchimista rekvizitumok szép rendben, csillogva és titokzatos rendeltetéssel, mint valami orvosi műszertár kirakatában, elkápráztatták a bámuló szemet. De a komorna behunyt szemmel eltalálta, hogy sorjában melyikre van szükség. Igaz, hogy húsz éve gyakorolta. Húsz év előtt Mary még csak tizenkét éves leányka volt, de testi épségét már akkor is ez a barna, hegyesorrú, parányi természetű, csipogó hangú, feketeszemű maitresse gondozta. Lujza nem a szobaleányok nivójáról emelkedett a komorna rangjára. Valóságos udvarhölgy volt ő Newyorkban, az ötödik Avenue egy veresbarna homokkőből épült ódon, de fejedelmi fénnel berendezett palotájában, ahol Mary napvilágot látott. A palota gazdája Thomas Fred Manchester, a posztókirály volt. Már akkor is öreg úr, az ötven és hatvan között, de fiatal férj, aki a Metropolitan egyik énekesnőjét vette feleségül. A házasság első és egyetlen gyümölcse volt Mary, akit az orvosi tudomány csak úgy tudott világragasztani, hogy feláldozta az anyát. Th. F. Manchester gyermeke, már élete első órájában anyátlan árva, Amyol Lujza doktorkisasszony felügyelete alá került. Lujza egy Amerikába vándorolt sebész leánya volt; akkortájt huszonöt éves és éppen hogy megkapta diplomáját a bostoni egyetemen és átesett az első és utolsó tragikus szerelmi csalódáson. Ő táplálta Maryt és nem is hagyta el soha. Ott maradt mellette, dajkája, játszótársa, nevelője, alázatos, reszkető, féltékeny, hiú édesanyja, cselédje és egyetlen igaz barátja lett neki... Emlékszik, hogy egyszer a Fifth-Avenue platánjai alatt, amint délben együtt sétáltak, valaki megkérdezte a négyéves kis Maryt:

- Mondja csak kicsike, ki a maga mamája?

- Madame Louise, - felelte ártatlanul a kékszemű, szőkefürtű gyermek.

- És a papája? - kíváncsiskodott az idegen.

- Mme Louise, - válaszolta erre is meggyőződéses komolysággal a posztókirály egyetlen gyermeke és örököse, aki ötéves korában csakugyan elvesztette apját és rengeteg vagyonával, fényes nevével és árva kis lelkével csakugyan Mme Louise apai-anyai gondjára maradt.

Maryt tizennyolcéves korában nagykorúsították. Négy évig egyebet sem tett, mint a kéréi között válogatott; ha Lujzára hallgatott volna, még ma sem tenne mást. De huszonkétéves korára megunta a független élet terhes és felelősségteljes unalmát és kezét nyújtotta egy pénz-fejedelemnek, aki még gazdagabb volt, mint ő. Ezt az urat Mr. F. Gouldennak hívták és őt esztendeig egészen lefoglalták Mary érdeklődését az új helyzet és az azzal járó társadalmi terhek. Az ötödik esztendőben ismerte meg a fiatal Johnnyt. Akkor már huszonhétéves volt és nem hallgatott Lujza jótanácsaira. Pedig Lujza figyelmeztette:

- Egy Mrs. Goulden nem lehet szerelmes soha életében.

- Miért? - kérdezte ő felháborodva.

- Mert egy Goulden Marynek jogában és módjában van élni.

- Hát nem a szerelem az élet? - nevetett és lelkesedett ő boldog szerelmében.

- Nem. A szerelem az halál... - suttogta titokzatos és ijesztő páthosszal az öreg francia leány és kerekre nyitotta nagy fekete szemét, mint egy jósló Sybilla.

Ez jutott most Mary eszébe és megborzongott kicsit. Ő csakugyan majdnem belehalt ebbe a boldog szerelembe.

Lujza ezalatt éppen szép szőke fürtjeit ondulálta gyönyörű asszonyának. A rövidre vágott hullámos, fényes hajtömeg úgy ragyogott Mary fején, mint egy aureola.

- Hiába, igazi asszony nem lehet, csak szőke, - bókolt a komorna. - Szőke haj, szőke test, szőke bőr, - még az anatómiai alkotása is más annak, aki szőke. Egyáltalán, csak a szőkéknek van szép aktjuk, - tette hozzá meggyőződéssel, - akármit beszélnek a fiús test ostoba rajongói.

- Kissé telt vagyok.

- Örüljön neki. Az igazi szép nő nem magas és nem alacsony, nem kövér és nem sovány. A praerafaelita légiesség, a Graeco-stilusban túlzott magasság, az angol portrait-k porcellános fehér arcára, a német faldekorációk megtört vonalaiban tetszelgő szögletesség, a félreértett dekadencia hajlotsága, a lábak és karok esztelen szikársága nem lényege a modern divatszép-ségnek. Ezt a Paquinek és a nagy szabócégek mannequinjei találták ki, minthogy az abszolút soványságon minden szabású ruhát tetszetősen lehet elrendezni. Valahogy el ne higgye Madame, hogy a modern férfi ideálja a csontokra száradt bőr és az elkorcsosult felsőtest. A szép nő ma is: nő, érzéki jelenség, sexuális lény, gyengéd ívek, görbületek, hajlások és rugalmasságok körvonaláiból épített temploma a szerelemnek, - olyan, mint ön, Madame.

- Ejnye, de szépen tudsz szónokolni, Lujza, - nevetett Mary, a kielégített hiúság boldogságában. - De a modern regények asszonyhősei nem olyanok, mint én.

- A regényírók, szegények, nem értenek az asszonyi test esztétikájához, - felelt ajkbiggyesztve Lujza. - Vagy ha az ösztönükkel értenének is, félnek attól, hogy közönséges és ósdi izlésük visszatetszést szül kubista és expresszionista festőbarátjukban. A modern szépség igaz, hogy nem olyan, mint a rokokó vagy a barokk asszonya, de abban minden korok asszonyához hasonlít, hogy elsősorban érzékeny szép.

- Mint egy szép állat?

- Nem állat, csak nőstény. Ember-nőstény, éppen úgy, mint ahogy a férfi elsősorban hím az asszonyok szemében.

- Ejnye, de buja ma a fantáziád. Gyanussá teszed magad.

Lujza belefogott az arcmassage nehéz munkájába. Miközben két hüvelykujjával urnője homlokát dörzsölte, lemondóan és bánatosan szólt.

- Én már nem vagyok nő... én egy kiégett lelkű, csúf, savanyu öreglány vagyok... Madame hűséges, vén szolgálóleánya...

- De te is szerettél egyszer...

- Régen volt.

- Beszélj róla, Lujza.

Lujza egy pillanatra megállt.

- Gyönyörű bőre van Madame-nak. Mint egy négyéves gyermeknek... Nem is kínozom tovább. Adja a kezét.

És miközben lecsiszolta a körmök fehér félholdját, hatalmas sóhajtások közben - mintegy magának - halkán monologizálta.

- Hát... hát... én is voltam szerelmes és hálát adok az Istennek, hogy e gyönyörű ajándékában engem is részesített. Hogy csalódtam?... Egyszer, előbb vagy utóbb, mindenki csalódik a szerelemben. Néha már csalódással kezdődik a dolog... egyszer a szerelemben, máskor önmagunkban, vagy abban csalódunk, akit szerettünk. Ezért senkire és semmire sem szabad haragudni. Látod, én sohasem nehezteltem a férfiakra. Együgyű és szellemtelen dolog a férfiak úgynevezett megbízhatatlanságáról, hűtlenségéről vagy ámtásáról beszélni. Hivatásos nőhódítók nincsenek s a szerelemben a férfi legalább is oly mértékben áldozata szenvedélyének, mint a nő.

Ilyenkor, monologizálás közben, úgy látszik, egy tizenhatéves kis Manchester Maryt képzel maga elé, akit dajkás bizalmasodással tegezett. A világért sem nézett volna ilyenkor asszonya szeme közé, mert - mint mondani szokta - szavának semmi személyes éle nincs, csak hangosan gondolkodik.

- No, az egyik kezed kész - pillantott fel ragyogó fekete szeme sarkából Maryra és a másik kezét vette boszorkányosan ügyes újjai közé.

Amíg a másikkal elkészült, halkán kiegészítette a szerelmi csalódásról felépített egyéni teóriáját.

- Hogy a férfiak léhák és hűtelenek? Istenem, szegény férfiak! Boldogok lennének, ha nem kényszerülnének oly gyakran hűtlenség lenni a szerelmeikhez. Hiszen nekik egyéb dolguk is van az életben, mint szeretni és szenvedni és szaladni a fantáziájuk után.

- De neked is fáj... - szólt közbe Mary gúnyosan.

Lujza nem mert felpillantani, csak mélyen sóhajtott.

- Nekem is fáj akkor... igen... amikor észrevettem, hogy sok vagyok, vagy kevés, hogy súlyos, vagy hogy könnyű vagyok neki. De most már tudom, hogy nem benne, hanem bennem volt a hiba. Eleinte talán azt hitte, hogy én vagyok az igazi... Istenem, a férfi épp úgy folyton keresgél, mint a nő. Bizonyára voltak illúziói, amelyek később optikai csalódásoknak bizonyultak.

Biztos, hogy ő lett volna a legboldogabb ember, hogyha velem lezárhatja gyötrelmes kereséseinek, tévedéseinek, botorkálásának, szégyenteljes emlékeinek és előrehajszoló, vigaszt, elégtételt és kielégülést sóvárgó illúzióinak láncolatát.

- Lujza, te nagyon megértő vagy... harminc esztendő után. - Különben én is megbocsátottam, hogy Johnny nem tudott eléggé szeretni.

- Nem bocsájtott meg neki, asszonyom - tiltakozott szelíden a leány. - Ha megbocsájtott volna, nem futott volna el előle.

- Nem futottam én - nevetett kissé erőltetten Mary - azaz, hogy nem előle futottam, hanem a szerelem elől...

- Az elől nem lehet...

- Hogyan?

- Az asszony, aki csalódik, vagy csak hiszi is, hogy csalódott a férfi szerelmében, ebben a csalódásban sohasem tudja befejezni az életét. A csalódás a legnagyobb kerítő. A szerelem nem tűri el a maga hiábavaló és szemfényvesztő ürességének, a nagy csaló a nagy csalásnak a bebizonyulását. Ezért van, hogy az asszony, aki egyszer szeretett és csalódott, többé nem szabadul a szerelem illúzióitól. „Majd egy másik!” - csitítja vértől csepegő, vonagló, csalódott szívét és szerelem nélkül többé nem tud élni. Olyan asszony sok van, aki életében egyetlenegyszer sem csalódott; de olyan, aki csak egyszer élte át ezt az örületet, még nem volt a föld kerekéségén. Az ilyen asszony, mint a morfinista: mindig nagyobb adag, mindig lángolóbb szenvedély, mindig több odaadás, önfeláldozás, gyötrelm, kín után eped... ezek a szomorú, véres, könnyű, szegény kis mártíriái a szerelemnek az utópiák keresztjét cipelik fehér vállukon.

Amíg ezt mondta, Lujza szeme megtelt ragyogó könnyekkel.

- Bolond vagy, édes jó Lujzám - nevetett Mary és nagyon szégyelte, hogy az ő szeméből is kipottyan egy könnycsepp. - Szaporán elő azokkal a festékekkel, Lujza!

Míg Lujza a festékes tubusok között turkált, Mary hirtelen szívdobogást érzett. Arra gondolt, hogy ez az okos, művelt, sokat látott, öreg francia leány hátha jobban ismeri őt, mint saját maga. Mindig nagyobb adag, mindig örültebb veszedelem, mindig több odaadás, kín, gyötrelm... utópiák keresztje... ezek a szavak visszhangzottak a lelkében és megborzongott... vajjon mi vár még rá, ameddig szépsége és fantáziája össze nem omlik a saját lobogó tüzeiben?...

És e közben Johnny nevét majdnem hangosan kimondta...

- Félek ettől az embertől - gondolta és saját maga előtt elrestellte magát.

- Siess, Lujza, siess! - kiáltott fel türelmetlenül, mert szeretett volna kiszaladni a szabad levegőre.

- Kész! - jelentette Lujza és megcsókolta az asszonya kezét. - Érdemes volt másfélórát szenvedni, Madame.

III.

Lunch előtt néhány percre lement sétálni a szálloda előtt épített terrasra. Az óriási, fantasztikus, bibliai hangulatú szikomorfák alig adtak valami kis enyhe árnyékot az izzó déli napsütésben. A levegő száraz volt és meleg. A Nilus három kilométerre van innen; mintha egy világ választaná el a roppant folyamot a heluani mesterséges oázistól: homok és szikrázóan fehér mészkőhegyek egész egy világa. De a kis oázis tündéri. Mesterségesen hordták ide a televényt, amelyben gigantikus nagyságúvá nőnek a pálmák, narancsfák és kaktuszok. A szálloda előtt autók. Virág- és benzinszag. Betegek tolokocsiban. Amerikai milliomos nászutasok.

Mary friss volt és jókedvű.

Vagy csak izgatott?

Alig vette észre, hogy valaki mély hódolattal köszönti. A heluani szanatórium igazgatója volt.

- Ilyen korán, Asszonyom?

Mary nem ismerte meg Berg doktort, a híres vesespecialistát. Összehúzta szemöldökét és bizonytalanul mosolygott. A professzor nem jött zavarba.

- Doktor Berg. Asszonyom már nem emlékszik rám. Amikor ideérkezett, én vizsgáltam meg.

- Ah, most már emlékszem. De hol járt eddig, hogy azóta sem láttam.

- Európában. A veseorvosok világkongresszusán.

- Párisban?

- Bécsben.

- Hamar megjárta az utat.

- Mindössze egy hónap.

- Hogy van?

A doktor, kopasz, alacsony, vézna, beteges kis német, úgy a hatvan körül, pápaszemes arcán jóságos derű és részvét, nem tágitott a szép asszony mellől. Mary érdekelte őt. Tudta, hogy mérhetetlenül gazdag, hogy semmi baja nincs, látta, hogy gyönyörű és fiatal, hallotta, hogy egy hónapja egyedül, zárkózottan, hidegen jár-kél itt az emberek között. És nincs mellette férfi. Miféle asszony lehet ez?

Berg doktor fecsegett és figyelt. Mindig ő beszélt, de közben csendesen imádta a szépség, kellem, finomság és titokzatosság eleven szobrát. Elmondta, hogy intézetéhez, amely a vasuti állomáshoz közel, az Al Hayat nevű német luxusszálloda mellett fekszik, Európában szakorvost keresett.

- És? - kérdezte unottan az asszony.

- Bécsben találtam egy fiatal vesespecialistát.

- Német?

- Magyar.

Az asszony nem tudta, hogy mi az.

- Nagyon érdekes faj. Barbár. Mongol, tatár, török keverék. Hasonlít a japánhoz. Friss, majdnem szűz anyag. Nagyon tehetséges. Mr. Adonyi valóságos zseni.

- Kicsoda?

- Az a fiatal orvos. Óriási tudományos készültség. Nagyszerű diagnosztá. Biztos kezű operatőr. Első klasszis.

- Gratulálok.

- Köszönöm. Nem használhatom.

- Nos?

- Nagyon csunya ember.

Az asszony nevetett.

- Nem parkettáncosnak jön ide.

Doktor Berg egészen elszomorodott.

- Orvosnak sem jöhet.

- Ugyan?

- Förtelmesen rút.

- Az néha érdekes.

- De nem csak rút, hanem beteg is. Tüdőbajos. És itt sok tüdőbeteg van. Azok irtóznak a beteg orvostól. Roppant kár.

- Az ember az orvosában nem nézi a férfit.

- De ez hajmeresztően rút. Ocsmány. Törpe, ferde, esetlen, rövidlátó, kancsal, himlőhelyes. Az arca groteszk, nevetséges és mégis rémítő. Világosszőke, majdnem fehér gyér haja ápolatlan s kócos. A szemöldöke vörös. A szája vértelen és duzzadt. Ez a legborzasztóbb. Nem lehet emberek elé bocsátani. Valóságos szörnyeteg. Roppant kár. Nem hozhatom ide. Pedig jött volna. Valósággal sírt, amikor visszautasítottam. Azért, mert oly ocsmány vagyok? - kérdezte és dühösen megrándult az arca. Ekkor megsajnálta.

- Szegény! - szólt részvétellel Mary és kezét nyújtotta az igazgatónak.

- Hogy van? Remélem jól.

- A vizontlátásra.

Mary a lunchön Johnny Fieldre gondolt. Ő volt a legszebb harmincéves gentleman New-Yorkban. Talán az egész világon. Sötétszőke, fehérbőrű, villogó kékszemű, pirosajku, vállas, magas, daliás remeke az angolszász fajtának. Erős, ügyes, finom, karcsu, ruganyos, gyönyörű férfitípus.

De jó, hogy ilyen messze van.

És de jó, hogy oly hamar elküldte neki a levelet. Öt nap múlva már olvasni fogja Londonban, ahol üzleti ügyekben két hónapot tölt.

IV.

Mary elhatározta, hogy még néhány hétig Heluanban marad. Azóta, hogy megírta Johnnynak a levelet, kezdte érdekelni Kairó, kezdett kíváncsi lenni a fáraók sirjára és fantáziáját kezdte izgatni a Nilus. Gyakran tett kirándulásokat a sivatag szakadékszerű völgyeibe, ide-oda járt a Nilus keleti partján a heluani és a kairói Bab el Sük pályaudvar között, elragadtatva bámulta meg a kairói fegyháztól félórarájárásnyira fekvő kőbányákat, Heliopolist, a biblia szent városát és az óriás szikomorfat, amely alatt a Herodes elől menekülő Mária megpihent az ő kis fiával.

- Milyen gazdag és változatos az élet! - kiáltott fel olykor öntudatlanul - és én három évig egyetlen egy ember szeme pillantását lestem. Egyetlen emberét, aki engem talán nem is szeretett.

Mary most fedezte fel azt a világot, amely a szerelem határain kívül terül el. És csodálkozott, hogy milyen nagy ez a világ.

Egyszer, amint fáradtan és boldog kielégüléssel hazatért a hotelbe és sebtében átöltözködve lement az ebédre, Berg doktor, hűséges bámulója és szórakoztatója, komikus fontoskodással szaladt feléje:

- Asszonyom, itt van a szörnyeteg.
- Kicsoda?
- Doktor Adonyi Károly, egyetemi docens.
- Ah, a bécsi doktor? A japán?
- Magyar.
- Hogy került ide?
- Mint vendég. Gazdag ember, megteheti. Azt hiszem, a bosszú és dac hozta ide szegényt.
- Talán gyógyulni akar.
- Az is ráférne. Nagyon oda van.
- Szegény.

Megint ez a szó: szegény! És Mary ezt őszintén és részvétellel mondta. Valósággal örült, hogy a szörnyeteg ide jött. Látni kívánta. Sajnálta ezt az embert. Ő még sohasem sajnált senkit. Nem azért, mintha érzéketlen lett volna a mások szerencsétlenségével szemben, hanem mert három év óta - tehát soha, mert ami azelőtt volt, arra nem emlékezett - mert három év óta nem vett észre mást a világon, csak Johnnyt, a szépet, az erőset, a félelmetest, a tökéletest, a zsarnokot. Már úgy megéhezett ama, hogy valakit sajnálni is alkalma legyen.

A szörnyeteg másnap már megjelent a lunchön.

Minden szem feléje meredt.

Berg doktor nemcsak Marynek mondta el a magyar orvos történetét, hanem Heluan minden számottevő dámájának. Amerikai misszek, akik beteg apjukat kísérték el az egyiptomi szanatóriumba, világjáró angol ladyk, akik az exotikum és a keleti misztikum varázsát hajszolják a mamelukok sirja s a szent szikomorfa között, párisi dámák, akik egy kéthónapos viszonyt bonyolítanak le a piramisok lábánál, holland és belga nagyvilági hölgyek, akik tüdőcsúcs-hurúttal és szerelmi neuraszténiával hozták ide magukat, egyformán tudtak a szörnyü

barbárról, akinek világhíre van a szakorvosok között, de csunyasága miatt nem tanácsos őt beteg ember ágyához küldeni.

Adonyi doktor csakugyan csunya ember volt. Berg professzor nem sokat tulozott. Egy szép belga asszony, akinek vesetuberkulózisa volt, odasúgta az ura fülébe:

- Nézd azt a gorillát.

A férje rosszalólag csóválta a fejét.

- Nem a külső teszi.

A pincérek rajtafelejtették a szemüket. Ők is hallották már, hogy ez a barbár miért nem lett a szanatórium osztályorvosa.

- Pfuj! - fakadt ki a virágáruslány, akit Adonyi doktor zordonan elutasított.

A férfiak nyomban szimpatikusnak találták. Ez volt a leglesújtóbb kritika a szegény szörnyeteggel szemben. A férfiak nyomban felmelegednek az iránt, akitől nem kell félteni az asszonyaikat.

Mindenki nagyon csunyanak találta a magános idegent, de mindenki őt nézte, róla beszélt és róla gondolkodott!

Mary is megnézte. Megállapította, hogy ezzel az emberrel a természet bizony mostohául bánt, de abban tévedett a professzor, mintha a szörnyeteg lompos, esetlen és elhanyagolt volna. Sőt csakúgy sugárzott róla a zsenialitás, az ízlés, a választékosság és az előkelőség. Először is nem volt feltűnő. Ruhája, mozgása, halk szava és szemérmes nézése szinte ködbe vonta, el-sülyesztette és láthatatlanná tette az embert magát. Igaz, kissé félszeg volt, de ez a félszegség olyanná tette, mint egy gyermekes művészt, vagy - igen, ez az! - mint egy fiatal egzotikus herceget. És a csunyasága nem volt nemtelen, nem volt aljas és gonosz. És szomorú volt: amivel mintha bocsánatot kért volna amiatt a kellemetlenség miatt, amit, mint látvány és meglepetés okoz embertársainak.

- Szegény! - gondolta részvétellel Mary és feltette, hogy bemutatattja magának a szörnyeteget.

V.

Berg professzor másnap bemutatta Adonyi Károlyt Van Roosen bárónőnek, a hollandus főkonzul feleségének, Ristori grófnőnek, egy villogó szemű olasz énekesnőnek, Miss Hool Edithnek, a kaliforniai vasutak nagyrésztvényesének, végül Székely Ervin budapesti bankigazgató családjának. A kis német orvostanár úgy vonzolta egyik hölgytől a másikhoz Adonyit, mint valami egzotikus látványosságot; büszke volt rá, mint egy Afrika-utazó a zsákmányára; mint egy művész az alkotására; mint egy doktor a ritka betegére. Ugy érezte, hogy dicsőség és bámulat hárul rá, amiért ezt a feltűnő csúf emberpéldányt felfedezte és nagy áldozatok árán idehozatta betegei szórakoztatására.

Adonyi doktor gyűlölte a professzort, mint ahogy gyűlölte a tükröt, amelybe reggelenként belenézegetett. Adonyi tudta, hogy a tanár miért nem alkalmazta. És most mégis mutogatja. Miért? Gúnyt űz belőle és kéjeleg az asszonyok megrökönyödésében? A fiatal orvos lelkében düh és keserűség, dac és bosszuvágy halmozódott fel, de minden érzése felolvadt az önkínzás mazochista kéjében, hogy hadd lássuk, hát csakugyan nincs-e joga ahhoz, amihez minden ép és egészséges csavargónak, minden autobusz-soffőrnök, minden rakodómunkásnak és minden dohányszagu matrónának joga van: asszonyok érdeklődésére, szerelemre, csókra, hódítás, diadal, odaadás édes örömére?

Adonyi doktor úgy vonzoltatta magát egyik asszonytól a másikhoz, mint a beteg ember egyik sebésztől a másikhoz: reménytelenül leste, hogy melyik mondja ki rá a halálos ítéletet. Szinte bosszantotta, hogy mindenütt kedvesen és melegen fogadták. Hogy az asszonyok kacérkodtak vele. Hogy nyomban temérdek meghívást kapott és mindenhol körülfogták, mint a társaság központját.

- Ezek tulságosan és sértően tapintatosak - gondolta magában. - De majd megbosszulom magam.

Berg professzor oldalba bökte Adonyit - szép asszonyok, mi?

Adonyi a vállát vonogatta.

- Keveset látni belőlük.

- Hiszen félig meztelenek - kacagott a tanár.

- Az arcukat értem. Azt egészen eltakarja a festék és a poudér. Csupa fehér rózsza, csupa hamvas álarc. Csak a rövid hajuk és a szájukban füstölő szivarka különbözteti meg őket a rokokobeli miniatűr email-képektől.

- No, belülről aztán egy cseppet sem hasonlítanak XV. Lajos korának asszonyaihoz.

Adonyit érdekelte ez a gondolat. Elmélkedő ember volt, aki az életet könyvekből ismerte és megállapításait dedukciós módszerrel, történelmi analógiákból és logikai összefüggésekből vonta le. Hamarosan belemerült ennek a kérdésnek a boncolgatásába.

- Én pedig azt hiszem, - mondta halkan a professzornak - hogy megtévesztésig hasonlítanak egyéb korok asszonyaihoz. Ez tudniillik azt akarja jelenteni, hogy a világon semmi sem olyan változatlan, mint - hála Istennek - az asszony. Talán csak a gyermek - ez a fiatal, egészséges és elragadó zsarnok - vetélkedik vele az örökkévaló egyformaság és változhatatlanság hatalmas tulajdonságaiban. Ezért van az, hogy a világ is nagyjában ugyanaz, mint volt a Pharaok, Platon, a Caesarok, Nagy Károly és Napoleon alatt: mert mind e kitűnő férfiakat az asszonyok, ezeket pedig a gyermekek kormányozták.

- Kivéve azokat, akiknek nincsen gyermekük. Ezeknek itt például nem szokott gyermekük születni.

Adonyi oda sem hallgatott. Egészen belemelegedett a témájába és lelkesen folytatta:

- Az asszonyokat már a görög mithológia végérvényesen kategorizálta, amikor a földi istenségek nőnemű egyéniségeit az alábbi osztályokba sorozta: múzsák, gráciák, hórák, hesperidák, szirének, démonok, harpiák. Vesta, a szűz és Demeter, az anya, nem klasszis, csak két fiziológiai véglet: de hogy démonikus Vesták és furiózus Demeterek éppen oly gyakoriak, mint a sokgyermekes Laura- és Lucretia-féle kövér erényhősnők, ez kétségtelen mindazok előtt, akik elfogulatlanul szeretik vagy gyűlölik az asszonyokat. Ezek a típusok élnek és illatoznak a szigorú erkölcsű ótestamentumban Éva, Hágár, Rebeka, Delila, Judith, Zsuzsanna és Salome nevek alatt s Egyiptom, Afrika sem maradt adós az Isis, Semiramis, Didó és Cleopatra-féle analógiákkal.

A professzor gúnyosan mosolygott.

- Ilyenformán gyerekjáték volna szép rendben osztályozni összes nőismerőseinket, akik valaha szívünket mint szirének vagy gráciák, vagy fúriák megdobogtatták. De, mint minden tudományos osztályozással, itt is baj van, uram. Én legalább nem ismertem asszonyt, akiben a fent elősorolt összes tulajdonságokat - a Corinnák, Aspasiák, Artemisiák, Judithok, szent Klárák és Ceciliák összes bűneit és erényeit ki ne lehetne mutatni.

Adonyi ezalatt felfedezett a hölgyek között egy magas, karcsu szőke szépséget és percekig rajta felejtette szemét. Berg tanár pedig csendesen folytatta a saját cinikus megállapításait.

- A modern asszony semmi más kor asszonyához nem hasonlítható.

- Akkor a modern férfi sem... - tette hozzá szórakozottan Adonyi és a szőke, magas hölgyet majdnem elnyelte a tekintetével.

- Ez igaz - hagyta helyben Berg. - A nemek - a lelki élet megnyilvánulásaiban - mind jobban asszimilálódnak; a férfi a kultúra, a détail-élet egyhangúsága, a békés foglalkozások enyhe atmoszférája alatt mindjobban elpuhul, a nő a létért való kemény küzdelem szükségszerűsége folytán szemlátomást elférriasodik. A háború - mint mindenben - ebben is csak durva és gonosz akcentusokat hozott a mindennapi élet egyhangúságába, a gazdasági elszegényedés rossz szagát keverte a kultúra illatos légkörébe - de lényeges elhajlásokat a társadalmi fejlődés vonalába nem tudott belekompónálni. A háború oly sokáig tartott s a front mögött meghúzódó emberiség oly önállóan élte a maga automatikus életét, a katona annyira dilettánsul végezte a maga véres hivatalát s oly hamar elfelejtette a hadviselés hősi erkölceit, hogy az ember, ha le nem rongyolódott volna egész a nevetségesség tragikumáig, észre sem venné a háború szerepét az erkölcsi és szellemi élet fejlődésében. Az asszony minden háborús bűne ott szunnyadt gondolat és gerjedelem csírájában a béke aranyfényes, meleg, csendes konszolidációja alatt is. A férfi nem lett erősebb, bátrabb, lovagiasabb - de gyengébb sem, gyávább sem, erkölcstelembb sem, csak szegényebb és kétségbeesettebb.

- Mit? - kapta fel fejét Adonyi.

- Hiszen maga nem is figyel ide - nevetett a tanár.

- Gyönyörű egy asszony - fakadt ki önkéntelenül Adonyi.

- Melyik? - kérdezte a tanár.

- Az a magas, fehér arcú, szőke...

- Az csakugyan szép... És, ami fő, szabad.

- Leány?
- Asszony. De se a férje, se a szeretője nem jött el vele.
- Az is van? - kérdezte Adonyi s ez kissé kiábrándította.
- Csak nem gondolja, hogy nincs?
- Ezeknek valamennyinek van szeretőjük?
- Ahogy vesszük. Szeretők van, de nem szerelmesek. A modern asszony nem szerelmes, csak viszonya akad.
- Ön kissé cinikusan kezeli, tanár úr, az asszonyi nemet.
- Korántsem. Csak objektíve, fiatal barátom. Objektív vagyok a koromnál fogva, és mert nagyon jól ismerem a nőket. És mondhatom, a modern asszony tulajdonképpen a szerelmet nem is ismeri.
- Ugyan!
- A lovagkorban, Valther von der Vogelweide idejében s a városi élet aranykorában, amikor Frauenlob pengette lágú lyráját - a nőnek majdnem egyetlen hivatása volt a szerelem. Kell, hogy egykor, egy eljövendő aranykorban, amikor a társadalmi munkamegosztás s az emberi erőnek géperővel való helyettesítése felére csökkent a létfenntartásra fordítandó energiamennyiséget, a nő ismét visszatérhessen eredeti rendeltetéséhez: széppé, gyönyörűséggel teljessé, finommá és kielégültté tenni a férfi életét. De most, a nyomor és a vele járó nemzetközi és társadalmi küzdelmek századában, a nőnek sem jut több ideje a szerelemre, mint a férfinek.
- Bizonyos ön ebben?
- Bizonyos vagyok. Igazi rendeltetésétől eltántorítva, a nő minden mértéken és józanságon felül beleveti magát a reális élet szennyes hullámaiba. Üzlet, hivatal, ipar, spekuláció, tudomány és művészet, az orvos, a tanító, a tanár, a kereskedő, az ügynök, az újságíró élete: a nők legnagyobb részének is ez élete. Lihegő verseny a férfiakkal, a férfiak évezredek előjogai, erkölcsi szabadoossága, a társadalom elnéző és erkölcstelen szankciói nélkül. Folytonos alkalom olyan fegyverek használatára, amelyekkel a férfikonkurrencia nem rendelkezik. Állandó érintkezés a másik nemmel, amely egy pillanatra sem hagyja kétségben az iránt, hogy kíméletre és segítségre csak akkor számíthat, ha szép, fiatal és engedékeny. Üzletté válik az egész élet: a kenyér, a szépség, a szerelem, az erény és a bűn, hajrá, a verseny a saját neme köréből szédítő és tisztességtelen, házasságról senki sem beszél, csak flörtöl, a gyermek nem áldás, hanem gond, teher, esetleg szegény és katasztrófa, sietni kell mindennel, nem lehet egy ideális szerelemben elálmódogni és lekésni a karrier expresszvonatát, - szegény, meggyötört, kifáradt asszonya korunknak, rá nézve a nagy, szenvedélyes szerelem nem érzelmi kérdés, hanem egyszerű gazdasági kár, elvesztett idő, füstbe ment haszon, anyagi rizikó, tehertétel a számlán, pénzbeli veszteség, csőd, bukás, anyagi katasztrófa. Felváltja tehát aprópénzre; ha szép és fiatal, futó kalandokra, kis, játékos, siető flörtökre, veszélytelen csókokra, amik sem időt, sem életenergiát, sem anyagi javakat nem rabolnak. Ha hiú és igényteljes, lusta és nagyraavagyó: eladja magát. Ez is hivatal, foglalkozás, kondíció, esetleg karrier. Ha talentumos, versenyre kél a férfival ötlet, nyereszkesedés vagy produktív munka segítségével. Ha jó partira talál, férjhez megy szerelem nélkül, hitves lesz kötelességtudás és hűség nélkül. Ha nem szép és nem fiatal, minden eszközt megragad, hogy pénzhez és pénzen vásárolható örömhöz jusson. Ha okos: öregségét készíti elő fukar, számító és pedáns önzéssel, tág lelkiismeretének minden apró ravaszágával. Ha elkeseredett és üldözött, akkor embergyűlölő lesz és kegyetlen. Erkölcs és szemérem nélkül nyúl embertársai minden gyarlóságához, hogy azokat a maga számára kizsákmányolhassa. Nem ismer sem Istent, sem ördögöt; egyiktől sem fél; telhetet-

lenül rombol, mert minél alacsonyabb az általános standard körülötte, annál inkább vigasztalódik. A mások nyomorúságából, erkölcstelenségéből, szerencsétlenségéből él, mint a hiéna a temető hulláiból... ugyan, mikor van idejük ezeknek átengedni magukat a nagy érzésnek, vagy csak meg is pillantani azt a férfit, akiért lelkük megmagasztosodik és elmerül a szerelem napsütés hullámaiba? A nők nagyrésze mindennek csak a parodiáját látja, a szépségnek, erőnek, finomságnak csak az utánzatát; a gyönyörnek csak a szennyét; az embereknek csak a salakját; a szenvedélyeknek csak a pusztító és rothadt kigőzölgését, a szerelemnek csak aljas karikaturáját: a szerelmeskedést. Ezért nem ismerik meg soha a szerelem mennyei szépségét és boldogságát.

- De ezek az asszonyok itt nem vesznek részt az élet egzisztenciális küzdelmeiben.

- Ebben igaza van. Tehát, ha valahol, itt talán még lehet beszélni szerelemről a szó igazi romantikus jelentésében. Az emberek itt úgy szólván légüres térben élnek és szabadon adhatják át magukat ösztöneiknek. Igen, itt a szerelem egészen a saját törvényei szerint fejlődhet ki, mint ahogy a lombikban minden külső tényező nélkül jöhetnek létre vegyi folyamatok. Itt talán még van rá mód, hogy a szerelem abszolút törvényeit tanulmányozhassuk.

- Van rá mód?

- Légüres tér van itt; anyagi erkölcsi és társadalmi légüres tér. Csupa független, gazdag, szabad, művelt, unatkozó ember: semmi más dolguk nincs, csak szerelmeskedni.

- Talán inkább igazán és őszintén szeretni, kedves professzor úr!

- Sajnos, ebben kételkedő vagyok. Ezek az asszonyok sem szeretnek, csak szerelmeskednek.

- Hogy érti ezt, uram?

- Megfigyelte, kedves kolléga úr, hogy Kairóban milyen szépek az arab férfiak?

- Csakis férfiakat láttam.

- No ugy-e! A szállodák egész személyzete férfi. Gyönyörű típusok. Legendás hősök álarcait viselik magukon.

- És az asszonyok?

- Azok a környék apró piszkos falvaiban élnek. És maguk is piszkosak és harmincéves korukra ijesztő vén banyák. Ott az arabok közt úgy van, mint a madárvilágban. A him ékes, gyönyörű, pompás, erős, szenvedélyes, a nőstény szürke, nyomorult kis féreg. Nem való egyébre, mint hogy egy féltucat gyermeket szüljön az urának, aki a városban él és sütkérezik a világjáró európai és amerikai asszonyok kegyében.

- Így van ez, professzor?

- Majd ön is meglátja, hogy a gazdag nyugati asszonyok mily kedves idilleket élnek át arab Adonisokkal a piramisok körül, a Niluson és a Szahara homok-rengetegében.

- Borzasztó.

- Miért? Ez a légüres tér... De azért ne vesse meg őket. Az a szép szőke hölgy csakugyan tetszik önnek kedves kolléga úr?

- Elragadó asszony.

- Jöjjön, foglalkozzék vele.

*

Mary leültette maga mellé Adonyit és a hazája felől kérdezősködött.

VI.

Két nap múltán Adonyi dr. kezdte veszíteni a népszerűségét. Az emberek megszokták.

Mary nem mutatkozott.

Senki sem látta, senki sem tudta, miért zárkózott be lakosztályába.

Maga Mary sem.

Először azt hitte, hogy ez a függetlenséghez tartozik. Nincs kedve felkelni az ágyból, tehát nem kel fel, nem számítja a napokat és az órákat. Negyvennyolc órát van kedve feküdni? Negyvennyolc órát fekszik. De már másnap úgy érezte, hogy az ágy idegessé teszi. Felkelni!

Becsöngette a komornát.

- Lujza, fel szeretnék kelni.

Megfürdött. A komorna azt mondta: Madame a leggyönyörűbb asszony.

A víz elbágyasztotta. Visszafeküdt az ágyba. Rossz kedve volt. Nem tudta, mitévő legyen. Szurást érzett a hátában. Ennek határozottan megörült.

Lujza elsápadt.

- Madame szeme ég.

- Lázam van?

- Megmérem.

A hőmérő 36.9-et mutatott.

Lujza megkönnyebbült.

- Semmi baj, Madame.

Mary tudta, hogy neki mindig ennyi a hőmérséklete. De most megijedt a 36.9-től. Arra gondolt, hogy ez a két tized plusz talán már régóta valami lappangó tüdőbajt jelent.

- Orvost kellene hivatni, - szólt bágyadtan a komornájához. - Hivasd el Berg tanárt.

A komorna fontoskodva rázta a fejét.

- Én nem bizom benne.

- Miért?

- Öregecske már, túlságosan szellemes és sokat fut a dámák szoknyája után. Ezt a három tulajdonságot nem szeretem abban, akire az életemet bizom.

- Hát kit gondolsz?

A komorna felhuzta vékony, rozsdabarna szemöldökét, gondolkodott kicsit, aztán kiderült az arca.

- Most jött Heluanba egy japán orvos. Csúf, mint az éjszaka, de világhírű tudós. Én imádom a japán tudósokat. Nagyszerű nép az, Asszonyom.

- Doktor Adonyira gondolsz?...

- Igen, ilyen neve van. Igazi japán név. Azt mondják, japán herceg... csak förtelmesen rút. De ezt orvosnál szeretem... Azt hívatom ide.

- Jó. Hát hívasd szegényt...

*

Adonyi halálsápadtan lépett a szobába. Az ágyban fekvő asszony, az ágy csipkefelhői, a szoba illata, a rózsák, a selymek, a nyitva levő ablakon besugárzó nap rózsás fénye elvakították és megrészegették. Hajlongva, kissé félszegen, gyámoltalanul lépett be és hangja megcsuklott, ahogy beszélni kezdett.

- Asszonyom nem gondolt arra, hogy nekem itt nem szabad praktizálnom?

- Miért?

- Vendég vagyok. Nincs nosztrifikálva a diplomám.

- Hát csak úgy barátságból nem akar megvizsgálni?

- Óh!

Az orvos elpirult. Szemérmesen, gyerekesen, valósággal kislányosan pirult el, hogy Mary szinte megsajnálta. És a sajnálkozáson keresztül egyenesen szimpatikusnak találta ezt a piruló, zavaros, meghökkent, rút arcot.

Az orvos megpillantotta a lázmérőt.

- Mikor mérte magát?

- Egy órával előbb.

- 36.9. No, ez normális. De vajjon nem emelkedett-e?

- Nem hiszem.

- De én félek, hogy láza van.

- Nincs.

- A szeme csillog... Az arca piros... A lélegzete rövid.

Mary megijedt. Tudta, hogy nincs láza, de hevesen dobogott a szive és érezte, hogy izgatott.

- Gondolja? - kérdezte lihegve.

- Félek.

- Csakugyan nagyon melegem van, - mondta Mary zavartan.

- Ugy-e? Volt már valami baja a tüdejével?

- Soha.

- Nem is vizsgálták?

- Mielőtt eljöttem.

- Röntgennel?

- Igen.

- És?

- Semmi.

- Hála Isten, - sóhajtott a orvos. A sóhajlás olyan mélyről jött és olyan őszinte volt, hogy Mary megbotránkozott. Úgy érezte, hogy ez a sóhajlás már vallomás vagy bizalmaskodás volt. Lehunyta a szemét. Eszébe jutott Johnny Field, aki három évig orvost sem engedett a közelébe, oly féltékeny volt. Most érti, hogy miért. De egyúttal boldog is volt, hogy nem kell Johnny féltékenységtől reszketnie.

Újra megmérték a lázát. Most 36.6 volt.

Az orvos szeme felcsillant.

- Hála Isten.

- Nincs semmi bajom?

Az orvos megnézte, megkopogtatta, hallgatózott - és majdnem elájult a vizsgálat alatt. De komoly és közönyös és tisztességtudó maradt.

Maryt is alterálta a vizsgálat. Lelkiismeretfurdalást és szégyenkezést érzett. Végre is itt most meztelenül megmutatta magát egy embernek - szükségtelenül. Megvizsgáltatta magát, holott tudta, hogy nem beteg. Szégyelte magát, de nem haragudott sem magára, sem az orvosra. Újra megkérdezte:

- Nincs semmi bajom?

- Hála Isten, nincs. Kár is lett volna. Úgy aggódtam, asszonyom, hogy valami tompulat, vagy zörej jelentkezik. Borzasztó kár lett volna. Irtózatoss kár.

- Doktor, maga nagyon együttérez a betegekkel, - mondta csipősen Mary, de belül, titokban ez a nagy részvét jól esett neki.

Az orvos hangja mélyen és zengőn, de halkán és izgatottan reszketett. Olyan organuma volt, hogy Maryt meghatotta. És Mary azt is észrevette, hogy nagy, tiszta, gyermekes szeme van Adonyinak. Az orvos felállt, de szinte öntudatlanul, lázasan, deliriumosan tovább bűgött a hangja:

- Asszonyomnak, hála Isten, semmi baja sincs. Hála Isten. Boldog vagyok. Idegesség. A klíma. A száraz levegő. Már úgy félttem, asszonyom, hogy ön is... ez rettenetesen sok volna az isteni igazságtalanságból.

- Ön nagyon jó ember lehet, Mr. Adonyi - mondta Mary szinte öntudatlanul.

Az orvos szomorúan ingatta a fejét.

- Nem. Semmi jószág sincs bennem, asszonyom. Én elégedetlen, lázadó és kétségbeesett ember vagyok.

- Hogyan?

- Tüdővész...

- Tüdővész?

- Gyógyíthatatlan. És nem tudok belenyugodni.

Mary ijedten dadogott.

- Nagyon sötétben lát, Mr. Adonyi. A tudomány mindenható. Ön még olyan fiatal.

Az orvos oda sem hallgatott.

- És szeretnék bosszút állni...

- Kin? - kérdezte Mary ijedten. Berg tanárra és a szörnyetegre gondolt.

Az orvos elmosolyodott.

- Nem jól mondtam, asszonyom. Nem bosszúállásról van szó. Bocsánatot kérek. Úgy értettem, hogy szeretném kárpótolni magam. Meghalni? Attól nem félek. De meghalni, mielőtt még élt volna az ember...

- Ne gondoljon ilyen borzalmakra...

- Bocsánatot kérek... Azért, hogy ilyen nyomorult vagyok, azért én is ember vagyok és férfi... Bocsánatot kérek...

Az orvos újra elpirult. Mary is érezte, hogy az ő arca szintén lángbaborul és elszégyelte magát.

- Bocsánat... bocsánat, asszonyom, - dadogta az orvos értelmetlenül.

Mary nem mert megmoccanni az ágyban. Félt. Az orvos hajlongott.

- Bocsánat, hogy a magam bajával untattam, de ön oly erős és egészséges, asszonyom. Hála Isten. Ha csak egy tizedfok hőemelkedése volna, esküszöm, hogy nem beszéltem volna ilyen szomorú dolgokat. De így... én nem tudom... bocsánat... nem tehetek róla. Ha önt látom...

Mary a takaró alá rejtette meztelen karjait. Jobb keze tenyerét a szívére nyomta. A szíve erősen dobogott. Lehúnyta a szemét. Az orvos mély baritonja csendesen búgott, mint egy kis olasz templom kicsi orgonája. Megint Johnny jutott az eszébe. Johnny gyönyörű szál ember volt, de kellemetlen, éles, recsegő tenorja sokszor sértette a fülét.

Az orgona tovább zengett.

- Négy nap óta nézem önt, asszonyom. Eleinte azt hittem, hogy ön is vesebajos. Dühös voltam és kétségbeesett. Aztán megtudtam, hogy csak üdülni jött ide. Ez boldoggá tett. És néztem, néztem önt, asszonyom... Hát ilyen asszony is van a világon? Hiszen akkor mégis nagyon szép lehet az élet!

- Az élet, - suttogta Mary öntudatlanul.

- És égbekiáltó szörnyűség a halál, - folytatta az orvos.

Mary megrázkódott.

Adonyi megrémült.

- Bocsánatot kérek... - szepegte, mint egy csínytevő és tettenért gyermek és kiosont a szobából.

Ezután egy hétig megint nem látta az asszonyt. Mary hajókirándulást tett a Niluson, Adonyi Kairóban járt.

VII.

Mary a következő héten a sporttelepen töltötte délutánjait. A fedeles tribünre valóságos kis pálmaligetet varázsolt a német kertész, aki vastag, csontkeretes pápaszemével oly komolyan és oly tudományos arccal járt-kelt a cserepek között, mint egy egyetemi kisváros botanikusa. A buja zöld leveleket és a rikító színű cserépvirágokat időnként langyos vízzel permetezték. A vízpára lehűtötte a levegőt, de mégis tikkasztó volt a nilusmenti kánikula.

Mary szalmaszálon jeges narancslét szűrcsölgetett s közben néhány vékony, könnyű cigarettát szítt el. Már régen ott ült a terraszon és a sportoló fiatalságot nézegette. Olykor-olykor a szanatórium felé pillantott, ahol nehéz, reménytelen betegek várták az egyiptomi klímától a csodát. Itt lenn az erő és egészség tobzódott.

Tennisz, golf, úszás, futás, gerelyvetés, diszkoszdobás, nyújtótorna, gyűrűhinta, trapéz, - akár csak egy cirkusz porondján. Egyes csoportok ritmikus táncokat jártak, vagy szabadgyakorlatokat végeztek egyiptomi hangszerek monoton dallamára. A sportolókon alig volt ruha. Feszés selyemtrikóban, mezítláb, meztelen karokkal, fiús pajkossággal szaladgáltak fel s alá a lányok. Bronzszínűre égett testüket illatos olajjal kengették be, mint az antik gladiátorok. Rövidre vágott, sima, fényes hajuk lobogott a lendületes mozdulatoknál. Trikójuk alatt duzzadtak az izmok. Keblük pihegett, arcuk ragyogott, szemük égett a sport mámorától.

Ahogy Mary ezt a meztelen leánycsapatot elnézte, az erdőkben kergetőző nimfák és najádok boldog mithológiai életére gondolt.

- Ezek valóban boldog emberek - sóhajtott magában. - Boldogok, szépek és szabadok. Szeretnék én is beállni közéjük.

Aztán összerázkódott.

- Nem. Én már öreg vagyok. Megöregített az a három év, amit Johnnynak áldoztam. Ez a három év megmérgezte a fantáziámat. Most már nem tudok kielégülni a játék, a mozgás, a tánc, a zene, a ritmus, a szabad levegő természetes, enyhe, naiv örömeiben. Hiába, semmi sem pótolja a nagy szenvedélyeket. Be kell vallanom magamnak, hogy elégedetlen vagyok. Vágyódom valami után. Unatkozom. És fáradt vagyok az unalomtól. A szabadság nem ad gyönyörűséget. Hiába, én azelőtt boldog voltam még akkor is, amikor szenvedtem. Vajjon Johnnynak is ilyen üres az élete?

E pillanatban vad gyűlölet ömlött végig a lelkén. Johnny bizonyára nem unatkozik. Johnny sportol, dolgozik és él. Igen, él, mialatt ő itt vergődik és fetreng az unalom és nosztalgia sivár Szaharájában.

Ökölbe szorult a keze és megcsikorgatta apró, fehér fogait.

- Johnny most bizonyára éppoly vidáman sportol, mint ezek a gentlemanek itt a homokon.

Aztán feltűnt neki, hogy a játéktéren alig látni férfit. Aki ott van, az is ernyők alatt hűsöl, jeges whyskit iszik, fekvőszéken hever, bámulja az eget, lustálkodik, vagy alszik. De ők is sportkosztümben vannak. Selyemtrikó, vagy selyempizsama. Mályva vagy halvány terrakotta, világoslila, nagy virágokkal, - ezek voltak a domináló színek. Nem a lányoknál. A férfiak voltak virágos selyembe takargatva. És a férfiak nyakán fityegett aranykeretes nagy email-medaillon.

A kormányzó leánya rövidszáru kis matrózpipából szívta a fanyar, erős angol dohányt. Egy pöfékelő nimfa, fekete, kurta, kivágott selyemtrikójában sokkal meztelenebbül, mint a melosi Venus.

A kormányzó fia strucc tollas ernyő alatt pihent, selyempizsamában, amelynek a színe hervadó skótországi őszre emlékeztette azt a sápadt, lázasszemű asszonyt, aki udvarolt neki.

A leány kemény vezényszavakkal vezette a ritmikus gyakorlatokat, a fiú bágyadtan mosolygott.

Mary tíz lépésről nézte a heverésző gentlemaneket. Egytől-egyig szép és egészséges fiúk. Hosszú hajfürtjeik hátrafésülve, nemes, barna profiljuk erőt, okosságot és férfiasságot árult el; de a csuklójukon aranykígyó ragyogott, a fogsoruk fele arany volt, az ajkuk rouge-tól csillogó és nedves, az arcukon puder és festék és hanyagul, unottan imádtatták magukat.

Megundorodott.

És eszébe jutott a szörnyeteg.

Adonyi doktor nem volt a sporttelepen. Reggel panaszkodott, hogy hőemelkedése van. Nagyon szégyelte magát. Azt mondta, hogy itt nem bírja sokáig.

Szegény...

Borzasztó lehet az ő élete.

Mary oly erősen érezte a doktor boldogtalanságát, hogy idegessé lett.

- Miért is azonosítom vele magamat? - kérdezte majdnem hangosan. - Mi közöm nekem az ő boldogtalanságához? Nem vagyok én is elég boldogtalan?

Erre kicsit elérzékenyedett. Elgondolta, hogy milyen üres és céltalan az ő élete is. Férje, szerelme, gyermeke nincs. Mit várhat még az élettől? Egy új szerelmet?

Megborzongott.

Úristen, ki lesz az az ember? Megint egy léha, gögös, érzéstelen zsarnok? Vagy egy ilyen koravén, elkényeztetett, kéjsóvár, de blazirt és kiégett lelkű aranykarpereces piperkőc?

El sem tudta képzelni, hogy valakit még szeretni tudjon testi-lelki odaadással, rajongással, féltékenységgel, imádattal és kegyetlen önzéssel.

- Én is éppen ott vagyok, ahol az a szegény, csúnya szörnyeteg. Pedig én szép vagyok és ha akarnám... Lám, ennyit ér a szépség... az erő... az egészség. Alig egy hete vagyok független és szabad és már nem tudom, hogy mit kezdjek a szabadságommal.

Elhatározta, hogy itthagya Heluant.

Megunta.

És életprogramja szerint ezentul gondolkodás nélkül engedelmeskedni fog minden szeszélyének.

Hová megy?

Mindegy. El innen! El. Talán Párisba. Vagy Ausztráliába. Mindegy, csak új ég, új föld, új levegő és új emberek új környezetébe!

E pillanatban rádiótelegrammot kézbesítettek neki.

Feladó: Johnny Field, London.

Mary halálsápadtan tépte fel a sürgönyblankettát.

„Ma reggel 8 órakor repülőgépen elindultam Kairóba. Kedvező körülmények esetén három napon belül ott leszek. Nem tudok maga nélkül élni.”

Mary a melléhez kapott. Úgy érezte, hogy a szíve összerándult, görcsös fájdalmat érzett baloldalt, fájdalmat, amely végighasított a bal mellén, a vállán, le egész a könyökig. És hirtelen olyan félelem fogta el, mintha meg kellene halnia.

Érezte, hogy kipirul az arca, majd nyomban elsápad és ájulás környékezi.

Meg sem mert moccanni.

Várta a halált. Ujjai önkéntelenül görcsösen markolázták a papírlapot.

Igy tartott néhány pillanatig.

- Jaj de megijedtem, - sóhajtott. - Mi volt ez, Istenem?

Felkelt és hazafelé indult. Az első lépésnél megszédült. Elsötétedett körülötte a világ és a terraszsülyedni kezdett a lábai alatt. Csak egy pillanatig tartott ez a gyengeség, de Mary úgy megijedt, hogy majdnem elsikoltotta magát.

- Mi ez? - kérdezte magától halálos rémülettel.

Félve, rettegve, szívdobogva sietett vissza a hotelbe és sirva panaszkolta el komornájának, hogy mi történt vele.

VIII.

Adonyi doktornak 39 fokos láza volt, amikor Mary magához hívatta. De egyszerre erős és vidám lett. Olyian óriási energiamennyiség lobbant ki az idegeiből, hogy alig birt magával. Csak úgy rohant a Palace Hotel felé.

A komorna fogadta.

- Pszt. Elszenderedett.

- Mi történt?

- Tegnap elszédült.

- Vérszegény. Történt ez máskor is?

- Két hónap óta negyedszer.

Az orvosi kérdések egész zuhatagával árasztotta el a megrémült leányt.

- Ideges?

- Három évig sok szenvedésen ment keresztül.

- Lelki bajok?

- Szerelem.

- Ah!

Adonyi doktor szúrást érzett a szívében. Egy pillanatra meggyűlölte Maryt. Kiábrándult belőle. Kétségbeesett.

- Hogy történt a dolog?

A komorna Johnny Fieldről kezdett beszélni. Adonyi rémülten félbeszakította:

- Ez nem tartozik rám. Az ájulást kérdem.

- Madame sürgőnyt kapott. Mr. Field jelentette, hogy jön... Ez hozta olyan izgalomba... Persze még mindig szereti...

- Elég!

- Nem csoda! Micsoda szerelem volt az! Szegény Madame! Most látja csak...

Az orvos egész testében remegett. Szeretett volna ráugrani a fecsegő leányra, torkon ragadni és halálra markolni sovány vörös nyakát. Elvesztette minden önuralmát. Rekedten hörögte:

- Én itt nem praktizálok. Hivassák Berg tanárt.

A leány összecsapta kezét.

- De Madame önt kérte, uram!

Adonyi elszégyelte magát. Nagyot nyelt, megtörölte izzadó homlokát és lihegett egypár pillanatig. Végre ki tudta mondani:

- Jelentsen hát be.

Mary széles, selyemhálós, baldachin ágyán csipkefelhők között feküdt és rózsaszín, gömbölyű karját a takarón nyugtatta. A mennyezetre bámult. Tágrameredt szeme rémületes és kínzó

nyugtalanságot sugárzott s az ajka meg-megrándult. Agya lázasan működött s bár erőnek-erejével rendet akart csinálni a gondolatai közt, fantáziája szakadatlanul, őrijítő következetességgel, kivédhetetlenül Johnny levelével foglalkozott. Nem tudok maga nélkül élni... ez az öt szó ismétlődött folyton az emlékezetében és ez az öt szó újra és újra megrázta egész idegrendszerét. Borzasztó, hogy még mindig milyen hatással van rám - rémítgette magát, a szívéhez kapott és halálos félelem fogta el, hogy a szívgörcs minden pillanatban megismétlődhetik. - Jaj, de szörnyű megpróbáltatás ez! - sirdogált magában. - Johnny néhány nap múlva itt áll majd velem szemtől-szemben és én újra elájulok, ha megpillantom őt. És mit fogok neki mondani? Nem, nem, nem szabad bevárnom, mert nem tudok erős maradni és minden kezdődik elülről. Pedig ennek nem szabad megtörténnie. Mi már nem szeretjük egymást és ettől az újrakezdéstől semmi jó sem vár ránk. Johnny nem is szeretett soha, vagy legalább is nem olyan szerelemmel, mint amilyenre én vágyakozom. Óh, az igazi szerelem az olyan, mint az enyém! Eleven, lángoló, reszkető, részeg, alázatos, féltékeny és engesztelhetetlen s az övé csak időtöltés, megszokás, kényelmes szórakozás volt és megalázott és lealjasított engem élvezeti cikké...

Mary úgy érezte, hogy most gyűlöli és megveti azt az embert, akit három évig imádott s ezért gyűlöli és megveti saját magát is.

De a sürgönyben ott van az az öt szó: nem tudok maga nélkül élni... eh, ez is csak frázis, aznap olvashatta valami szerelmi regényben, éjjel, elalvás előtt, nagy mulatozás vagy egy erős golf-match, kimerítő lovaglás, vagy polo-mérkőzés után, amelyben bebizonyította, hogy kitűnően lehet élni Mary nélkül is... nem, nem, Mary nem lágyul el, inkább elmenekül innen...

Bejelentették Adonyit.

Mary összerezzen.

- Szent Isten, hisz én beteg vagyok.

Megpróbálta összeszedni magát. De vacogott a foga, úgy félt az orvos diagnózisától.

*

A doktor zavartan álldogált a csipkés, selymes, illatos ágy előtt.

- Láz?

- Nincs.

- Kérem a hőmérőt.

Tíz percig alig beszéltek. A doktor nem mert ránézni a meztelen vállú, rózsaszínbőrű, égő szemű asszonyra. Mary annál figyelmesebben fürkészte Adonyit. A doktor szájaszéle folyton reszketett. Piros foltok égtek az arcán, a halántéka alatt. Egész arca oly beszédes, őszinte és panaszkodó volt. Betegségről és csunyaságról és felébredt szerelemről panaszkodott. Volt valami gyermekesen rimánkodó a tekintetében. Mary már nem látta csunyanak, csak nagyon érdekesnek. Szenvedőnek és szerencsétlennek. És a szomorúsága rokonszenves volt.

Mary kivette a hőmérőt.

- Nos?

- Harmincnyolc és fél.

- Szent Isten! És én nem is vettem észre, hogy lázam van! - sikoltott fel Mary, de titokban örült, hogy a hőmérő igazolja őt.

- Mi most a teendő?

- Ágyban kell maradni és el kell hivatni Berg professzor urat.

Mary kacérul mosolygott.

- Maga leveszi rólam a kezét?

- Asszonyom...

Többet nem tudott mondani. Vége volt a hirtelen kilobbant energiának. Leroskadt a székre.

Mary megijedt.

- Az Istenért, mi baja?

Adonyi nagynehezen felemelkedett.

- Semmi. Nekem is rossz napom van ma. De asszonyomnak rendelkezésére állok... ha úgy gondolja... hogy én...

*

Mary három napig őrizte a szobát.

Az egész idő vizsgálatokkal telt. Adonyi vérvizsgálatot csinált és Berg professzor laboratóriumában elkészíttette a nagy vérképet. Láz mérés óránként. Naponta három látogatás. Minden látogatás félórát tartott. A temperatura már másnap leesett 36.6-ra.

Szerdán Berg tanár is megnézte Maryt, aki már szeretett volna felkelni és átmenni Kairóba, csatangolni a bensülöttek városrészében és madarakra vadászni a Nilus árterületén. De Adonyi könyörgő tekintete az ágyhoz szögezte.

Csütörtökön, ahogy Berg professzor újra megvizsgálta, Lujza, a komorna ijedt arccal rohant a beteghez.

- Rádiótelegramm.

Mary izgatottan olvasta: „Konstantinápoly. Üzleti ügyek miatt négy napi késedelem. Iratait hozom. Hétfőn érkezem. Megkaptam angora-konstantinápolyi vasútkoncessziót. Kedden esküszünk. Johnny.”

Berg professzor és Adonyi doktor összehuzott szemmel kémlelték a beteget. A kis német tudós arcán látszott, hogy komolyan aggódik. Adonyi megérezte, hogy kitől jött a sürgöny. Most megint gyűlölte az asszonyt.

- Kérem, ne izgassa magát, - intette a tanár.

Mary gúnyosan mosolygott.

- Olyan rossz a szívem?

- A szívének semmi baja, asszonyom, - szólt hirtelen Adonyi.

- Hát? Akkor miért nem szabad izgatnom magam? - kérdezte keserűen Mary.

Berg professzor gyanús atyai jósággal - olyan vigasztaló hangon, amelytől halálra rémülnek a betegek - iparkodott megnyugtatni Maryt.

- Ne feledje, hogy még vizsgálat alatt áll.

Mary legyintett.

- Semmi bajom sincs... Csak izgatnom nem szabad magam... köszönöm.

A két orvos eltávozott.

Mary újra elolvasta Johnny sürgönyét. S aztán tízszer egymásután elmondta magában: Iratait hozom. Kedden esküszünk.

Borzasztó fájdalmat érzett a szíve táján, a bal melle alatt. Fuldoklott. Mintha valami a torkát szorongatná, szeretett volna kiugrani az ágyból és kikiabálni az ablakon:

- Kedden esküszünk, kedden esküszünk.

Aztán dideregni kezdett.

Most már biztos, hogy megkapta a levelet és arra válaszol. Belátta, hogy ezzel tartozik neki. Három évi szerelmi viszony után már nagyon esedékes vagy a szakítás vagy a házasság. De a házasság sem Johnnynak jutott az eszébe... azt is úgy kellett belőle kitaktikázni... Késő... Így nincsen értéke... Így nem kell... ez nem bizonyíték... ez csak lovagias férfigesztus, nagylelkű önfeláldozás... Késő... késő... késő!

Most hirtelen forróság gyulladt ki az egész testén... Ha ezt csak egy félévvel, három hónappal vagy csak hat héttel előbb mondta volna Johnny! Akkor még hinni tudott volna a szerelme őszinteségében... akkor még ez a „kedden esküszünk” csakugyan azt jelentette volna, hogy Johnny nem tud Mary nélkül élni... De így?

Így semmit sem jelent, csak, hogy mr. Johnny Field kifizet egy számlát, amelyet mrs. Mary Goulden mutatott be neki...

Most kiverte a verejték és a szíve elcsendesedett. Elbágyadt. Megeredtek a könnyei. És az ajka öntudatlanul suttogetta:

- Különben is késő... én beteg, nyomorék, halálraítélt ember vagyok... szívbajos, szegény öregasszony...

És keservesen megsiratta magát.

E pillanatban Lujza osont a szobába.

- Madame, sügök valamit... nagyon boldog vagyok... Madamenak semmi baja sincs.

- Honnan tudod Lujza?

- Adonyi doktortól... Én Adonyiban bízom... a másik egy fontoskodó vén teve.

- Miért haragszol rá?

- Ahogy az előszobából kiléptek... már nagy vitában voltak... én utánuk lopóztam és kihallgattam őket... Az öreg azt mondta: angina pectoris.

- Micsoda?

- Angina pectoris... de a japán dühösen legyintett és úgy rázta a fejét, hogy egészen nekivere-sedett.

- És mit mondott Adonyi? - kérdezte Mary lihegve.

- Azt mondta: semmi baja nincs. Semmi szervi baja. Neuraszténia. Pont.

- Ezt mondta?

- Ezt. És amit ő mond, az szent.

- Többet nem hallottál?

- Egyébre nem voltam kíváncsi.

Mary lehunyta a szemét. Istenem, melyik tudja jobban?

Még abban az órában felhozatta a szálloda könyvtárából a lexikont. Megkereste az angina pectoris-t. Elolvasta.

...Angina pectoris minden súlyosabb szívbajnál felléphet, de főleg a koszorú-ütőerek elmeszesedésénél. Az angina pectoris mindenkor nagyon súlyos tünetnek veendő, amely a vérkeringési szervek körülményes vizsgálatát teszi szükségessé. Azonban neuraszténiásoknál is előfordulnak az angina pectorishoz hasonló fájdalmak...

A súlyos könyv kicsuszott a kezéből. A szíve hevesen kalimpált. Ájulás környékezte és homlokán verejték gyöngyözött.

- Szent Isten, ha Bergnek van igaza!

Estére már az összes tüneteket felfedezte magán. És csendesen sirdogált a párnái között. Csak éjfélkor jutott eszébe Johnny sürgőnye.

Összeborzongott. Johnny négy napig késik. Üzleti ügyek. Vasútépítési engedély... üzlet... pfuj, micsoda fickó!

- Ezt az embert tudtam én három évig imádni, mint egy bálványistent! Hogy gondolja ő? Az én levelem után!

Undort érzett, valósággal felháborodott.

- Iszonyodom ezektől a brutális, egészséges, kemény, üzleti fickóktól...

És megutálta magát, hogy három évig...

Pénteken felkelt. Egész nap Adonyi doktor társaságában sütkérezett a jó meleg napon. Minden tíz percben megkérdezte tőle:

- És ha maga téved?

- Nem tévedek. Berg professzor rémeket lát és...

- És?

- Szereti a gazdag pácienseket.

- De maga is gyanakodott... miért volt az a sok vizsgálat?

- Anélkül diagnózist csinálni nem lehet.

- De maga is félt.

- Félttem.

- Egész magánkivül volt...

- De nem az orvos volt magánkivül.

- Hanem?

Adonyi elpirult.

- A jó barát...

- Hallom, hogy éjjelenként itt virrasztott az előszobában.

- Megtörtént...

- Olyan súlyosak voltak a tünetek?

- Olyan súlyosak. De nem az ön szíve körül.

- Hát...

- Az én szívem körül. Bocsánatot kérek. Én is ember vagyok. Nem haragszik rám?

Mary boldogan mosolygott.

- Kedves barátom, maga az életével játszott. Hisz maga is beteg.

- Nem vagyok beteg, - tiltakozott Adonyi. - Erős vagyok, energikus és... azóta nincs lázam.

- Azóta? Mióta?

Az orvos hebegett.

- Amióta Isten ide rendelt...

- Hova?

- A maga egészségének őrizetére...

Mary szíve mélyéig megrázkódott.

Az orvos lemondóan folytatta:

- De most már nincsen rám szükség, Asszonyom. Hiába beszél Berg tanár... Önnek semmi baja. Azt hiszem, hétfőn utazom.

Mary felkapta a fejét.

- Hétfőn?

- Hétfőn. Hajnalban.

- Nem. Maga itt marad! - kiáltotta Mary. - Magát nem engedem el.

- Miért? - kérdezte az orvos.

Mary elpirult. Kereste a szavakat.

- Hát csak nem gondolja, - mondta zavart mosollyal, - hogy elengedem magát, aki azt mondja, hogy egészséges vagyok és itt maradok egy másik orvos karmai között, aki halálra ítélte?...

Egyikük sem merte kimondani Johnny Field nevét.

*

Szombaton Alexandriából jött távirat. Vasárnap érkezik.

Mary összetépte a papírlapot és ajkába harapott. Vasárnap egész nap a szobájában maradt. Rettentő küzdelmet vívott magával. Adonyit nem merte hívni. Tudta, hogy az az ember most gyűlöli őt.

- Pedig milyen szerelmes belém! Milyen kétségbeesett erőlködéssel tagadja, hogy valami baja van a szívemnek. Azt hiszi, hogy az ő égbekiáltó, emberfeletti, szomorú szerelme meg tudja állítani a természet sötét végzetét... Hogy szuggerálja nekem az optimizmust, a reményt, a nyugalmat s azt hiszi, hogy ezzel az egészséget is szuggerálni tudja...

Vasárnap egész nap Berg professzor diagnózisának hitt a Johnnytól reszkető, vergődő, érzékeny idegrendszerével.

Estefelé már türelmetlen kínokat állt ki idegességében.

Langyos fürdőt vett és csillapítókat szedett. Közben leste, figyelte magát, hogy ez a nagy izgalom nem okoz-e újabb rohamot?

- Most dől el, hogy Bergnek, vagy Adonyinak van-e igaza.

Borzasztó félelmei voltak. Aztán hirtelen reménykedni kezdett. Megnézte magát a fürdőszoba földig érő tükörlapjában.

- Lujzának igaza van: hibátlan vagyok. És nem lehet, hogy ott belül... a szívemben... jaj, Istenem!

Nem merte kimondani. Végig sem merte gondolni. Csak reszketett és sirva fakadt.

Mit csinállok én most már az életemmel?

Mikor jön egy olyan borzasztó roham?... Holnap? Holnapután? Vagy abban a pillanatban, amikor Johnny megérkezik? Jaj, erre nem szabad gondolni. Óvakodnom kell minden izgalomtól... Berg tanár megmondta: asszonyom, csak semmi izgalom. Sem öröm, sem bánat. Semmi szenzáció... De mi lesz, ha majd előtte áll Johnny?

- Nem fogadom, - gondolta gyermekes naivsággal. - Semmi közöm hozzá.

- Fogadom, - tette hozzá rögtön. - Legalább mindörökre végeztem vele. Nem leszek izgatott. Már nem szeretem őt. Nem félek tőle. Megmondom neki, hogy Berg tanár mit mondott... Vagy tán mégis Adonyi látja jól?...

Adonyi!

Erre a gondolatra elérzékenyedett.

- Szegény, szegény fiú! - mondogatta magában és ismét kicsordult a könny a szeméből. - És hogy meghiúsul az édes meleg szava, a rémülete, a kétségbeesése, az imádata, a gyávasága, a gyerekes zavara, a szégyenlőssége... a betegsége, a boldogtalansága... Hiszen most már én is beteg vagyok és én is félek és reszketek és én is olyan nyomorult vagyok, mint ő. Most értem őt! Micsoda katasztrófa!

És ujjongott magában arra a gondolatra, hogy ezt a szerencsétlen embert kárpótolni fogja az élet minden istentelen csapásával szemben.

- Ez az én rendeltetésem, - állapította meg magában boldog meghiúsultsággal. - Igen, én leszek neki a vigasztalás, a kárpótlás, az elégtétel... én leszek, aki őt új életre teremti, aki egy új világot épít neki... a gyönyörök, a boldogság, a mennybéli üdvösség országát... és kikorrigálom majd a teremtés mostoha kegyetlenségét.

Felöltözött és a szalonba sietett.

IX.

Este megérkezett Johnny. Ő is a Palace-szállodában vett magának lakást. Mary az első emeleten lakott. Johnny Fieldnek a második emeleti úgynevezett fejedelmi lakosztály jutott. Nyolc óra tájban már Mary szalonjában ült.

Mary estélyi ruhában jelent meg, mélyen dekoltálva, vakító briliánsokkal, nehéz ékszerdíszben.

- Hogy van Johnny?

- Hogy van Mary?

Mary alig tudta kimondani a szavakat. Egy pillantással végignézte a daliás, napbarnított, markánsarcu ifjút. Johnny meg akarta ölelni. Mary visszahúzódott. A férfi arcán keserűen megrándult egy ideg.

- Hova készülődik?

- Lord Curzon estélyt ad az angol király születésnapjára.

- Elmegy?

- El.

- Nem tudta, hogy jövök?

- Tudtam.

Mary ezalatt folyton arra gondolt, hogy kinek van igaza: Adonyinak, vagy Berg tanárnak-e? Az első pillanatokban majdnem úgy érezte, hogy már meg is szűnt dobogni a szíve. De hirtelen összeszedte magát. Nem haltam meg! - gondolta gyermekes diadalérzettel és ettől a pillanattól kezdve önuralmát egyszerre visszaszerezte. Leült és kérdően nézett barátjára, mintha kihallgatást adna.

Johnny zavartan kereste a szavakat.

- Gyönyörű volt az út.

- És a koncesszió? - kérdezte Mary gúnyosan.

- Ragyogó. Egymillió dollár tiszta haszon az első évben. Egymillió dollár.

- Szép.

Johnny odalépett az asszonyhoz.

- Mary, maga szebb, mint valaha. Mary, én, hiába, még soha életemben nem láttam ily gyönyörű teremtest. Mary, a levelét nem vettem komolyan.

- Kár.

- Mary, én nem engedem magát. Vagy már nem szeret?

Mary hallgatott.

A férfi cinikusan legyintett.

- Mindegy. Maga az enyém. Intézkedtem, hogy az angol követségnél holnap déli 12 órakor...

- És engem nem is kérdez?

Johnny két lépést hátrált és villámló, sötétkék szeme pillantásával végigmérte az asszonyt.

- Az enyém vagy! - kiáltotta vadul és az asszony felé indult. - Három évig voltál az enyém... velem nem lehet játszani. Mary, Mary... nekem jogaim vannak!...

Mary felugrott a székről és rémülten hátrált a villogó szemű, szélesvállu, hatalmas ember közeledtére.

- Johnny! Vigyázzon! Én halálos beteg vagyok...

- Mary!

- Igen. Engem megöl, ha hozzám nyúl...

- Mary, te félrebeszélpsz! Mary, angyalom!

- Ne bántson! Én félek magától... én beteg vagyok.

Johnny megijedt. Hátrált. Mary visszaült a székbe. Aztán halkán, suttogva, lihegve, szörnyű kínnal beszélgettek még egy ideig. Mary megköszönte neki, hogy végre rágondolt a házasságra, de most már nem lehet az övé. A szanatórium igazgatója - világhírű tudós - kimondta rá a halálos verdiktet. Egyébként is... ő most már csak magának fog élni... nem szabad, hogy izgassa magát... sem fájdalommal, sem gyönyörűséggel, sem nagy életszenzációkkal... Johnnynak ezt meg kell érteni...

Johnny arca vonaglott a dühtől.

- Nem hiszem.

Mary sértődötten vonogatta vállát.

- Új szeretője van? - kérdezte brutális, de őszinte fájdalommal a férfi.

- Nyomorult!

Johnny meghökkent. Megbánta, hogy durva volt és kínosan nevetett.

- Ugy-e csak tréfa volt az egész?... Ideges vagy Mary... ez a száraz, tikkasztó, emésztő egyiptomi atmoszféra... micsoda gondolat volt idejönni ebbe a sivatagba, Mary...

Mary felállt, hogy neki a lordhoz kell mennie. Johnny valósággal ordított:

- Nem engedlek, Mary.

- Ah!

- Nem fogsz odamenni... Azért jöttem ide...

- Megyek!

Johnny dobbantott és az öklét rázta.

- Nem engedelmeskedel? Mary!

Az asszony megfordult és otthagya a dühöngőt. Johnny elrohant. Mary betántorgott hálószobájába és ott lerogyott az ágyra.

Elájult.

X.

A komornája levetköztette és ágyba fektette.

- Küldj el Adonyi doktorért.

A doktor sokáig váratott magára.

- Sehol sem találják - jajgatott keservesen Lujza. - Ma délből eltávozott a német szállodából... Istenem, éppen ma... milyen szerencsétlenség!

Mary tudta, hogy a doktort a fájdalom és a keserűség üzte el.

- Hivassam el Berget?

- Nem. Valaki várja meg Adonyit, amíg hazaérkezik.

Mary folyton számlálgatta a perceket. Végre éjfél felé csengettek. Ez ő!

Ő volt. De a komorna levelet is hozott.

- Mary! Sebtiben meghívót szereztem a lordhoz. Elmentem. Maga nem volt ott. Hol járt maga, Mary? Miért van világosság a hálósobájában? Erre rögtön válaszoljon, különben... Nem. Ha nincs magánál senki, oltsa el a lámpákat és hagyja nyitva az előszobáját. Bemegyek magához!

Mary felháborodott.

Micsoda ember ez?

Egy pillanatra Adonyiról meg is feledkezett.

- Levélpapírt, tollat!

Adonyi sápadtan, összeszorított ajakkal, egész testében reszketve állt az ágy előtt. Mary rápillantott és ebben a pillanatban ijesztő fájdalom cikázott át a szívéen.

- Charles! - sikoltotta rémülten. - Segítség!

- Asszonyom, - dadogta, de nem tudta folytatni. Érezte, hogy itt egy tragédia játszódik le, amelyben ő szégyenletes és groteszk szerepet kapott. Szeretett volna menekülni innen, de aggódott is Mary egészségeért. Ő ugyan nem hitt Berg tanár diagnózisában, de látta, hogy Mary nyomorultul fetreng az ágyában és nem tudta elszánni magát, hogy itthagya imádott asszonyát.

Mary valahogy összeszedte magát.

- Papirost, tollat - ismételte halkán.

És nagy, kusza betűkkel ezt az egy szót írta a levélpapírra:

- Megtiltom.

Aztán az orvos felé fordult.

- Angina pectoris?

Adonyi arca kigyúlt és a szeme szikrát vetett.

- Nem. Esküszöm, hogy nem. De azért kímélje magát.

Mary kinyújtotta hideg, fehér kezét.

- Köszönöm. Ön olyan jó és nemes. Miért remeg a keze? Haragszik? Gyűlöl engem? Megvet?

- Asszonyom!

- Tudja, ki írta ezt a levelet?

- Nincs jogom...

- Joga van! - csattant fel az asszony.

Az orvossal megfordult a világ.

- Mary!

- Joga van - suttogta az asszony, - maga az egyetlen barátom.

Ebben a pillanatban sikoltás hallatszott az előszobából. A komorna hangja volt.

- Szent Isten, Mr. Field!

- Ki van a ladynél?

- Az orvos! A lady nagyon beteg!

- Látnom kell, bemegyek - hallatszott a férfi éles, magas, rikoltó tenorja.

Adonyi olyan undort érzett, hogy a gyomra émelyegni kezdett.

- Mi ez? Mi történik itt? - kérdezte akaratlanul is szörnyű felháborodással.

Mary kiugrott az ágyból, magára kapta estélyi köpenyét és az ajtó felé szaladt.

- Ki az? - kérdezte félelmetesen nyers, gyűlölettel rikácsoló hangon.

Johnny Field akkor már ott állt az ajtóban.

- Ki van itt? - kérdezte durván és sértőleg, de őszinte és nyomorult kétségbeeséssel.

Mary csak a durva sértést érezte ki a férfi kiáltásából. Kiegyenesedett és egy dühös fúria kegyetlenségével visította a férfi arcába:

- A szeretőm van itt.

- Becstelen! - Alávaló ringyó!

- Takarodjék innen!

Ez a három őrzőngő mondat Adonyi szívét háromszor úgy végighasította, hogy felnyögött bele.

Johnny elrohant és Mary leroskadt ott az ajtó függönyei között. Adonyi a karjába emelte és visszafektette az ágyba.

Mary ijesztő szorongást érzett a szívében. Egyik kezével görcsösen belekapaszkodott Adonyi karjába, a másikkal a maga lihegő mellét szorította le.

- Itt, itt!... - mutatott a szíve tájára - doktor, én úgy félek a haláltól!

Adonyi ráhajolt az asszony mellére és a szív lökéseit figyelte.

- Csillapodjék... semmi baj... nem csoda... ez a borzasztó izgalom.

Mary ijedten kérdezte:

- Elment az az ember?

Adonyi Lujzáért csengetett.

- Elment?

Lujza szeméből patakzott a könny. Némán bólogatott.

- Biztos vagy benne Lujza? Nem fog visszajönni?

Lujza a fejét rázta és sírt.

- Nem? - sikoltotta Mary.

- Soha - suttogta a leány és hozzátette: - Miért kergette el?

- Gyűlölöm... nem akarom látni...

Lujza a fejét csóválta.

- Nem az a baj, Madame! Az a baj, hogy most Johnny úr gyűlöli Madame-ot. Ez a baj, Madame.

Mary ijedten nézett a doktorra. Szégyelte magát, hogy a komornája Adonyi előtt ezt merte mondani. Zavarba jött és önkéntelenül mentegetődzött.

- Ő az én nevelőanyám.

Adonyi lehajtotta fejét és ajkát harapdálta.

Mary kiküldte a szobából Lujzát és esengő tekintettel nézett Adonyi arcára.

- Mire gondol doktor? Azt hiszi, hogy én még mindig Johnnyt szeretem?

- Asszonyom...

- Mondja, azt hiszi?

- Mi jogon avatkoznék bele a maga ügyeibe?

Mary megragadta Adonyi kezét, magához húzta és kétségbeesve súgta a fülébe:

- Károly, mentsen meg ettől az embertől!

Adonyi agyát elborította a vér. Ránézett a szenvedő asszonyra és szeme beleképrázott abba a látványba, amely a csipkék, battisztok és selymek közül kibontakozott. Mary hálóinge szét-nyílt és deréig meztelenül feküdt előtte a világ legszebb asszonya.

Nem tudta, mi történik vele. Csak azt érezte, hogy arca az asszony rózsaszínnel árnyalt fehér, síma, sikos, meleg mellére hull és két ruganyos, reszkető kar öleli körül a nyakát. Csak érezte, hogy ez a tömör és mégis lágy, lihegő és forró mell kiduzzad, feldomborodik és megfeszül az arca alatt és míg a mellével taszítja, karjával görcsösen szorítja magához egy kínban fetrengő, vonagló, halkan nyöszörgő gyönyörű asszony...

Az óra kettőt ütött... azután egy Mozart-ária nyolc taktusát játszotta el halkan pengő citerahangokon. Nyolc taktust a Varázsfuvolából. Adonyi úgy hallotta ezt, mint valami túlvilági hárfa zizegését, mint a sphaerák mennyei zenéjét.

- Nem akarok visszamenni hozzá...

- Ne adjon neki...

- Gyűlölöm... félek... irtózom tőle.

- Maga jó és gyengéd... maga megért engem... maga megbocsájt és megvéd...

- Most nem fáj a szívem... nem félek a haláltól, maga nem irtózik ugye a betegségtől, a fájdalomtól, a haláltól, maga nem irtózik tőlem...

- Hogy nem vagyok beteg? - Milyen jó maga! De én nem bánom... Én szeretek szenvedni... én olyan jó, engedelmes, türelmes, vidám s boldog beteg leszek és olyan jó lesz a maga karjai között meghalni...

- Élni kell? Hiszen élek... nem érzi?... Vagy ez a halál? Milyen édes és gyönyörű a halál! Szébb, mint az élet... maga nem szeretne így, most, rögtön, velem egyszerre meghalni? Maga még utánam is élni akar, Károly!

- Nem. Az eszemnél vagyok. Olyan józan és higgadt vagyok, mint soha életemben. Életem? Azt mondtam, hogy soha életemben? Pedig még nem is éltem, Károly. Most születtem, Károly, itt, ebben az ágyban, a maga karjai között. És maga is most született, ugy-e?

- Majd elmondom magának egyszer, egyszer, amikor majd nagyon csendesek és vidámak leszünk, hogy ki vagyok én és milyen boldogtalan, üres és kegyetlen életem volt harminc esztendőskoromig. Mit? Nem akarja? Nem kíváncsi? Pedig tudnia kell. És nekem is kell, hogy egyszer kibeszéljem. Maga lesz az első ember a világon, aki belenézhet egy asszony lelkébe... egészen, mert az asszonyok mindig hazudnak. Még a gyóntatószékben is hazudnak, mert nem is tudják az igazságot a hazugságtól megkülönböztetni. Ne féljen, nem olyan borzasztó... Hiszen tudja, hogy nekem volt már egy életem... Harmincéves vagyok és igaz, hogy most születtem, de a születésem előtt volt már egy életem... Egyszer meghaltam... itt haltam meg a maga szeme előtt... de jó volt... de boldog vagyok... ugy-e, nem hagyjuk el egymást soha, soha, soha?...

Az óra hármát, majd négyet ütött és Mozart muzsikája átjárta a két ember szívét...

...Adonyi négy óra után osont ki Mary szobájából...

XI.

Adonyi Károly az Al Hayat-szálló déli frontján lakott. Nagy balkonos szobájából messze le lehetett látni a nilusparti sivatag mozdulatlan biblikus távlatára; itt-ott egy vadfügefa görnyedezett alacsonyan, terebélyesen, dombosan, öregén és árván. Aztán égbenyuló, lógó levelű pálmák ritkán, szétszórtan, gyámoltalanul. A homok aranyosan izzott. Csend.

De ez mind messze volt.

A balkon alatt márvány oszlopcsarnokok között félköríves terraszokon, éjjel-nappal tarkán, titokzatosan és izgatóan zsibongott a nagyvilági élet.

Adonyi a hajnalt a balkonon töltötte.

Olyan világos volt, mint fényes nappal. Néha messziről egy teve fájdalmas ordítása, közről gépkocsik és aeroplánok motorzúgása verte fel a csendet.

Az orvos nagy, fehér gyolccsal bevont karosszékben ült. Apró teste besüppedt a puha párnák közé és fejét a támlán pihentetve, mereven nézett a világoskék égen szikrázó csillagok felé. Tele tüdővel szivta magába a langyos, ritka, tropikus levegőt. Fáradt volt, bágyadt, majdnem tehetetlen; de nem volt álmos és testében boldogan áradt szét a diadalmas szerelem elégedettsége.

- Hát ez is lehetséges? - kérdezte magától. - Ide jövök, itt találom a világ legszebb asszonyát és... És mindez három hét alatt. Mi ez? Micsoda istencsodája történt itt velem?

Mosolygott.

- Most már értem, hogy mi végre születtem! Hogy mire vártam harmincötéves koromig. Istenem, de gyönyörű az élet!

Fejében a Mozart-muzsika melódiái zsongtak. Megrázkódott. Az ajka félrehúzódott. Hirtelen nagy türelmetlenség ragadta el lelkét. Mikor látom megint? Hány óra? Hajnali félőt. Holnap reggel 11 órakor látom csak. Tehát nyolc hosszú óra. Sok. Persze, most aludni kellene. De tudna-e az a koldus aludni, aki harmincötéves koráig a London hidja alatt hált s egy szép este arról értesül, hogy az övé lesz a Ford-vagyon, az Angol Bank aranykincse, az indiai maharadsák minden gyémántja és gyöngye?

Nem. Ez silány hasonlat, fantázia és erő nélkül való. Máról holnapra a világ minden kincsét összemarkolni, ez még semmit sem jelent. Annak a koldusnak még lehet egy titkos kis vágya, egy gyermekes rögeszméje, egy örült szeszélye, amelyet nem tud megvalósítani. Az a nagy dolog, amikor az embernek egyetlen illúziója van csupán és a Sors azt az egyetlen egyet is megvalósítja!

- Nem, nem fogok aludni. Itt várom meg a reggelt. Pedig nagyon fáradt vagyok. De aludni: ez mégis ostoba időpocsékolás volna. Ha vele leszek, úgy sem tudom összefogni és magammal szemtől-szembe állítani a látomásaimat: hogy elgyönyörködjem benne és analizáljam azt a mennyei szépséget, ami benne, rajta és körülötte van. Akkor kábult és örült és gyáva és részeg leszek és akkor nem is látom őt. Nem is tudok ő rá gondolni, nem is hallom a hangját, nem is tudom megmérni a boldogságomat. Nem. Mert akkor nem is vagyok eleven ember. Nem is élek. Akkor halott vagyok.

És visszagondolt az első meleg szóra, az első gyengéd tekintetre, az első pirulásra és egyszerre ott érezte Maryt a karjai között és akkor hirtelen megdöbbsent. Hogy is történt ez?

Kinozta az agyát, hogy vissza tudjon emlékezni a mult éjszaka részleteire. Milyen is a szeme? Nem tudja. Mit mondott, amikor a mellére borult? Nem emlékszik rá. Egyáltalán... bizonyos az, hogy Mary szereti őt és hogy ő most egy órával ezelőtt jött el Marytól?

Eh, most részeg vagyok. Majd holnap. Holnap? Egyszerre megdöbbsen. Mi lesz holnap, Uram Istenem? Megtörténhetik, hogy holnap odamegyek és a komorna csodálkozva néz rám. A lady elutazott. A lady nem fogad. Madame Kairóba ment. A ladyt Berg professzor kezeli. És ő ott áll és meggyalázva kikullog a Palace Hotel halljából. Mit? Hogy ez lehetetlen? Hát az lehetséges volt, hogy ő ezelőtt három hete idejött, megismerte a világ legszebb asszonyát és... Lehetséges? Akkor minden lehetséges. Ki tudja?

Izgatottan ugrott ki a székéből.

- Varázsfuvola? Ki muzsikál itt? Trombiták és fuvalák, hegedűk és csellók rikoltoznak az egyiptomi éjszakában...

Nem. Nem lehet ezt a hosszú éjszakát ép ésszel átvirrasztani.

Bement a szobájába, levetkőzött és lefeküdt.

Végignyúlt az ágyában hanyatt és lecsukta a szemét. Maryt akarta látni. De Mary nem jött. Láta őt az étkezőben, a parkban, a játszótéren, látta fehér ruhájában Heliopolis felé sétálni, látta a szálloda lépcsőjén rövid szoknyájából kivillanó selyemharisnyás lábát és látta úgy, ahogy reggelenként szemben találkozik vele. De a szerelmes Maryt nem látta.

- Holnap belenézek a szemébe, - gondolta Károly reszkető előérzetével a holnap boldogságának. - Holnap kezdődik az élet.

Testében az öröm, nyugalom és erő boldogságát érezte. Kimondhatatlanul kíváncsi volt Maryra és büszke tudatában volt annak, hogy ez a kíváncsiság holnap kielégül.

- Most tudom csak, hogy miért érdemes élni! - És csodálatos, most egészséges és erős is vagyok. Nincs lázam, farkasétvágyam van, úgy futottam fel a lépcsőn, mint egy izmos suhanc, - hiába, a boldogság a testet is regenerálja! A szerelem mindenható elixír. A nyomorékok ugrálnak, mint a zergék, a vakok látnak és a süketek hallanak, ha megérinti őket Eros csodatevő keze. Bizonyos, hogy nem is vagyok beteg. Az apám is tüdőbajos volt gyermekkorától. Ötven esztendősen már nyoma sem volt a bajnak és ma, közel a hetvenhez, úgy fut, mint a nyúl.

Apám!

Eszébe jutott, hogy mily szomorú és sötét leveleket írt az utóbb időben apjának. Megfájdult a szíve. Szegény, édes, szomorú, aggódó öreg!

Leült, írni kezdett.

Drága jó Apám! Kérlek szépen, égesd el eddig küldött minden leveleimet, mert tud meg, hogy egyiket sem én írtam neked. Égesd el és bocsásd meg nekem, hogy azokkal nyugtalanítottalak. Különböztetnem azt hiszem, te mindenkinél jobban megérted, hogy az ember mennyire nincs a saját hatalmában s hogy az, aki, mint én, boldogtalanságra született, mily nehezen tud beleegyezni a boldogságba. Eddigi leveleimet egy beteg, kétségbeesett és gyáva ember írta, de most újra a te józan, bátor és boldog fiad áll előtted. A te öreg fiad, akinek csak egyetlen bizalmasa és megértő barátja van: egy bölcs és szomorú öreg úr: az én édesapám. Most már érzem, hogy újra el tudunk egymással beszélgetni, úgy, ahogy körülbelül húsz éve szoktuk: két csendes, rezignált ember, ahogy szépen megértik egymást minden maradék nélkül, a lelkük fenekéig.

Hát, édes jó apám, nem volt igazam. A szerelem nem lelki kór, nem idegéleti zavar, nem maniákus dühöngés, nem állati szenvedély és nem démonikus extázis. Nem. A szerelem az élet legszebb ajándéka; a legteljesebb elégtétel, az egyetlen vigasz, az élet értelme és világossága. Minden baj azért van a világon, mert az emberek nem tudják, vagy nem merik magukat átadni a szívüknek. Hogyha hazamegyek: könyvet írok arról, hogy az emberiség megváltása az lesz, ha az emberek megtanulnak szeretni. Mindegy, hogy kit s mindegy, hogy mit; csak az a fontos, hogy szeressenek. És hogy ezt ne tagadják le, ne szorítsák vissza, ne iparkodjanak korrigálni, ne gondolkozzanak fölötte és ne tegyék mérlegre. Azt hiszem, a lelki betegségek kivétel nélkül onnan erednek, hogy az emberek ellene szegülnek az egyetlen isteni parancsnak: szeressétek egymást. Sőt állítom, hogy a szervi bajok nagyrésze azokból a lelki betegségekből materializálódott, amelyeket a szeretet-ösztön erőszakos elnyomása indított meg. Az idegrendszer és az organikus szervek biológiai együttműködése különben annyira eklatáns, hogy voltaképpen minden betegség: idegbaj. Igen, ezt megbeszéljük és kísérleti módszerrel igazoljuk majd. Most olyan boldog vagyok, hogy csak érezni tudok és nem gondolkodni.

Édes, drága apám, ez alatt a pár nap alatt rájöttem, hogy amit rossznak és rútnek, bűnösnek és betegnek láttam életemben, az mind az én bűnös és beteg lelkem reflexe volt csupán. A föld, az ég, az ember, az élet én vagyok. Nincs semmi, csak én. És engem Mary csókja teremtett s belém az ő gyönyörű égi szerelme lehelt boldog, derűs, harmónikus lelket.

Most másképpen látom az egész anyagi és organikus világot; másként értem az erkölcsi és szellemi élet minden törvényét; hiszek és szeretek és megszánja a szívem a vergődő lelkeket, akik kétségbeeséssel martirok vagy gonosztevők, angyalok vagy ördögök szerepében dobálják magukat, pedig csak rugdalódzó szegény páriák, akik önmagukon ejtenek halálos sebeket. Most megértem a prófétákat és szamaritánusokat, a gyilkosokat és az örülteket: erény és bűn, jajgatás és ujjongás, öngyilkosság és féktelen orgia csak a szeretni vágyó és szeretni nem tudó ember kapkodása a mentőöv után...

Nem bírta tovább. Fáradt volt és álmos.

- Majd holnap folytatom.

És ruhástul, halálos kimerültséggel végigdőlt az ágyán.

XII.

Az ajtó előtt megnézte az órát. Pont tizenegy. Bekopogtatott.

- A lady még alszik, - szólt a szobalány és Károly lement az olvasóterembe.

Félóra múlva újra kopogott.

A komorna jött ki. Levelet adott Károlynak.

- A lady ma nem kel fel, - tette hozzá magyarázatul.

- Beteg?

- Nem, - felelt Lujza zavartan. - Nincs szüksége orvosi segítségre.

- Hanem? - kérdezte Károly szinte öntudatlanul, mert az öreg francia kisasszony oly élesen hangsúlyozta az „orvosi” szót.

- Inkább egy okos és erős jóbarátra volna Madamenak szüksége.

- Mi történt vele? - kérdezte Adonyi, de ahogy kimondta a szavakat, már meg is bánta, hogy kíváncsiskodott.

Lujza gőgösen és sértően legyintett.

- Mi?

- Mr. Johnny Kairóban van.

- Úgy?

- És reggel nyolc órakor futárt küldött Mr. Gouldenért.

- Úgy?

- Igen.

Károly nem tudott tovább kérdezősködni. Egy pillanatig merően nézett Lujza arcába, de erről az arcról nem tudott leolvasni semmit.

Talán a fél életét odaadta volna, ha megtudja, hogy Mary hogy reagált Johnny levelére. De gőgje és sértett szerelme összeszorította a torkát és agyába kergette a vért. Semmire sem tudott gondolni, csak hogy egy Field Johnny nevű ember is van ezen a világon... igen, van és ez még akkor is katasztrófa, ha Mary egyáltalán nem is válaszolt Johnny levelére. Johnny Field... Mary... ej, ez elviselhetetlen, undorító, szörnyű szégyen és gyalázat.

Lujza hallgatott és Károly lassan megfordult. Egy pillanatra megállt, várta, hogy visszahívják. Érezte, hogy nem tudna visszamenni, de mégis jó volna, ha megpróbálnák. Nem. Lujza eltűnt a függönyök mögött.

Károly szédülve, nyomorultan, összegörnyedve botorkált le a lépcsőn. Az olvasóban egy lélek sem volt. Betámolygott, leült egy diványra és felbontotta a levelet. A levél illata megremegtette.

„Uram, ne haragudjék, ma nem fogadhatom. Előbb össze kell szedni magamat. Az utolsó napok izgalmai nagyon megviseltek. Félek, hogy ma nem tudnánk egymás szemébe nézni azzal a meleg barátsággal, amely oly széppé tette eddig minden találkozásunkat. Ha rendbe jövök a lelkemmel, kéretem magát. A viszontlátásra. Mary.”

Károly felpattant a székről, zsebregyűrte a levelet és lerohant a parkba. Fel és alá járkált az alacsony, félköríves márványkorlátok között és azon tűnődött, hogy most mitévő legyen. Elutazzék? Autóra üljön és elmenjen Kairóba? Lefeküdjék és egy hétig ki se mozduljon a szobájából? Levelet írjon Marynak, amelybe beleöntse minden dühét és keserűségét s tudtára adja neki, hogy ő sem tekintette a dolgot egyébnek futó kalandnál, szerelmeskedésnél, az érzékek piszkos játéknál? Vagy úgy tegyen, mintha mi sem történt volna? Adja a léhát és közönyöst? Vagy adja a büszkeségében örökre megsértett, engesztelhetetlen férfit? Vagy írjon és könyörögjön öt percnyi meghallgattatásért? Irja meg neki, hogy percig sem tud és nem is akar élni ebben az örjítő bizonytalanságban?

Percenként változott a hangulata, sírt és káromkodott, ellágyult és bocsánatot kért és bosszún törte a fejét.

Végül elfáradt és a szobájába ment.

Ott volt az apjához írt megkezdett levél, amelyet türelmetlen izgalmában nem tudott befejezni.

- De jó, hogy nem küldöttem el. A levél tele van boldog áradozással. És most már egy szó sem igaz abból.

Felháborodása lassan lecsillapodott. A fájdalma nem.

- De hogy is gondolhattam, hogy ebből tiszta, vagy szent szerelem lehet? - kínozza magát bágyadt keserűséggel. - Hogy is felejtettem el, hogy én egy nyomorult, beteg, förtelmes patkány vagyok... akit Berg professzor nem mert odavinni a tüdőbetegeihez? Tudnom kellett volna, hogy Mary egzaltált és beszámíthatatlan, hogy egy beteg idegrendszer kedélyzavara okozta az egészet; hogy én egy perverz és groteszk szeszély tárgya voltam csupán, - amint-hogy nem is számíthatok soha más szerepre asszonyok között...

- De nem baj! - tette hozzá gögös daccal és elhatározta, hogy új levelet ír az apjának. Megírja, hogy hazautazik.

Leült és írni próbált. Nem ment. E helyett agyában végigszágulzott életének minden fájdalmas, keserű emléke.

Eszébe jutott a kis budai ház, ahol gyermekkorát élte. Ez a gyermekkor szép volt és vidám, mint minden gazdag urigyerek élete; de hiányzott belőle az anya. Egy törődött, fáradt, koravén emberke buzgó nyájaskodással iparkodott pótolni az anya becézgető, simogató szeretetét és német kisasszonyok vigyáztak az ő testi és lelki egészségére. Az anyját csak kéthetenként látta. Olyankor átvitték Pestre. Roppant bérkaszánya negyedik emeletén kis sötét udvari lakás szegényes szobájában várt rá egy szép szőke asszony és ölébe ültette. Még másik két gyermek volt ott.

- Ezek a te testvéreid - szólt hozzá a gyönyörű, fiatal szőkeség és erővel azt akarta, hogy összecsókolózzanak. De ők kölcsönösen elhuzódtak egymástól... és ő nem értette, hogyan kerülnek ezek az idegen fiúk a mamája mellé.

Most már érti. Most már nyíltan, szomorú megértéssel beszél ezekről a dolgokról az apja is, a kis öreg doktor, aki ezelőtt negyven esztendővel telepedett le Pesten az orvosi diplomájával.

- Adonyból jöttem Pestre, - mesélte egyszer az öreg úr, - Duna-Adonyból, ahol az apám a Zichy grófok botosispánja volt. Nem valami díszes pozíció, - tette hozzá fölényes mosollyal, - de öregapád derék és becsületes ember volt és a szabadságharcot végigküzdötte, mint bajsz-talan fickó. A kiegyezés után árendába vette a grófja egyik birtokát, megszédte magát, engem pedig Székesfehérvárra adott a gimnáziumba. Papnak szánt, mivelhogy vékonycsontú, cingár kölyök voltam. Én azonban akkor már az orvosi pályára éreztem hajlandóságot.

Igen, így mesélte el az öreg úr és hozzátette, hogy a fehérvári szemináriumba fel sem vették volna.

- Miért? - kérdezte Károly ezelőtt tíz évvel, amikor, mint kész doktor, bizalmas beszélgetésbe merült el apjával.

- Olyan csúnya voltam.

- Papnak?

- Igen. A hívek nem szeretik a csúf papot s az előljárók tudják, hogy az ilyennek nincs is meg a kellő tekintélye. Nos, orvosnak sem nagyon. Nem is volt soha túlságos nagy praxisom. De ez nem volt baj. Az volt a baj, hogy korán megnősültem. Ne gondold azonban, hogy talán csalódtam volna az édesanyádban - tette hozzá az öreg úr aggodalmas arccal. - A te anyád a világ legjobb asszonya.

Károly mindig meghatottan gondolt arra a nagy, loyális gyengédségre, amellyel az öreg úr az ő édesanyjáról beszélt. De most már ezt is érti. Apja orvosnövendék korában egy német tanár özvegyénél lakott. Az özvegynek volt egy szőke leánykája, Amália. Tizenöt éves. Szegény. Gyönyörű. Az orvosnövendék rögtön beleszeretett. Négy évig ott lakott. A leányka tiszta, szemérmes, ábrándos és engedelmes volt. Anyja elhatározta, hogy az orvos, ha megkapja diplomáját, feleségül veszi. Amália e miatt sokat sírt, de nem ellenkezett. És a sors is beleszólt a dologba. A sors is akarta, hogy Amália azé legyen, akinek férfiúi rútságától szívszorongva, kétségbeesetten irtózott. Édesanyja meghalt és halálos ágyán a szobaúrra bízta kis árváját. Ott esküdtek meg az anya betegágyánál, egy haldokló kapcsolta össze remegő kezüket.

- A többi akár ne is mondjam - panaszkodott csendes szomorúsággal az öreg úr. - Három évig birta ki velem. Valahogy megismerkedett egy kishivatalnokkal. Együgyű, kellemetlen, indulatos és merev fickó volt az az úr, de gyönyörű szál legény. Majdnem olyan szép volt a maga nemében, mint amilyen szép volt Amália. És a természet kérlelhetetlen. A szép emberpéldányokat egymáshoz sodorja, mert célja van velük. No, nézd meg anyád második házasságából való gyermekeit. Mi? Gyönyörű, haszontalan, édes, buta kölykek. Pompás kis medvebocskok. Tündöklő embervirágok. Beláttam, hogy ők egymáshoz valók. Hozományt adtam az édesanyádnak, - te akkor kétesztendő voltál, - de téged megtartottalak.

Károlynak e pillanatban John Field jutott az eszébe. A szép emberpéldányokat összesodorja az élet. A szépség ellenállhatatlanul vonzza a szépséget. A természet kérlelhetetlen. Kisiklások, vagy lelki kényszerek lehetségesek, de az Amáliák nem rendelkeznek önmagukkal. Velük a Végső rendelkezik kénye-kedve szerint.

Az ő apja ebbe szépen beletörődött. Legalább is nem lázadt fel a saját sorsa ellen. De attól fogva, hogy magára maradt, életelvet csinált a magánosságából. Önző és kemény lett és az egész világot megvetette; az egész erkölcsi és társadalmi világot, minden törvényeivel és illúzióival, ábrándjaival és tradícióival együtt. Nem ismert sem Istent, sem embert, sem hálát, sem könyörületességet.

- Csúnya ember vagyok? - kérdezte önmagától - a testem anatómiai arányai, a zsigereim és zsírpárnáim elosztása és körvonalai, az arcom, orrom, szemem, szám vágása nem tetszetős idegen emberek szemében? Jó. Ebbe belenyugszom. De hogy ezért a sors megtagadja tőlem az élet boldogságát, a család melegét, a testi örömet, a lélek derűjét, az idegek nyugalmát, a szépség ajándékát és az asszonyi csók mámorát, - ezért megbosszulom magam.

Ezért lett cinikus és önző. Senkit nem szeretett, csak a fiát, akiben a természet megismételte a maga kegyetlen szeszélyét. Nem adott neki az anyja testi szépségéből semmit. Lemásolta az apát s lehelt bele egy gyenge, érzékeny, álmódzó lelket, amely szépség és szerelem után

eped. Az apja csúnyaságára formálta és elviselhetetlen nosztalgiát oltott bele az anyja által képviselt emberi szépségideál után.

Ez a nosztalgia korán jelentkezett benne. Már gimnazista korában égő vággyal nézett minden szépség felé. Csupa költői és művészi érzékenységből állott az ő hevülékeny, szépségimádó lelke és ezt a hiperesztéziát az élet lépten-nyomon gonoszul megcsufolta. Kisfiú korában a lányok kinevették. A fiúk megverték az iskolában és szörnyű gúnyneveket találtak ki csúnyaságára. Medikus korában sóvár szemmel nézte leánykollégáit. Láta, hogy férfi és női orvostanhallgatók, sőt medikák és professzorok között szerelmi viszonyok fejlődnek. Láta a nyilvános flörtöket iskolában, folyosókon, kávéházak zúgaiban, utcán. Láta, hogy férfi és nő hogy keresi egymást unalomból, természeti ösztönből, szórakozásból, szokásból, hangulatból, néha-néha nagy, égő, ellenállhatatlan szenvedélytől űzve. Látott párokat, akik valósággal együtt éltek már diákkorukban. Hallott történeteket, amelyek az ő fantáziáját lángragyújtották és éjszakákon át gyötörték, de amelyeket kollégái nevetve meséltek, mint mindennapi tréfás kalandocskákat. És ő szomjasan, árván, kigúnyolva és meggyalázva epedt a csók után, amit a medikák oly könnyen osztogattak vállas, izmos, durva és szemérmetlen sihedereknek.

Az apja vagyont gyűjtött. Ez volt az ő vigasza, bosszúja, szerelme. Házzal, telekkel, papírral, pénzzel spekulált és ötvenéves korában a milliomosok között emlegették. Egy nagy bank igazgatója volt. Három bérháza volt Pesten, de ő Budán egy csendes kis villában lakott. A háború alatt csakugyan milliommossá lett. A vagyonát aranyba és ingatlanokba helyezte. Miért?

- Hogy te, édes fiam, legalább a pénzeddel légy úr az emberek felett - mondogatta rideg cinizmussal. - Hogy megvásárolhasd magadnak, ami megvásárolható.

És Károly harmincötéves korára tapasztalta, hogy a világon sok minden megvásárolható. Csak egyetlen egy van, amit nem lehet megvenni. Azt a csókot, amit a nők szerelemből adnak.

Ezért nem tudta, mit kezdjen a rengeteg pénzével. Sokáig azt hitte, hogy hivatása, a tudomány, a könyvek, a szellemi élvezetek pótolni tudják az élet érzéki gyönyörűségeit. Aztán járta a világot. Kép, szobor, műkincs, természeti szépségek, zene, színház sokszor feledtették vele az elvesztett paradicsomot. A pénzéért néha asszonyt is vásárolt. Sokszor olyan meglepetések érték ezen a téren, hogy azt hitte, ezen a módon bizvást meg lehet alkudni a fizetett szerelem gondolatával. De megcsömörlött a programmszerű szeretkezésektől, az asszonyok cinizmusától vagy az áldozatok martiromságától. És emellett tüdőbaja tanulásban, utazásban, orvosi hivatásának gyakorlásában is akadályozta. Nem lett életunt és embergyűlölő, de lassankint kiábrándult az élet szeretetéből. Fiatalságának életvágya elrejtőzött sötét pesszimizmusa mögé, nem volt hite semmiben, csak néha-néha ábrándozott arról, hogy mi lenne, ha... hogy volna, ha... feltéve, hogy... Akárcsak a London hidja alatt alvó szerencsétlen pária, aki arról álmodik, hogy mi lenne, ha megkaparinthatná az Angol Bank aranykészletét...

És tegnap azt hitte, hogy az aranykincs az övé.

Istenem, hogy is vesztette el ennyire azt az értelmi cenzurát, amely eddig megőrizte fantáziáját a túlvérmes illúzióktól?

Károly leült és rövid levelet írt az apjának Budára. Nem írta azt, hogy elutazik innen. Nem. Itt marad, mert kíváncsi, hogy mit szánt még a fejére a komisz, gúnyos, kegyetlen Végzet?

Olyan keménynek és elszántnak érezte magát, mint amily keményen az öreg úr élte az életét Budán, a Gellérthegy déli lejtőjén. Az öreg úr, akit nem vettek be a fehérvári szemináriumba s akit elhagyott az imádott asszonya az ő csúnyasága miatt.

XIII.

Másnap koncertet adtak az Al Hayat szállóban. Egy amerikai vonósnégyes muzsikált. Mindenki ott volt. Mary Goulden asszony is, de úgy tett, mintha Adonyi Károlyt nem is venné észre. Koncert után Lord Curzon adott estélyt. Mrs. Gouldent magával sodorta a lord családja. Károly egy hollandus bárónő mellé került, aki nagy társaságban volt. A hollandus báró - kairói konzul - nem jött el a bálra.

A levegőben zene és parfüm és sóhaj... már táncoltak az egyik sarokban. A bárónő gyorsan egymásután két pohár pezsgőt ivott, mosolygott és selyemharisnyás lába idegesen reszketett. Kitágult pupillákkal nézett az alkirály udvara felé, ahol mindenki Mrs. Gouldennek udvarolt.

- Nézze, - fordult hirtelen egy fiatal, magas, szőke férfi felé - a lord hogy teszi a szépet.
- Jó ízlése van - dörmögte a férfi.
- A lord ízlése ellen nincsen kifogásom. De a felesége jobban megnézhetné, kivel barátkozik.
- Hogyan? - kérdezte csodálkozva a szőke magas úr, aki csak két nappal ezelőtt jött Heluanba.
- Mrs. Goulden erkölcstelen asszony - súgta fülébe a bárónő.
- Kalandornő?
- Nem.
- Hát?
- Botrányos életet él, szemérmetlen némbér.
- Mit csinál?
- Hát ide rendelte Londonból a szeretőjét.
- Azt más is megteszi.
- Meg. De mire a szerencsétlen fickó ide ért, Mary asszony már új lángra lobbant és elfelejtette, hogy melyik nap érkezik a régi.
- Érdekes. Bohózzati téma.
- Az amerikai tegnap éjjel ért ide és azon melegen felszaladt Mary szobájába.
- És?
- És ott találta az utódját.
- Hol?
- Mary hálósobájában.
- Pompás!
- És tudja, ki a szerencsés utód?
- A lord fia?
- Nem.
- A lord?
- Maga ostoba.

- Egy szép arab?

- Még nem.

- Ne kínozzon tovább... Irigylem azt a fickót.

A bárónő megérintette a szőke úr vállát.

- Nézzen jobbra. Látja azt a szatírt?

És Adonyi felé mutatott.

- Ki az? - kérdezte a szőke úr gúnyosan.

- Mary legujabb szeretője.

- Perverzitás.

- Valóban. Rettenetes ember. Valóságos Faun. De minden asszony szemében érdekes. No, ki is használja az érdekességét. Valósággal eszi az asszonyokat, kor- és rangkülönbség nélkül.

- Gazdag?

- Nem hiszem. Az itteni fogalmakhoz képest bizonyára nem.

- Hát mi a sikerei titka?

- Az erőszakossága. A dühös elszántsága. Valóságos szatír.

- Jellemző az asszonyokra.

Adonyi ezalatt szívdobogva leste az ő gyönyörű asszonyát a lord környezetében. Úgy látta, hogy Mary tulságos kedvesen beszélget a lorddal. Károly erős szúrást érzett a mellében, a szíve felett. Szégyelte magát.

Éjfél körül járt az idő s Károly még nem tudott Mary közelébe jutni. Ekkor elhatározta, hogy megadja magát a sorsának. Leült a holland bárónő mellé.

A bárónő elpirult.

- Jó, hogy végre eszébe jutok! Hogy végre maga is észrevesz.

- Nem mertem - dadogta a férfi.

- Maga nem mert? - nevetett amaz. - Maga?

Aztán mélyen szemébe nézett a szörnyetegnek. Ur Isten, mi lehet a titka ennek az embernek? Heluan összes gavallérjai Goulden asszonyba szerelmesek és Goulden asszony ennek a szatírnak dobta oda magát. A bárónő szíve reszketett.

A társaság egyrésze hazafelé indult. Adonyi Mrs. Gouldent leste. Az vidáman mulatott Lord Curzon fiával. Elszorult a szíve és vad féltékenység ragadta el lelkét.

- Itthagynom, - gondolta magában elkeseredve.

Ebben a pillanatban csendült fülébe a bárónő hangja.

- Doktor, nem jön velünk?

- Megyek.

- De gyalog megyünk ám.

- Szívesen.

- Adja a karját.

Adonyi és a bárónő lassan kivonultak a teremből. Utánuk a bárónő cousinja, a szőke úr, néhány fiatal leány és a konzulátus több tisztviselője.

Az éjszaka meleg volt és illatos. Az égen szikráztak a csillagok. A Nilus felől egy hajó kürtje bűgött. A bárónő édes szédületet érzett. Sok pezsgőt ivott.

- Hallja, most indul a hajó.

- Kairóba.

- Igen. Szeretnék ott ülni a hajón. Maga?

- Én tegnap jöttem meg Kairóból.

- Mikor megy megint?

- Nem tudom.

- Ha megy, szóljon nekem is.

Az orvos a bárónő arcába bámult. Mi ez? Ez az asszony gunyolódik, vagy elment az esze?

- Eljönne? - kérdezte erőltetett léhasággal.

- El - suttogta az asszony. - Akár még ma.

Érezte, hogy a bárónő egészen a karja alá bujik és vékony selyemruháját keresztül melegítő kemény kis mellét odanyomja az ő keze fejéhez.

- De én nem vagyok olyan, mint ő.

- Kicsoda? - kérdezte Adonyi ijedten.

- Mint a többiek itt, valamennyien. Én még soha sem szerettem... az uramat sem szerettem soha... de nem is csaltam meg, mert én tiszta vagyok és én tartogatom magamat valakinek... akit majd egyszer igazán szeretni tudok. Az uramat csak türom... óh én martir vagyok... Tudja-e, barátom, hogy én már évek óta nem élek házaseletet?

Adonyi alig tudta eltitkolni a felháborodás és undor kitörését. Azt akarta mondani, hogy: mi közöm nekem a te házaseletedhez, te szemérmetlen, ostoba kis nőtény? - de összeszorította fogait és nagyot nyelt kinos zavarában.

Az asszony pedig nekimelegedett.

- Eleinte megadtam magam. Ártatlan balga szűz létemre azt hittem, hogy engedelmeskednem kell az ő férfiúi akarátának. De nem adtam oda magamat lelkileg... Lélekben szűz maradtam s az vagyok ma is.

Adonyi kétségbeesetten nézett szét a parkban. Hogy lehetne elmenekülni ez elől a szörnyű asszony elől? De a bárónő egész testével az ő karján csüngött és eszeveszett nyíltsággal beszélt a martiromságáról.

- Az uram - szerencsére - hamar betelt velem. Ő tulajdonképpen nem érzéki természetű ember. Nincs fantáziája. Talpig bürokrata és nagyratörő és amellet pedáns. Hollandia politikai és üzleti érdekei ezerszer többet jelentenek neki, mint a maga szerelmi élete. És én határtalanul megörültem, amikor ennek tudatára jöttem. És rögtön kihasználtam. Elhitettem vele, hogy az én fizikumom közömbös... hogy nekem nincs szükségem rá... hogy én aneszteziában szenvedek és ő ebbe belenyugodott. Azóta úgy élek, mint egy leány. Adonyi, elhiszi nekem, hogy én már évek óta azt sem tudom, hogy mi a szexualis élet? Én tartogatom magam valakinek... aki...

Az orvos kinos zavarba esett. A helyzet olyan furcsa volt, hogy félt a nevetségességtől. Elhatározta magában, hogy folytatja a tréfát.

- Hát menjünk.

- Hogyan? - kérdezte a bárónő és egész testével az orvoshoz simult. - Akarja? Én megyek. De hogy lehet megszökni? Hol van az autója?

- Itt követ bennünket harminc lépésnyire. Azzal félóra alatt Kairóban vagyunk.

Az el-maadi uton haladtak, a villasor felé, ahol a hollandus konzul is lakott.

A bárónő egészen ránehezedett az orvos karjára.

- Hogy tudnék megszökni?

Az orvos szíve dobogott. Ha eddig belement a játékba, most már nem lehet visszatáncolni. Erőltetetten nevetett és cinikus próbált lenni.

- Mi most hazakisérjük magát. Elbucsuzunk. Maga felmegy a villába, én pedig tovább megyek a társasággal.

- Nos? - kérdezte remegve az asszony.

- És félóra múlva visszajövök.

- És?

- És maga kiszökik.

- Hová?

- Ide. Az utra. Hozzám. Én autóval várom. És aztán...

- Kairóba megyünk?

- Ha akarja, oda.

- De mire visszaérünk, kivilágosodik!

- Ki.

- És engem meglátnak.

Az orvos már kétségbe volt esve, hogy idáig fajultak a dolgok. De mit tegyen? Tovább játszotta a szatírt.

- Nem kell éppen Kairóba mennünk.

- Hát?

- Hozzám.

A konzul villája elé értek. A bárónő becsengetett. Adonyi doktor tovább ment a társasággal.

XIV.

- Gyalázatos kis bestiák ezek! - gondolta Adonyi, ahogy a bárónő mögött becsapódott a villa kapuja. - Ki hitte volna! Van derék, komoly, tisztos élettársa, van két kis gyermeke, otthon, Hollandiában bizonyára minden este aggódva imádkozik érte egy vallásos lelkű, erényes, puritán úrihölgy, az édesanyja, aki imádkozni őt is megtanította. Nos, ez a szép, nevető szemű, hamvas bőrű, édes beszédű asszony mindössze két hete ismer egy magamfajta csúf, nyomorult fickót, akivel kétszáz szónál többet az életben nem beszélt, akiről azt sem tudhatja, nem menekült rablógyilkos, nemzetközi zsebmetsző, szerelmi kalandor, vagy esetleg nem az ura detektívje-e, és...

A társaság a heluani kertek felé tartott, Adonyi köszönt, mert ellenállhatatlan vágy hajtotta a Palace-szálló felé. Meg akarta nézni, hogy Mary hazament-e már.

- Merre megy Mr. Adonyi? - kérdezte egy fiatal, húsz-huszonkétéves, feltűnően magas és feltűnően szőke angol siheder.

- Haza - válaszolt a doktor kedvetlenül.

- A Palace-ba?

- Arrafelé.

- Én is.

Adonyi nem tudta, hogy kivel beszél, de nem is volt kíváncsi. Talán az estélyen mutatkozott be. Egy angol ifjú; egy a húsz-huszonöt közül, akik mályvaszínű selyem pizsamában bámulják a sportoló lányokat.

- Ön doktor? - kérdezte a fiú.

- Igen.

- Kedves doktor, mondja meg nekem, mennyi kell a morfinból, hogy az ember egy kicsit meghaljon?

Adonyi ízetlen suhancnyegleségnek vélte a furcsa kérdést és hirtelen elhatározta, hogy cinikus és kiméletlen lesz.

- Attól függ, hogy kinek.

- Nekem.

- Ugy? Hány éves?

- Húsz.

- Használt már morfint vagy effélét?

- Soha.

- Alkoholista?

- Nem. Csak ma este ittam. De ma kicsit sokat.

- Akkor tizenöt centigramm.

- Halálos?

- Feltétlenül.

- Köszönöm.

- Szívesen.

A nyurga fiú nagyot sóhajtott. Adonyi mosolyogva nézte egy darabig, majd epésen figyelmeztette:

- De ma ne próbálja meg. Először aludja ki magát.

A fiú először sértődötten kiegyenesedett, azután hirtelen újra megroskadt.

- Kedves doktor, mennyiért hajlandó ön tizenöt centigrammot felírni nekem? - mondta kissé akadozva, de sötét elszántsággal.

- Nincs jogom.

- De fel tudja írni. Én nem tudom. Csak a felírásról van szó. Berg professzor blankettájára. Itt van, ni.

A fiú egy csomó orvosi rendelőlapot húzott ki a frakkja zsebéből.

- Az aláírást majd én hamisítom. Nos? Mennyit fizetek ezért?

Adonyi most már elképedve nézett a fiú arcába.

- Mi baja magának?

A fiú egész testében reszketett.

- Nem tartozik ide.

- De hát kicsoda ön?

- Nem tudja? Annál jobb. Megteszi, vagy nem?

- Nem.

- Akkor Isten önnel.

A fiú udvariasan köszönt és otthagya a doktort.

Adonyi bámulva nézett utána.

- Részeg! - dörmögte magában és sietett a Palace-hotel felé.

Mary ablaka sötét volt.

- Még nem jött haza - suttogta maga elé a doktor és Al Hayat felé rohant. - Akkor még ott van az estélyen.

Berontott a nagyterembe és a kormányzó családját kereste.

- Azok már rég elmentek haza - adta meg valaki a felvilágosítást.

Adonyi bejárta az összes termeket, lefutott a parkba, végigkutatta a hallt, végre keserves szégyenkezéssel elkezdett kérdezősködni Mrs. Goulden után.

- A lady már egy félórája elhagyta a szállót.

Visszaszaladt a Palace-szállodába.

- Itthon van Mrs. Goulden?

- Nincs, - felelte udvariasan a portás és megemelte aranysegélyes sapkáját.

- A komornája?

- Itthon van.
- A szobaleánya?
- Nem tudom.
- A soffőrje?
- Nincs.

Adonyi elszégyelte magát. Elfutott. Arra gondolt, hogy autóba ül és a lord palotájához viteti magát. Mary biztosan odament. Lord Courzon bizonyára elvitte magával, legszűkebb baráti körével, hogy fesztelenül szórakozzanak tovább...

- Meg kell tudnom, hogy hova lett, - gondolta halálos izgalommal, de a következő pillanatban megtorpant és lesütötte szemét. - Nem. Nem megyek utána. Miért? Mi jogan?

És szinte élettelenül támolgott vissza az Al Hayat felé.

Utközben majdnem sírva fakadt.

Agyában gyötrő, kusza, félig elgondolt gondolatok kergetőztek, de mindig körbe-körbe, eszeveszett következetességgel, egyetlen rögeszme körül. Hogy hol lehet most Mary?

Néha úgy érezte, hogy nem is kell kutatnia a rejtélyt. Megdönthetetlen bizonyossággal tudja, hogy Mary valakivel autóba ült és Kairóba szökött... Igen. Az élet tele van misztikus analógiákkal. Ő ezelőtt egy negyedórával Van Roosen bárónővel egy kairói éjszakáról beszélt. Nos, - ezalatt Marynek is ugyanezt suttogta fülébe valaki. Kicsoda? A lord?

Adonyi összerázkódott. Egy száraz, kiégett lelkű kéjsóvár, vén szatir! Lehetséges ez? Miért ne? Ha én jó voltam neki - gondolta égő öngúnnnyal és keserűséggel - akkor semmin sem csodálkozom. - Vagy egy éretlen, de rózsásarcú, karcsú, izmos suhanc? Olyan, mint aki tőlem morfiumreceptet kért? - jutott eszébe a furcsa, részeg, bomlottagyú angol. - Vagy talán visszajött a nagy, szőke amerikai, akinek joga volt betörni hozzá? - villant fel hirtelen a fantáziájában ez az aránylag még legtermészetesebb és legjózanabb feltevés... - igen, így történt... Johnny Field visszatért és elvitte magával!

Észre sem vette, hogy nekivágott a Nilus felé vezető köves útnak, amelyet gyérlombozatú, szomorú, sárga akácfák szegélyeztek.

- Mi történik itt? - kérdezte magától és szörnyű kijózanodást érzett a szíve körül. - Mi ez? Kik ezek az asszonyok? Miféle emberek ezek?

A levegő párás volt és meleg. Mintha gőzfürdőben járna, úgy hevítette arcát az éjjeli harmat forrósága.

- Miért is hagytam oda az én békés boldogtalanságomat? - sóhajtott gyámoltalanul és már nem volt ebben a sóhajban sem düh, sem kétségbeesés, csak nagy, ijedt, gyerekes csodálkozás. És sajnálkozás, aggodalom, féltés - önmagával szemben. Bevallotta magának, hogy ez az élet nem neki való. Ide erős, egészséges, léha, boldog, cinikus és lelketlen emberek kellenek: a pillanat, a helyzet, a véletlen, az alkalom könnyűlelkű hedonistái. Akik otthon hagytak Angliában, Amerikában vagy Hollandiában mindent, ami szent szentimentalizmus, gyengéd illúzió, vagy kemény lelki törvény: ide csak élvezni vágyó testüket és szenzációkra éhes fantáziájukat hozták. Vagy nem is azt: csak unalmukat és érzékiségüket. Vagy még azt sem: csak a betegségeiket, amely gyógyíthatatlan s amelyet röpke narkotikumokban akarnak elfelejteni. A holland bárónő céda kis némbor: annyira primitív és átlátszó kis bestia, hogy nem is érdekes. De, Istenem, Mary!...

Károly érezte, hogy az agya egészen megzavarodik.

- Nem. Nem gondolok rá. Gyűlölöm, utálok, szégyenlem, hogy egy pillanatig is gyengéden és szerelemmel gondoltam rá... elég volt, nincs többé... nem emlékszem rá.

- Nem. Nincs igazam. Örült vagyok. Szeretem és ő is szeret engem. Ez a világ legszebb, leg-szentebb szerelme.

- De mi biztosít erről? Hogy John Field-et kidobta? Hogy az én karjaimba omlott? Ki tudja, hányadik kalandja ez neki? Egyáltalán: kicsoda ez a szép, titokzatos asszony? Ki volt az anyja, volt-e családja, tanult-e valaha imádkozni, ismeri-e az erény és a bűn, a tisztesség és a becstelenség, a szemérem és az aljasság közt való különbséget? Ki tudja, hol szedte őt fel az a derék vagy komisz, hülye vagy cinikus amerikai, akinek a nevét viselte s akit épp úgy elhagyott, mint ahogy elhagyta most azt, akivel három évig csalta!

- Nem. Mary, szegényke, szent és boldogtalan asszony, de egzaltált, tétova, árva kis lélek. És most küszködik magával. Vivódik, vergődik a maga csapongó, beteg fantáziájában... igen, ez az igazság s nekem, a férfinak most nincs más kötelességem, mint hogy segítségedre siessek, óh Mary, imádott, drága, gyönyörű kis leányom!

E pillanatban a homlokára ütött és keserves kacagásra fakadt.

- Óh, én együgyű barom! Hogy én mindig elfelejtem a misztikus összefüggéseket. Kairó? Nem. Szöktetés? Nem. A nyurga, szőke angol kölyök Mary miatt lesz öngyilkos. Hopp! Most már megvan a logikus összefüggés. Most már emlékszem! A kormányzó fia. Hogyne! Legalább ötször láttam Mary betegsége alatt itt settenkedni a szálloda körül. Megvan! Ő volt az én elődöm! Mary négy héttel előbb jött, mint én...

Végre kifáradt. Szeretett volna megsemmisülni, elsüllyedni, léggé válni gyötrelmes férfiúi restelkedésében. Az utolsó gondolata az volt - ha jól emlékszik - hogy megírja a receptet, elkészítteti a tizenöt centigramm morfint és beveszi maga.

Ez a gondolat aztán oly rémülettel töltötte el, hogy hazarohant a szállodájába.

- Ide süllyedtem, ide süllyedtem - ismételte magában szüntelen és érezte, hogy csak egy emberre haragszik, csak egy embert vet meg, csak egy embert utál és ez az ember - ő maga, az esztelenül szerelmes, féltékeny bolond...

XV.

Másnap délből tizenkét órakor a Palace-hotelből levelet hoztak Adonyi számára.

Károly még aludt. Alig hogy két órája nyomta el az álom. A kopogásra rémülten ébredt fel. Élénk, gyötrő, tarka álma volt.

- Levél - jelentette a szálloda groomja. - Levél a Palace-ból.

Károly kiugrott az ágyból. Mary levele! Kikapta a fiú kezéből és visszadobta magát párnái közé. Hőség csapott át az egész testén, a szíve dobogott, verejték ült ki homlokára, de foga vacogott az izgalomtól. Nem is nézte meg a borítékot, feltépte, kiterítette a levelet és olvasni kezdte:

Uram! Nem birom tovább. Egy átvirrasztott éjszaka gyötrelmei után elhatároztam, hogy megvallom magának: szeretem és nem tudok maga nélkül élni. Maga még bizonyára észre sem vett engem. Igaza van. Mrs. Goulden mellett engem csak mikroszkóppal lehet felfedezni, de az én jelentéktelenségem alatt tiszta és ideális lélek lakik és ez a lélek magáért eped. Szánjon meg engem, Mr. Adonyi és ne nézzen egzaltált gyermeknek. Igaz, hogy csak tizenhatéves vagyok, igaz, hogy az orvosok kimondták rám a halálos ítéletet. (Tüdőcsúcsshurut.) De azért jogom van a boldogsághoz és ezt a boldogságot csak az ön résztvevő gyengédsége adhatja meg nekem. Ne ítéljen el, ne vessen meg, sajnáljon és gyógyítsa meg az én rajongó, beteg szívemet. Ha nem gondol rólam rosszat, ma délután szólítson meg a parkban. A viszontlátásra.

Székelly Magda.

Adonyi kezéből kiesett a levél.

Akkor vette észre, hogy a kis groom még az ágya előtt áll és várja a választ.

Károly elképedve nézett a fiú gyermekes, mosolygós arcába.

- Ki küldte ezt a levelet?

- Egy miss. A nevét nem tudom.

- Választ vársz?

- Igen.

- Nincs. De mondd csak, barátom, mikor láttad utoljára Goulden Mary asszonyt?

- Most, tíz perccel ezelőtt.

- Hol?

- A parkban.

- Nesze.

Adonyi egy ötdollárost dobott a kisfiú felé. A groom elsápadt és a bankjegyet rémülten forgatta kezében.

- Az enyém?

- Vágd zsebre.

- Köszönöm, Excellence!

A groom kiszaladt és Károly öltözködni kezdett. Félóra múlva lenn volt a parkban és Maryt kereste. A szíve tele volt szelid rajongással, mély, tiszta, emberi megértéssel, szánalommal és megbocsájtással.

- Örült voltam, aljas, komisz, rosszhiszemű gazember - mondogatta magában. - Vagy ez a szerelem? - kérdezte borzongva. - Lehet. A szerelem gyanakvó és kegyetlen örültség. De én nemcsak szerelmes állat vagyok, de gondolkodó és érző ember is. És ettől a pillanattól fogva lefékezem magamban a dühöngő, gyűlölködő fenevadat.

- Jó reggelt, Mr. Adonyi! - rebtent fel háta mögött egy csengő, édes asszonyi hang és a doktornak minden vére a fejébe szaladt. Elment Mary mellett anélkül, hogy észrevette volna! Az asszony arcán semmi zavar, semmi meglepetés.

Adonyi mélyen meghajolt. Az ő szíve is egyszerre lehiggadt és csodálatos nyugalommal tudott belenézni Mary ragyogó, barna szemébe.

- Tegnap hiába kerestem a bálon - kezdte el az asszony.

- Nem mertem tolakodó lenni.

- Engem pedig egészen kisajátított a lord.

- Láttam. A lord egész este Madame-mal foglalkozott.

- És tudja, miről beszélt? Anglia világhatalmáról.

- Kedves ember lehet.

- Nagyon. Elmondta, hogy Angliának Egyiptomra India miatt van szüksége.

- Érdekes.

- Megmagyarázta, hogy Angliának kezdetben nem is volt szándéka Egyiptomot megszállni s ez csak akkor került bele a brit világimperializmus programjába, amikor kiderült, hogy a szuezi csatorna a legrövidebb és legkönnyebb út Londontól Kalkuttáig.

- Kalkuttáig?

- Igen. A Suez-csatorna megnyitása óta az Afrika körül vezető út elvesztette jelentőségét és a Középtengeren, a szuezi csatornán és a Verestengeren vezető hajóközlekedés lett a világforgalom legfontosabb útja.

- Ez igaz.

- Csak az volt a baj, hogy a Suez-csatornát nem angolok, hanem franciák építették.

- De most az angoloké.

- Persze. Mert egy ügyes pénzügyi csinnnyel megszerezték a szuezi részvények többségét.

Adonyi nem tudta, hogy ébren van-e, vagy álmodik. Mit beszél itt ez az asszony? Vagy talán nem is beszél semmit, csak deliriumos önkívületében hallucinálja ő ezeket a kongó és profán szavakat? De hiába. A nap ragyogóan süt, a parkban könnyedén és vidáman köszöntik őket az ismerősök, Goulden Mary asszony itt áll előtte teljes hódító szépségében, ajkáról lágyan peregnek a szavak és ő ámulva hallgatja:

- Amikor megvolt a szuezi részvények többsége, Angliának megjött az étvágya Egyiptomra is. Mert a szuezi csatorna részvényesei csak akkor alhatnak nyugodtan, ha Kairó kaszárnyaiban angol tábornok az úr. És csak ez biztosíthatja az India felett való uralom állandóságát is. Mert egy esetleges indiai lázadás alkalmával összehasonlíthatatlanul könnyebb a Suez-csatornán

szállítani át angol zsoldos ezredeket, mint megkerülni velük a Fokföldet és a Csendes-óceán déli szigeteit.

Adonyi doktor idegei elszibbadtak s agyára szinte narkotikus fáradtság nehezedett. Teljesen értelmetlenül bámult a csevegő asszonyra és megnémult a csodálkozástól.

- Mit beszél itt össze-vissza ez a furcsa asszony? - kérdezte magától újra és újra elképedve. - Vagy talán most igazán nem is érdekli más, mint Anglia világhatalma? Az asszonyi természet tele van megmagyarázhatatlan és eszeveszett ellenmondásokkal. Az is lehetséges, hogy Mary már nem is emlékszik arra az éjszakára. De akkor Mary alávaló, romlott, undorító féreg... pfuj... és hogy ő éppen ebbe a nyomorult, erkölcstelen, hitvány kis némbembe szeretett bele oly gyógyíthatatlan vad szenvedéllyel. De nem. Nem lehet, hogy Mary csakugyan mindent elfelejtett. Ez az asszony zavarában beszél most érdektelen semmiségeket, mert nem meri és nem akarja elárulni a gondolatait. Igen. Ez lesz az igazság! Mary most nem gondolhat egyébre, mint amire ő. Arra az éjszakára, és az utána következőre, amikor eltűnt lord Curzon báljáról.

Majdnem elkiáltotta magát: hol jártál azon az éjszakán?

Mary pedig élénken, lázasan és látszólag elfogulatlanul csevegett tovább.

- Mulatságos emberek nagyon. Az öreg lord, a felesége, leánya, a fia... dickensi alakok.

- A fia? - vágott közbe Adonyi akaratlanul és arra gondolt, hogy Mary most egy ellenállhatatlan lélektani kényszer hatása alatt kiejtette büntársa nevét.

- Ismeri? - kérdezte nevetve az asszony.

- Futólag.

- Groteszk egy kamasz. Tegnap közölte velem, hogy megmérgezi magát.

- Megmérgezi magát?

- Igen. És mit gondol, miért? Vagy jobban mondva, kiért?

- Magáért.

- Eltalálta.

- És mit válaszolt neki?

- Azt mondtam, hogy ez nagyon kedves volna tőle. Erre otthagyt és megígérte, hogy ma délre már nem lesz az elevenek között.

- Szóval kitűnően mulatott.

- Igen - válaszolt az asszony. - Az egészségem is kifogástalan. Mondja, kedves doktor, angina pectoris?

- Neuraszténia.

- Magam is azt hiszem. Önnek van igaza.

- Feltétlenül. És a közérzete?

- Pompás. Ma estefelé Kairóba megyünk. Akar velünk jönni? Berg doktor és Van Roosen bárónő... ismeri?

- Óh, igen - felelt Adonyi zavartan.

- Jön? Nagyon szeretném.

- Akkor szívesen.

- Öt órakor az állomáson találkozunk.

Mary csókra nyújtotta kezét és otthagya Károlyt a sötétlevelű, szomorú pálmafák alatt.

Adonyi meredten nézett utána.

- Mi ez? Örültek házában vagyok? - kérdezte magától és az agyához kapott. - Hol járt ez az asszony?

XVI.

Berg professzor és Van Roosen báró főkonzul is a parkban sétálgattak és érdeklődve nézték Maryt és Adonyit.

- Nem hallatlanul érdekes? Egy ilyen szörnyeteg magába bolondítja a világ legszebb és legstilusosabb dámáját. Nem hallatlanul érdekes? - kérdezte a konzul.

Berg professzor megállt egy datolyapálma előtt és a tenyérszerű árnyékon megtörülte kopasz homlokát.

- Nincs benne semmi különös.

- De mit talált rajta a gyönyörű Mary?

- Féfit.

- Pfúj. Adonyi doktort ön férfinak nevezi? - kérdezte éles kacagással a főkonzul és kihúzta magát. Van Roosen báró csakugyan kemény és daliás legény volt.

Berg professzor halkán válaszolt.

- E felől tessék a hölgyekkel vitatkozni.

A báró sokáig csóválta a fejét.

- Mrs. Goulden valóságos rejtély. Csodálatos szfinx. Örök titok, megfejthetetlen talány, kikutathatatlan rejtelem. De különben minden asszony az.

Berg professzor felcsattant.

- Oh férfiak szent együgyűsége!

- Én ismerem őket - szólt közbe sértődötten a konzul.

- És mégis rejtélyesnek találja őket?

- Nem mégis, hanem éppen azért.

Berg professzor finoman mosolygott.

- Hát persze! A férfi szemében minden asszony titok. Rejtély. Rejtély az asszony, aki két-három-tíz évig odaadó cselédje volt az urának és aztán, valami fürdőhelyen az első jött-ment szatirnak a karjaiba omlik.

- Kire céloz, doktor?

- Senkire. Sphinxekről beszélek. Férfi-agyrémekről.

- Például?

- Sphinx a nő, ha tízévi kicsapongó élet után kövéredni kezd, lerakja haj-, arc-, szemöldök- és körömfestékeit, hosszabbra vagy bővebbre szabhatja ruhadarabjait, enyhébb illatszert használ, elpirul a kétértelmű anekdotákon és szorgalmasan jár a Miasszonyunk templomába.

- Nono. Nem is normális dolog.

- Talány a leány, ha szép, ragyogó, okos, gazdag és jól nevelt kis dáma léteire elhódítja a mamája udvarlóját, az öreg francia tanárt, aki részeges és kövér és közhíves, de rajongva szavalja Rimbaud vagy Verlaine erotikus verseit.

- Lady Curzonnak nem volt udvarlója.

- Hát róla beszélek? Rejtelmes az asszony, ha társaságban duhaj támadásokkal zavarba hozza a férfiakat, merész célzásaival felbátorítja a naivakat, frivol táncaival megőrjíti a kamaszokat, ha argot-ban beszél a divatos színészekről és végül kisül róla, hogy oly merev, szigorú és erényes, mint...

- No, ez pontosan ráillik a feleségemre...

- Bocsánat, tiltakoznom kell...

- Nem baj, nem baj, nagyon mulatságos. Csak folytassa, kérem.

- Rejtelem - nevetett a professzor, - ha egy asszony még negyvenéves korában is halálosan szereti az urát...

- Ilyet is láttam már... Nini, ott egy pad, ülünk le egy kicsit.

- Rejtelem, ha negyvenéves korában már nem szereti sem az urát, sem a szeretőjét, sem a színházat, sem a táncot, hanem az unokáját, aki fél éves mindössze, de érdekesebb kis ember a világ összes nagy férfiainál.

- Mintha csak Ristori grófnőt...

- No látja! Ezt a padot gondolta? Ezen már ül valaki. De szfinksz ő is, a nagy primadonna, aki este, előadás után, saját férjével megy haza kis negyedik emeleti polgári lakásába és ott le-gépelei férjének, az ügyvédnek periratait.

- Ilyen is van a világon? Nini, hiszen ez Mr. Adonyi!...

Berg tanár és a konzul leültek Adonyi mellé s miután néhány szóval érdeklődtek a doktor egészségi állapota iránt, a professzornak hirtelen eszébe jutott még egy fajtája az asszonyi rejtelmességnek.

- Rejtelem, ha egy nő halálra gyötri féltékenységevel az urát és ezt megelőzőleg élénk szemrehányásokat volt kénytelen hallgatni a szeretőjétől több irányba kiterjedő hűtlenségei miatt.

- Elég! - kiáltott közbe megrökönyödve a főkonzul. - Nem példákat kérek, hanem magyarázatot!

- Magyarázatot? A női titokzatosság a férfiak agyréme. Kényelmes, lusta és ostoba megkerülése annak a lélektani igazságnak, hogy a nő éppen olyan, mint a férfi.

- Nono!

- De igen. Ez benne az egyetlen titok. Hogy szakasztott olyan, mint a férfi. Szeretni akar! Szerelmet akar. És ott veszi, ahol kapja. Pont.

- Gyönyörű elmélet.

- Gyakorlat ez, uram, gyakorlati igazság, tudományos tétel, megfigyelések eredménye. A nő vágyik valakire, akit szeretni tud és aki szeretni tudja őt. Vágyik a szerelmi rabszolgaságra. Akár csak a férfi. Bálvány után sóvárog, akit imádhasson. És csinál magának bálványt. Faragott képeket csinál magának, hogy azt imádjá. Ezt teszi a férfi is, amikor a szeretett nőt felruhazza a szépség és tökéletesség minden velejárójával.

Adonyi megrémült ettől a témától, felállt, bocsánatot kért és lassan elballagott az Al Hayat felé. A konzul utána mutatott.

- Értem, hogy a nő is szépnek látja azt, aki meghódította. De egy ilyen szörnyeteget, mint ez az Adonyi...

- Éppen azért, mert szörnyeteg. Mert más, mint a többi. Mert egyéniség. Olyan, mint egy groteszk, ijesztő, rémes szobortorzó, amit a vadember a föld alól kiás. Ilyet még nem látott. Ez nem lehet más, csak valami isten. És megteszi istennek. Ez lesz a fetise. És ha valaki, egy kiváló és szuggesztív erővel rendelkező ember kikiáltja róla, hogy ez a legnagyobb, a legszebb, a legcsodásabb fetis... a tömeg utána rohan... Mrs. Goulden felfedezte Charles Adonyit, a szatírt, a többi asszony Charles Adonyiban látja a szerelem titokzatos hősét...

XVII.

Nem ment el Kairóba. Levelet küldött Marynak, hogy kissé gyengélkedik. Mary felhívta telefonon, kapacitálni próbálta, de ő hajthatatlan maradt. Mary dacosan közölte vele, hogy ő azért elmegy.

Károly korán lefeküdt, de álmatlanul fetrengett az ágyban és óráról-óra sötétebb dühvel gondolt Maryre. Most már bánta, hogy itthon maradt, de valami vad kéj járta át a testét, ahogy szörnyű feltevésekkel gyanúsította az imádott asszonyt. Közben folyton az órát nézte és számlálta a lomha perceket.

Éjfél felé kopogtak az ajtón.

- Szabad egy hölgynek Excellenciádat meglátogatni? - kukkant be mosolygós, szemtelen, hizelkedő arccal a kis szerecsen groom.

Az orvos összerezzen.

- Mondd meg, hogy sajnálom, nagyon rosszul vagyok - mondta akaratán kívül, mintha egy idegen ember beszélne belőle.

- Akkor itt a helyem - szólalt meg az ajtó előtt egy édes, lágy, reszkető mély hang.

Goulden Mary lépett a szobába.

- Az Istenért, hogy mert idejönni?

Az asszony, aki már tett egy lépést az ágy felé, hirtelen megállt.

- Terhére vagyok?

- Mary! - sóhajtott a férfi.

- Vár talán valakit?

A férfi elpirult és könnyörgésre tette össze a kezét.

- Mary, az Istenért, nem félti a hírét?

Mary haragosan toppantott.

- Menjek, vagy maradjak?

A doktor némán, imádkozó szemmel nézett az asszonyra.

- Oh, ez a helyzet! Ha megtudja valaki!

Mary türelmetlen mozdulatot tett.

- Engem ne féltsen. Én szabad ember vagyok. Beszéljen magáról. Miért nem jött el velünk?

- Rosszul éreztem magam.

- Láza van?

- Fáj a hátam, szédülök és nagyon gyenge vagyok.

- Vagy valami találkozója volt?

- Mary!

- Ki járt itt magánál? - kérdezte nyersen és kémlelve körülnézett a rendetlen szobában.

- Senki - felelt Adonyi kissé ingerülten.

Fájt neki, hogy Mary ily cinikus formában mutatja a féltékenységet. Azt szeretne volna, hogy Mary fantáziája olyan ártatlan legyen, mint egy tízéves gyermeké. Kissé gyűlölködve nézett az asszonyra, szeretne volna valami irónikus szóval nagyon megbántani. De a következő pillanatban már édes, meleg diadalmámor hullámozott át a szívében. Mindegy. Mary kissé durva és méltatlan szavakat használt, de féltékenységet árult el akaratlanul. Akárhogy is tört ki ez belőle, de a féltékenység szerelmet jelent. Mary szereti őt! Szereti! Szereti! Erre a gondolatra úgy megdobbant a szíve, hogy a melléhez kapott. A torka kiszáradt és rekedten, hörögve és suttogva tudta csak kinyögni:

- És maga miért sietett haza?

- Mert látni akartam.

- Azt hittem, hogy maga nem is gondol rám, - suttogta boldogan az orvos.

Az asszony leült az ágy szélére és megfogta Adonyi kezét. Mind a kettőjük keze reszketett és tüzelt, mint a parázs.

- Nincs láza, - mondta Mary, mert a saját forróságától nem érezte a másik hőmérsékletét.

- Most már nincs - válaszolta Károly. - Maga meggyógyított. Soha sincsen lázam, ha maga... ha maga törődik velem, vagy ha magának szüksége van rám. De ha maga elfeledkezik rólam, vagy eltaszít magától... akkor végem van, Mary, végem van egészen...

Az asszony megsimogatta az orvos homlokát.

- Ha ez így van, akkor többé sohasem lesz láza.

Károly hideglelősen reszketett a takaró alatt. Olyan boldogságérzet ömlött el az idegrendszerén, hogy majdnem sirva fakadt. Sokáig nem tudott beszélni, csak a szája széle remegett.

Az asszony keze végigsiklott a beteg ember arcán.

Sokáig hallgattak. A doktor zsebórájának ketyegése volt az egyetlen halk nesz a szobában. A nyitott ablakon beözönlött a meleg éjszakai levegő és a rózsák mámorító szaga. Ma mindenki Kairóba ment és a heluani park csendes volt, mint egy üres templom.

Károly maga is megijedt, amikor a saját mélyen zengő hangja megkondult.

- Hát csakugyan szeret?

- És maga? - kérdezte kedves, kislányos kacérsággal Mary.

- Én nem is mondom - felelt halálos komolysággal a férfi.

- Nem szeret? - tréfálkozott az asszony.

- Nem - suttogott a doktor. - Ez nem is szerelem.

- Hát?

- Ez a halál.

Az asszony a férfi szájára nyomta a tenyerét.

- Jaj! Ezt a szót itt nem szabad kiejteni, Károly.

A férfi bólintott.

- Igaza van, Mary. De én ki merem mondani. Én nem félek tőle... én jól ismerem őt. Nekem vidám és meghitt cimborám. Régen összeszoktunk.

- Károly, maga félrebeszél! - rémült el az asszony.

A doktor fáradtan ingatta a fejét.

- Nem. Csak nagyon szerelmes vagyok.

- De akkor örülni kellene. Akkor kacagni és ujjongani volna oka, Károly. Vagy nem örül nekem?

- Nem - felelte komolyan és őszintén a férfi.

Az asszony elvonta a kezét.

- Komolyan beszél?

- A legkomolyabban.

- Akkor nem értem magát.

- Félek. Félek ettől a szerelemtől, Mary.

- Akkor kellene félnie, ha én nem szeretném viszont.

- Igen.

- Pedig tudja, hogy szeretem.

- Ezt maga sem tudja!

- Én sem?

- Maga sem.

- De én érzem.

- Ez kevés. Az érzés, az sokszor csak hangulat.

Az asszony csodálkozva nézett az orvos égő, láztól csillogó szemébe.

- Furcsa ember maga.

Az orvosnak ez a megjegyzés is fájt. Furcsa ember maga. Mit jelent ez a szó: furcsa? Hogy nem olyan, mint más? Hogy nem olyan, mint az a sok más férfi, aki szerelmet vallott ennek az asszonynak? Hát ez az asszony annyira ismeri a szerelmes embert? Hát olyan sok alkalma volt kitanulmányozni a szerelem törvényeit? Hát olyan sokat élt?

Ezek a feltevések égő kinnal gyötörték a lelkét, de nem árulta el. Csak annyit mondott keserű iróniával:

- Maga furcsának tartja azt az embert, aki belehal a szerelmébe, Mary?

- De miért kell belehalni? - csattant föl az asszony. - Élni kell és örülni az élet gyönyörű ajándékainak.

A doktor lehúnyta a szemét. Ennek az asszonynak elvei vannak a szerelem körül. Ez az asszony öntudatosan és programszerűleg megy neki a szerelem kiélvezésének. Óh, ha ezt ki merné mondani és kérdőre merné vonni Maryt, hogy hol szerezte ezt az életbölcseiséget!

Aztán egyszerre együgyű semmiségnek érezte az egészet. Hiszen ő nem azért haragszik, mert Mary örülni akar az élet gyönyörű ajándékának. Őt nem Mary elvei érdeklik, őt semmi sem érdekli ezen a széles világon, csak egyedül az, hogy hol volt Mary azon az éjszakán. Óh, ha ezt meg merné kérdezni! De nem meri. Attól is reszket, hogy Mary hazudik és attól is fél, hogy őszintén elmond valami elviselhetetlen szörnyű igazságot.

Megszakadt a beszélgetésük. Az asszony kissé keserűen nézte a beteg ember arcát. Károly pedig arra gondolt, hogy ez az asszony két hónappal ezelőtt még másnak a szeretője volt. Három évig. És azelőtt? Hiszen már harmincéves és ebből legalább tizenötöt élt. Élt és tapasztalt és elveket szűrt le tapasztalataiból... És lenézi a tragikus szerelmet s egy józan hedonista szemüvegén át furcsának találja azt az embert, aki halálos szerelemről beszél. Hát hiszen igaza van neki. Ő nem tudja azt, hogy a szerelem megöli az embert. Ő éppen most taszított el magától egy eszeveszett módon szerelmes legényt. Vajjon, mi volt ennek az oka? Megúnta? Kielepte? Hát ez csak úgy megy a szép és gazdag amerikai asszonyok lelkében? Mary három év alatt egy daliás, gyönyörű és egészséges fickót is megúnt... hát akkor mennyi időre számíthat egy olyan szánalmas és groteszk nyomorék, akitől még az édesanyja is mindig megijedt, amikor megpillantotta.

Adonyi e pillanatban a világ legszerencsétlenebb emberének érezte magát.

Mary törte meg a csendet.

- Min töpreng, barátom?

A férfi alig hallhatón suttogta:

- Mary, maga nem szerethet engem.

Az asszony kissé léha vidámsággal felelt:

- Hát akkor miért szaladtam maga után ide?

- Mert sajnál.

Mary elmosolyodott.

- Itt harminc beteg és égő lelkű ember sóvárog az után, hogy megsajnáljam és megvigasztaljam.

Károly sértő és gúnyos nevetéssel szakította félbe az asszony mondatát.

- Harminc beteg ember? És mindegyik megmondta?

- Nem kell ahhoz, hogy megmondják...

- De maga észrevette...

- Nem vagyok csecsemő.

- Hát hogy adták tudtára?

Mary türelmetlen lett.

- Maga úgy beszél, mintha vádolni akarna... Vagy talán az is bűn, hogy kitértem előlük?

Károly már alig tudott beszélni a lefojtott izgalom lázától.

- De miért kellett kitérnie, Mary?

- Mert az útamba álltak.

- Hogy mertek? Én sohasem mertem...

- Mert... ők arcátlanok... és mert felbátorították őket más asszonyok, a Ristori grófnők, a Van Roosen bárónők.

- De a férfi gyáva... a férfi sohasem mer közeledni, ha nem lát bátorítást...

Mary összecsapta kezét.

- Óh, szent együgyűség!

Károly keservesen küzdött magával. Szégyelte, de mégis kimondta:

- Igaz. Magához képest együgyű vagyok.

Az asszony türelme elfogyott. Felszisszent erre a sértésre és egy pillanatig levegő után kapkodott. Láthatólag azon erőlködött, hogy valami súlyos szóval vagy bántó mozdulattal elégtételt vegyen. De aztán ránézett a beteg szenvedő arcára, megsajnálta és elérzékenyedett. Elhatározta, hogy megleckézteti, de megbocsátó lesz.

- Lássá, - szólt anyáskodó hangon, - most csakugyan megszomorított. Én a magáé vagyok, maga pedig úgy nyafog itt nekem, mint egy hisztériás asszony. Szégyelje magát.

Az orvos ijedten nézett az asszony szemébe.

Mary mosolygott és csókra nyújtotta a száját.

Károly megdermedt és a szívéből égő gyűlölet lobbant ki. Ő itt vonaglik szégyenben, félelemben és kétségbeesésben, ez az asszony pedig csókolózni akar! Nála arról van szó, hogy mi lesz ebből a borzasztó erővel kirobbant lelki forradalomból: boldogság-e, vagy gyalázatos élettragédia, megnyugvás-e, vagy tomboló téboly, felszabadulás-e, vagy öngyilkosság? - és ez az asszony mosolyog, tréfál, kacérkodik és csókon jár az esze!

Valami átsuhant az agyán.

- Hátha tévedek? Hátha az asszonynak van igaza s nem nekem, szegény, beteg, kicsinyhitű, gyáva nyomoréknak? Mit tudom én, benne nem éppen oly nagy és szent szerelem imádkozik-e, mint az én lelkemben, csak az én stílusom egzaltált és tragikus, az ő lelke meg optimista s az igazság és ártatlanság derűsen egyszerű szavával fejezi ki magát! És ki tudja, nem gonosz és tisztátalan fantáziával megvert szadista vagyok-e, amikor minden szava alatt egy piszkos motívum után szimatolok?

De ez a gondolat csak átsuhant az agyán. Még valójában végig sem gondolta, már maga előtt látta Johnny Field daliás alakját.

- Asszonyom, bocsásson meg, nagyon gyenge vagyok - lihegte elkeseredett, bolond, önkínzó kegyetlenséggel.

Mary hirtelen talpra ugrott és vállára kapta fehér kasmirsálját.

- Elkerget? - kérdezte halálsápadtan és a szeme villámokat szórt. - Szerencsétlen, együgyű, durva lelkű ember!

És kirohant az ajtón.

XVIII.

Ahogy Mrs. Goulden elhagyta a szobát, Adonyi kiugrott az ágyból. Az íróasztalhoz futott és a fiókból előkotort egy papirdobozkát. Megnézte: veronal, 0.5 gr.

- Ez az, - mondta hangosan, majd keményen, türelmetlenül hozzátette: - Elég volt. Utálom magam. Most aludni fogok.

Másfél gram port bevett és lefeküdt. Tíz perc múlva aludt s amikor fölébredt, megnézte az órát. Az óra 5 óra 10 percet mutatott. Csengetett. Az inástól megkérdezte:

- Hány óra van, fiam?

- Öt óra tíz.

- Reggel?

- Délután. Excellenciádat nem bírtam felkelteni.

Elküldte a fiút, felült az ágyban és gondolkodni kezdett.

- Nem volt igazam. Szeretem. Ő is szeret engem. Nincs jogom és nincs okom gyanúsítani.

Nagy, édes, boldog nyugalom áradt a szivéből. Mintha tegnaptól mára megváltozott volna a saját idegrendszere s vele együtt az egész élet. A Kosmos, a Nap és a csillagok, az emberiség, a természet, a lélek s a logika minden abszolút törvénye. Mintha Isten újjáteremtette volna az egész világot. Most mindent másként látott. Most tudta, hogy Mary tiszta, ártatlan, őszinte és szerelmes. Most belátta, hogy az asszony multjához semmi köze nincs. A multjához? Ki mondja, hogy Marynak multja van? Mary gyermek volt még, amikor belekényszerítették egy olyan házasságba, amelyben nem volt sem szerelem, sem gyengédség, sem erény, sem bűn, csak üzlet, mint ahogy a fejedelmi házasságokban sincs más, csak politika és államok érdeke. És Mary, amikor asszonnyá érett, beleszeretett egy ifjúba... nos, beleszeretett John Field daliás és kedves ifjúságába és... hát igen, Mary nem Mrs. Goulden, hanem John Field felesége volt. Feleség volt, tiszta, hű, szerelmes, önfeláldozó feleség. Aztán elvált tőle. Mary a John Field elvált felesége és most Adonyi Károly orvos menyasszonya.

Károly eközben megfürdött és öltözködni kezdett.

- Pompás egészségben vagyok - állapította meg boldog elégedettséggel. - Zsákokat tudnék hordani a kikötőben s végig tudnám táncolni az alkirály bálját.

Aztán hirtelen a homlokára ütött.

- De Maryt tegnap nagyon megsértettem. Istenem, ha meggyűlölt volna a durvaságom miatt! Megyek és leborulok a lába elé és megkövetem őt. Ha szeret, meg fogja érteni az egzaltált szerelem végtelen hánykolódásait és meg fog könyörölni rajtam. És ha nem? Akkor ott lövöm magam agyon a lábai előtt. Mert egy dolog bizonyos: hogy nélküle egy napig sem tudok és nem akarok élni. Nem bánom, ha kigunyol, ha megvet, ha akármilyen penitenciát ró rám, nem bánom, ha meg is tagadja tőlem önmagát, nem bánom, nem bánom, csak tűrjön meg a közeliében, csak hallhassam a hangját, csak nézhessem és imádhassam és levezelhessem vele szemben elkövetett szörnyű bűneimet.

Kapkodva és lihegve öltözködött és közben letelefonált a portáshoz, hogy autót rendeljenek neki. Gyalog is csak öt perc ugyan a Palace-szálloda, de ki bírja ki ezt az ötpercnyi idővesztést?

A Mary titokzatos éjszakáját is már megfejtette. Hogy már rég eszébe nem jutott! Mary őt kereste, igen, őt, aki azalatt Van Roosen bárónő szemérmetlen kínálkozását hallgatta. Mary őt kereste Heluan környékén, aztán körbe-körbe kergették egymást, mígnem ő elfáradt és aludni ment a lord fiával való találkozás után. Szegény, drága, imádatos Mary, a női büszkesége és szemérme tiltja bizonyára, hogy ezt meg is mondja. E pillanatban megszólalt a telefon csengője.

- Halló, ki beszél?

- Itt Palace-Hotel... Mrs. Goulden rendeletéből.

Adonyi arca megrándult.

- Kérem.

- Kapcsolom.

- Mr. Adonyi? Igen? Jó reggelt Károly! Hogy van? De sokáig aludt! Már aggódtam magáért.

Az orvos száraz, fuldokló hangon válaszolt.

- Köszönöm. Semmi baj.

Adonyi kezében remegett a kagyló. Mary orgánuma a telefonban valami siránkozó vagy turbékolva bugó színezetet kapott és a mélyhegedű legszebb hangjánál is édesebben zengett. Adonyi idegeit eufóriás izgalom rázta meg, de egy szót sem tudott kipréselni torkán. Az asszony hangja tovább muzsikált.

- Tegnap nagyon sajnáltam ám magát. És most lelkiismeretfurdalásom van, hogy nem tudtam uralkodni a könnyen sértődő természetemen. Én voltam a hibás. Nem haragszik rám?

- Nincs jogom...

- De joga van. Akarom, hogy érezze a jogát.

- Én nem - felelte szárazon és kegyetlenül az orvos, de a saját hangját úgy hallotta, mintha egy idegen ember beszélne. Nem is tudta, mit mond, csak azt érezte, hogy vére az agyára tolul és forr és sistereg érthetetlen és akaratlan dühvel.

Mary hangja siránkozóvá lett.

- Hát még mindig? Károly, maga nagyon beteg!

- Egészségesebb vagyok, mint életemben valaha.

- Akkor nem szeret.

- Erről nem lehet telefonon szó...

Károly csak azt hallotta, hogy ott túlhan leteszik a kagylót. Ő is lecsapta és aztán leroskadt a székbe.

- Istenem, mit tettem? - sóhajtott rémült csodálkozással. - Miféle démon beszélt itt belőlem?

Magára kapta kabátját, fejébe kalapot csapott és kirohant a szobából. A szálloda előtt beugrott az autóba és zihálva ismételte.

- A Palace-ba... a Palace-ba!

A soffőr nagyot bámult. Néhány másodperc múlva Adonyi már a Palace lépcsőin futott fölfelé.

- Istenem, mit tettem? Vajjon meg tud-e bocsátani nekem? - lihegte hangosan.

Az ajtó előtt megállt.

Nem nyúlt a csengőhöz.

Valaki kinyitotta az appartement halljának ajtaját és kidugta a fejét.

- Ki az?

Adonyi nem szólt. Elindult, hogy visszamegy.

Mary komornája volt. Lujza lelkesedve szaladt a távozó után.

- Mister Adonyi, a missis sir... a missis nagyon beteg... jőjjön, az Istenért!

Adonyi szíve felujjongott. Hát szeret! Belépett a fogadó szobába. A komorna Maryért szaladt. Az asszony fehér pongyolában, kisírt szemmel, támolyogva lépett a szobába.

- Hát mégis eljött, Károly?

Adonyi érezte, hogy nyomban leborul és megcsókolja a fehér pongyola menyétprém szegélyét. Azt akarta mondani: imádom Mary és így akarok meghalni a maga lába előtt.

E pillanatban Mary az orvos mellére simult.

Károly hátra lépett és eltolta magától.

Az asszony rémülten visszatántorodott.

Károly szeretett volna valami olyan szót belesírni az asszony fülébe, amilyent szerelmes ember a párjának, hívő a bálványának, alattvaló a királyának, vadember a fetisének még soha ki nem mondott. Ránézett az asszonyra és látta, hogy az sir.

- Miért sir? - kérdezte hűvösen.

- Mert félek magától - nyögte keservesen Mary.

- Ne féljen. Nem erőszakoskodom.

Miért mondta ezt? Maga is megrendült. Nem ezt akarta mondani. Azt akarta mondani, hogy Mary, én elvesztettem az eszemet, bocsáss meg, tedd a kezedet a fejemre, üzd el agyamról a dac és téboly rémét, gyere, gyógyíts meg, emelj fel...

De nem ezt mondta. Hanem megismételte:

- Nem erőszakoskodom. Nem akarok semmit.

- Károly! - sikoltott az asszony.

- Ne féljen. Nem élek vissza a gyengeségével.

- Károly!

Az orvos elhatározta, hogy elég volt ebből a perverz játékból. Szépen odaül a siró asszony mellé és megfogja a kezét. És kiengeszteli.

- Mary - suttogta elérzékenyedve - én... én...

E pillanatban elragadta a düh.

- ...Elmegyek - folytatta reszketve a fájdalomtól. - De ne feledje el, hogy maga volt az, aki szétrombolta az én...

- Mit? - lihegett az asszony.

- Az én szerelmemet. És a magáét is talán.

- Én?

- Maga.

- Mivel?

A férfi sokáig hallgatott. Megbánta, hogy elragadtatta magát. Most egész világosan érezte, hogy nem tud e nélkül az asszony nélkül élni. Érezte, hogy ezt legjobb bevallani s aztán a karjaiba kapni Maryt és félholtra csókolni. Igen, nem tud nélküle élni s ezt letagadni egyenlő az öngyilkossággal.

Mary könnyes szemmel, esengve és rimánkodva ismételte:

- Mivel robboltam szét a maga szerelmét? Miért nem felel erre? Nem látja, hogy eszeveszettül szenvedek?

Károly majdnem odaroskadt az asszony ölébe. De nem tudott mozdulni. És a torkán kibugyborékkolt néhány rekedt szó:

- Szenved? Tudom. Retteg. Szégyenli magát. Fél.

- Félek... igen... félek...

- Tudom. De ne féljen. Nem fogom magát soha elárulni Mr. Johnny Field előtt. Erre szavamat adom.

Mary felugrott.

- Örült! - sikoltott kétségbeesetten. - Takarodjék innen!

Károly érezte, hogy nyomban megtébolyodik, ha ki nem ragadja magát annak a sátáni zsarnoknak a karmai közül, aki a lelkére rátelepedett és rákényszeríti erre a pokoli komédiára. Érezte, hogy nem bírja tovább. Érezte, hogy nem tud elmenni innen, amíg ki nem békíti ezt a vérig sértett asszonyt és ki nem békíti a maga agyongyötört lelkét.

És... sarkon fordulva, szó nélkül kiment a szobából.

- Károly, Károly! - hallotta az asszony idegtépő, zokogó kiáltásait.

Vissza akart futni.

És lerohant a lépcsőn.

*

A lunchnél újra találkoztak. Egyikük sem szólt a reggeli látogatásról.

Adonyi imádattal nézte a gyönyörű asszonyt és egészen felolvadt szerelmes sóvárgásában.

Mary megkérdezte, hogy mi a programja.

- Ami a magáé - felelt ellágyultan Károly.

Megbeszélték, hogy elmennek Kairóba, ahol a kormányzó theát ad a kikötőben horgonyzó nilusi folyam-flotta tiszteletére.

Mary boldogan készült a kirándulásra. Adonyi őrjöngő szenvedélye meghatotta és boldog diadalmámorba ringatta. Igen, ez a valódi szerelem - gondolta kielégülten - én is éppen így szerettem Johnnyt. Istenem, ha Johnny is így tudott volna szeretni! - fűzte hozzá öntudatlanul és ezen percekig elábrándozott. - De Johnny durva és felületes kedély, kemény és gőgös lélek, zsarnok és hetyke hím és hiján van a szerelem zsenialitásának. Mert a szerelemnek is megvan-

nak a maga hősei, akikben a szív zsenialitása ég... Mint Károly... a beteg, égő lelkű, egzaltált szerelmes, aki haragjával, féltékenységgel, rajongásával, imádatával éppen olyan, mint ő...

Istenem, ha Johnny is így tudott volna szeretni? - bukkant fel lelkében újra és újra ez a gondolat és elszégyelte magát...

Este öt órakor indultak el hajón és hatkor már a Nilus hídján voltak.

XIX.

A Nilus hídján gyalog haladtak át, hogy gyönyörködjenek a keleti élet káprázatos zűrzavarában. Adonyi sohasem tudott betelni az egyiptomi talajba belevarázsolt világváros exotikus impresszióival. Ez jobban tetszett neki, mint New-York, London, vagy Páris. Ahogy itt az ötezeréves mult s a fáraók atmoszférája összekeveredett az autók benzinszagával és az európai kultúra gyárkéményfüstjével, a kontrasztoknak ez a szédületes attrakciója elragadta és megmámorosította. Mary, Van Roosen és Berg doktor mentek előre. Ő és Van Roosen bárónő alig tudtak a nyomukban maradni. Előttük, hátuk mögött, közéjük furakodva, majdnem átgázolva rajtuk, szamarak, tevék, öszvérek, kocsik, emberek, asszonyok, gyerekek nyüzsgöttek. Minduntalan futárok furakodtak a tömegbe s bottal hadonászva, rikoltozva vágtak utat a hintónak, amelyben gazdáik ültek. Egy teve, óriás cukornádnyalábok terhe alatt, bamba fejével egyenesen Adonyi és Van Roosen bárónő közé ékelődött. Adonyi a teve orrára koppintott, amittől a bután pislogó állat keservesen felordított. Minden lépésre új kép, új attrakciók, új benyomások. Valósággal expresszionista halmozása a vibráló, cikkázó s egymásba torlódó jeleneteknek. Itt elakadt egy gépkocsi. Csődület. Dervisek, fakírok, zsidók. Vörösruhás sisakos angol katonák. Egy ember nagy tál szépen megtisztított rákkal. Kígyóbüvölő indiai. Négy háremhölgy eunuchokkal. Egy csöngettyűkkel övezett fehér szamár, a hátán fátyolozott asszony, az asszony karján gyermek. Arab koldús láncon vezeti ugrándozó majmát. Mint egy filmszínház vásznán. Mindenki kiabált, tolakodott, émelyítő szagok facsarták az orrot és Adonyiba Van Roosen bárónő puha, gömbölyű karja görcsösen belekapaszkodott.

Az Opera-kertbe igyekeztek. Így hát át kellett verekedniök magukat a régi város főutcáján, a Muszkin, amelyen arabok, perzsák, berberék, törökök, sziriaiak, zsidók, négerék apokaliptikus zűrzavarban tolongtak.

- Ez a Babel tornya! - mutatott Van Roosen bárónő a kairói mozlim-egyetem minaretjére - s ez a bábeli zűrzavar, - célzott a rikácsoló, tomboló, fülsiketítő utcai lármára. - Én szeretem ezt a zűrzavart. Olyan jól elveszik benne az ember.

- Igen - felelte szórakozottan Adonyi - az volna a legjobb, ha az ember önmagát is el tudná veszíteni.

- Önmagát? - bűgött fel az asszony hízelgő, dallamos alt-orgánuma. - Ön téved. Az ember sohase veszítse el magát. Én szeretem az öntudatosságot. Én szeretem az öntudatos, bátor és hazard embereket. Egyszer maga is imponált nekem.

Adonyinak eszébe jutott Curzon lord estélye.

- Mire gondol?

- Maga akkor ide akart szöktetni éjjel, egyedül...

Adonyi elpirult.

- Nem neheztel rám?

- Nem.

Táncoló dervisek egy másik csoportja haladt át a hídon. Vak koldúsok jajveszéltek s feldíszített tevéken nászmenet vidám zenészei verték a dobot. Utánuk egy halottat szállítottak öszvérszekéren. Egyik csoport sem törődött a másikkal s az élet és a halál frivol közönnyel tolongott egymáson keresztül-kasul.

A bárónő kacér mosolygással nézett a doktor szemébe:

- És maga azt hitte, hogy csakugyan kijövök?

Adonyi zavartan mentegetőzött.

- Bocsásson meg nekem. Sajnálám, ha elvesztettem volna a becsülését.

A bárónő nevetett.

- Nem baj. Valljuk be, sok volt a pezsgőből...

- Nagyon resteltem... Nem én voltam... Én nagyon komolyan veszem...

- Mit?

- Az asszonyt.

A bárónő még jobban odabújt Adonyi karja alá.

- Hát csak éppen engem nem?

- Bocsánat.

- Miért csak éppen engem nem vett komolyan? Pedig...

Az asszony hangja itt megcsuklott. Adonyi ijedten nézett rá és szeretett volna Maryhez sietni, hogy megszabaduljon ettől a kínos témától. De Mary és a professzor már messzire jártak a bazárok között. Önkéntelenül ismételte a bárónő szavát.

- Pedig?...

- Pedig én komolyan veszem ám magamat.

- Ah...

- Ne szidjon. Ne mentegesse magát. Én tudtam, hogy maga Marybe szerelmes és fel voltam háborodva, hogy nekem ilyen megalázó ajánlatot tett. Rettenetes önvád marcangolt, mert éreztem, hogy én vagyok a hibás. Az én viselkedésem bátorította fel.

- Istenem...

- Igen, igen. És sírtam.

- Óh!

- Ne szóljon. Az uram lefeküdt. Én is álmos voltam. A szemem majd leragadt, de a szívem oly hangosan dobogott, hogy nem tudtam aludni. Kiugrottam az ágyból. Altatót vettem be. Nem használt. A szívem és a lelkiismeretfurdalás nem hagyott aludni. Egyszerre borzasztó sejtelem cikkázott át az agyamon.

- Micsoda sejtelem?

- Hogy maga hátha komolyan gondolta!

- Borzasztó.

- Igen. Ez borzasztó gondolat volt és én hangosan mondtam az ágyban: gazember, gazember.

- Igaza is volt.

- Nem volt igazam. Végre is, én bátorítottam fel. És megvallok valamit... Jó?

- Mondja.

- Igazán? Tudni akarja?

- Szeretném.

- Hát, megvallom, szerettem volna, ha komolyan gondolja.

- Kijött volna?

Az asszony mosolygott.

- Talán.

Adonyi kínosan kereste a szemével Maryt. Az imádott asszony itt van tőle húsz lépésnyire s ő ezzel a romlott teremtéssel egy éjjeli kaland lehetőségeiről suttog... hát ez is megtörténhetik? De Maryt nem látta sehol. Nem látott, csak gyümölcsárusokat és lábujjukig lefátyolozott, selyemköpenybe burkolt arab asszonyokat. Turbánokat látott, fehérret, vöröset, zöldet, feketét százával, tetovált fellah páriákat, teherhordó tevéket... aranyporos napsugárban nyüzsgő tarkabarka csordát látott az egyetlen imádott asszony helyett.

A bárónő észrevette, hogy Adonyi Maryt keresi.

- Hát a folytatása nem is érdekli magát? - kérdezte duzzogva.

Adonyi felszisszent.

- Nem merem kérdezni.

- Én pedig meggyónom magának. És várom, hogy feloldozzon, vagy hogy ítéljen el kényekedve szerint.

- Mi történt?

- Hát az történt, hogy az első felháborodás után már csak azzal a problémával foglalkoztam, hogy mi módon lehetne kiszökni a házból.

- Szent Isten!

- A szomszédaszobában alszik az uram. Felébredhet. De ha nem is ébred fel, hogy sikerülne innen kiosonnom? A cselédség. A kapus...

- Teljes lehetetlenség. A kapu zárva van.

- Igen. A kapust fel kell ébresztenem.

- Micsoda neuraszténia!

- Igen az. Neuraszténia volt. Hisz már hajnalodott. És semmi valószínűsége sem volt annak, hogy maga még vár. De meg kellett tennem. Különbö megőrültem volna. Tudtam, hogy céltalan, hogy örült kockázat - semmiért. És mégis megtettem.

- Kijött?

- Ki. Valami szörnyű ostobaságot hazudtam a portásnak és kiszöktem az útra...

- Borzasztó.

- De meg kellett tennem. Tudtam, hogy nem várhat engem, még akkor sem, ha pezsgőtől mámoros hangulatban egy percig komolyan gondolta is azt, hogy én kijövök magához... Tudtam és mégis. Nem bírtam magammal. Kényszercelemek volt. Beszámíthatatlan. Maga orvos, kedves Adonyi, mondja meg, mi ez?

- Neuraszténia.

- Csak? Biztos benne, hogy ezt neuraszténiának és nem szerelemnek hívják?

Az Opera-kertbe értek. Kairó híres parkja, az Ezbekije a maga pálmaligetével, mesterséges barlangjával és halastavával olyan volt, mint óriási óceánjáró luxusgőzös fedélzete. Csupa mesterkéeltség, csupa virág és parfümszag, csupa drága és izetlen fényűzés, csupa Európa: katonazenekar, angol tengerésztisztek, pezsgő, fagyalt, frakkos pincérek a barlang felett épített kioszkban: egy amerikai milliárdos megvalósult álma a tengeren úszó csodahajóról, amelyen a tehetetlen és művészet nélkül való fantázia összehord minden csillogó és üres banalitást.

A bárónő még egyszer megismételte:

- Nem gondolja, hogy ezt szerelemnek hívják?

- Mit? - kérdezte Adonyi ügyefogyottan.

- Ami engem kikergetett azon az éjszakán, az útra, a sötétségbe, a halálos kockázat veszedelmeibe. Vagy talán engem is olyannak tart, mint a többi asszonyt?

- Isten ments!

- De igen. Maga azok után ítéli meg az egész asszonyi nemet, akik itt szaladgálnak a fáraósírok körül és lihegve keresik a hímet, aki eloltsa örökké égő erotikus szomjúságukat.

Adonyi megborzadt.

- Úristen, kiről beszél ez a kegyetlen, szabadszájú némbor? Goulden Maryról? Nem merte megkérdezni, de ebben a pillanatban újra belehasított a lelkébe az a szörnyű kérdés: vajon hol is volt az az asszony azon az éjszakán?

A bárónő azonban kérdés nélkül is beszélt.

- Maga rossz iskolába járt és azért engem meg sem tud érteni. Én még nem csaltam meg az uramat, nekem még nem volt szeretőm, én monogám vagyok és morális alapon állok kedves barátom.

- Igen.

- Igen. Én bennem még van romanticizmus. Én nem olyan vagyok, mint ezek itt...

- Kik?

- Ők...

- Kiről beszél maga? - kérdezte Adonyi fogvacogva s mint a halálraítélt mártír, összeszorította ajkait és elkészült a legszörnyűbb leleplezésekre.

- Hát csak a modern asszonyról beszélek. Arról, aki a Heluánba jön és elcsavarja a maga fejét.

- Hát mondja meg már az Istenért, hogy milyen az az asszony?

- Kíváncsi? Megmondom. Szép és körülrajongott. Jól öltözködik, jól táncol, jól lovagol és jól iszik. De nem kíván eredetieskedni és megadja magát a divat összes hóbortjainak. Nincs véleménye politikáról, közgazdaságról, háborúról és békéről: nem nagyképű és nem küzd a nők jogaiért. Nem kicsinyes és nem szenvedő. Ő nem mondja, hogy a férfiak hűtlenek és értetlenek. Ő nem reflektál a hűségre és megérteti magát. Ő nem kiabálja, hogy: jogot a nőknek, mert ő egyszerűen beleül a jogaiba és él a jogaival. Az érdeklődése szűkkörű, de intenzív: jóformán semmi sem érdekli, csak a férfi. És nem cifrázza a dolgot, nevére nevezi a gyermeket. Nem sóhajtozik és nem kacérkodik. Megmondja mit akar, egyenesen, őszintén, egyszerűen, közvetlenül, kertelés nélkül. Ilyenkor még érzelmes és mélykedélyű is, a hangja csak úgy reszket a belső forróságtól és nyíltságtól. Ilyenkor maga azt hiszi, hogy áldozatot hoz: hogy

egyedül csak magának szól a megnyilatkozás, hogy mindennek maga az oka. De, ha maga nincs a közelében, elneveti magát és sikamlós anekdotákat mesél.

- Kiről beszél maga? - kérdezte Károly csaknem kétségbeesve.

- Valamennyiről. Itt valamennyi ilyen. És tudja, hogy miért?

- Miért?

- Mert nekik nincsenek szerelmeik, csak szexuális életük...

- Szörnyűség, - gondolta Adonyi - ez az asszony Maryről beszél! - Megrázkódott és halálos fáradtságot érzett. Nem, nem, nem érdemes itt gyötörnie magát. Itt csak gyötrelme és kiábrándulás és életútát várokozik rá. Vagy még rosszabb: az, hogy minden undor és szenvedés ellenére nem tud kiábrándulni.

A bárónő meghatottan nézte a szenvedő arcu Adonyit.

- Úgy-e, maga is megveti ezeket? De jegyezze meg, hogy vannak még tiszta asszonyok.

A kertben szerencsére felhívták Van Roosen bárónőt és Adonyi magára maradt. Egyszerre csak észrevette Maryt.

XX.

Maryt már nagy társaság fogta körül. Katonatiszti egyenruhák, trópusi sisakok és fehér köpenyek közül alig hogy kilátszott az ő világossárga kalapfátyola. Adonyi már egész közel ért hozzá, amikor észrevette, hogy Mary a lord karján a kiosk lépcsőjére lépett.

Visszahúzódott. Szájában keserű kiábrándulás ízét érezte. Hát ezért jöttek ők ide?

Körülnézett. Nem volt senki, akivel kedve lett volna szóba állani. Most újra gyűlölte Maryt, hogy őt ilyen árván hagyta a csöcselék között. E pillanatban egy hórihorgas ifjú ember szólította meg.

- Hogy van kedves doktor?

A lord fia volt.

- Mrs. Goulden küldött.

- Mivel szolgálhatok? - kérdezte az orvos és gúnyos mosollyal mérte végig a nyurga, szőke fiút.

- A Missis kéri, hogy jöjjön fel hozzánk.

Károly kellenként foglalt helyet a lord társaságában. Mary tündöklő volt és csak vele törődött. Ez sértette a gőgjét. Mi ez? Tüntetés, vagy szánalom? Kiengesztelés vagy tévútra vezetés? Bosszantotta az emberek érdeklődése s a lord izetlen, vállveregető leereszkedése. Szeretett volna megszökni ebből a fullasztó, gyötrő, megalázó szituációból. Ugy érezte, hogy az emberek egymást lökdösik a könyökükkel és szemük pillantásával Maryre mutogatnak. Boldog volt, amikor a lord fia elhívta a kiosk sarkába és leültette egy fonott karosszékre.

- Mr. Adonyi, köszönöm, hogy akkor nem írta meg nekem a receptet.

Adonyi utálta ezt az ostoba és pökhendi fickót de most hálás volt neki.

- Hogy érti ezt, uram?

- Mert ha megírja, én hazarohanok és átvergődve az éjszakát, másnap reggel megcsináltatom.

- És?

- És beveszem.

- Meggondolta volna.

- Nem. Én ismerem magam. Én nagyon el voltam ám keseredve akkor.

- És miért, ha szabad érdeklődnöm?

- Szerelem.

Adonyi nevetett.

- Ne nevéssen, uram, - hördült fel a fiú, - önnek elmondom a dolgot.

- Miért mondja el?

- Mert különben szétrobbanok, mint egy bomba. Úgy tele vagyok, uram, hogy le kell vezetnem a bennem felgyülemlett undort.

- Vezesse le.

- Hát megmondom önnek, hogy kiről van szó.

- Tudom.

- Annál jobb. De már kigyógyultam.

- Gratulálok.

- De a kúra nagyon fájdalmas volt. Rettenő leckét kaptam tőle. Azon az estén - emlékszik? - amikor őfelsége születésnapját ünnepeltük.

Adonyi ereiben megfagyott a vér. Hol volt Mary azon az éjszakán? Most bizonyára megtud valamit. Már legjobban szeretne volna a fiatal lord száját egy ökölcsapással betapasztani. De úgy látszik, végig kell hallgatnia a ráért halálos ítéletet.

- Hát - fecsegett az ifjú - Mr. Goulden egyszerre csak eltűnt a bálból és én hiába kutattam át az egész palotát. Lerohantam a kertbe... ott sincs semmi nyoma. Az autóját kerestem... Az sem volt sehol... Tehát eltávozott. Nosza, utána a Palace Hotelbe.

- Ott sem találta meg - folytatta gépiesen Károly.

- Eltalálta... Nem leltem sehol... És akkor akartam magamat elpusztítani. Emlékszik?... Igen. Másnap magamhoz hívtam a Missis soffőrjét. Sok pénzembe került, amíg elkezdett vallani. De megtudtam mindent. Mrs. Goulden Kairóban járt. Egyik szállodából ki, a másikba be. Mindegyikbe benézett. Keresett valakit. Igen, keresett valakit, végigrohanta az összes szállodákat, azután a pályaudvarra száguldott, onnan az angol, azután az amerikai követséghez. Majd bejárta a mulatóhelyeket, bárakat, tánclokálokat és csapszékeket. A nyilvános házakban is kérdezősködött. Végre hajnali öt órakor visszatért Heluanba, kimerülve, elcsigázva, félig holtraválva... Ez történt, uraim, azon az éjszakán, amelyen én el akartam érte magamat pusztítani. Érti? Meg akartam érte halni és ő a kairói szállodákat járta... Érti? Hát nem én lettem volna a világtörténelem legnevetésesebb szerelmi mártirja?

Adonyi körül forgott a világ. Szája tele volt keserű epével és irtóztos fejjörcsöket kapott. A melle hangosan zihált. Akart valamit mondani, de csak hörögni tudott.

A fiatal suhanc nem vette észre, hogy Adonyi már alig áll a lábán.

- Gyerünk, igyunk egy pohárka viskit.

Adonyi csak a fejét rázta.

- Nem iszik? Pedig az az egyetlen szép dolog a világon. Mi?

Adonyi csak hörgött.

- Persze, aki bírja. De viszont a szerelemhez is jó gyomor és erős idegek kellenek, hogy le ne üsse lábáról az embert. Azon az éjjelen - megvallom - engem is majdnem leütött. Nem is tudom, hogy mi történt volna velem, ha meg nem könyörül rajtam, a kegyes Véletlen.

Adonyi kérdő pillantást vetett a fiatalemberre. Most már kissé összeszedte magát. Érezte, hogy a csapás nemcsak ledöntötte, hanem ki is józanította. Most már szinte kéjelegve várta, hogy mi következhetik még ezután.

A másik hanyagul és nevetve folytatta:

- Nos, akkor éjjel négy óráig csatangoltam az úton. Egyszerre a holland konzul háza előtt találom magam. Leültem egy mérföldköre és meg akartam halni. Olvasta ön Byront?

- Olvastam.

- Nos, Byron is meg akart halni egy velencei osztériában.

- De az osztéria előtt elsuhant egy szoknya...
 - Úgy van. A holland konzul villáján egyszerre kilép egy gyönyörű hölgy.
 - Van Roosen bárónő?
 - Azt nem árulom el. Elég az hozzá, hogy mint egy isteni csoda, egy álom... megjelent előttem Byron életadó tündére, megfogta a kezemet és visszavezetett a szép piros, meleg élet karjaiba...
 - Beszéljen értelmesebben.
 - Hát jó. A hölgy - engedje meg, hogy a nevét ne áruljam el - egy ideig lázas izgalommal tipegett fel s alá az úton. Láttam, hogy keres valakit. Udvariasan megszólítottam. Felajánlottam lovagi szolgálataimat.
 - És? - kérdezte Adonyi élénk türelmetlenséggel.
 - Elmondta, hogy meg akar halni. Pompás - mondtam én - magam is ezzel a tervvel foglalkozom. Aztán megsajnáltuk és megmentettük egymást.
 - Pfuj, - fakadt ki Adonyi undorral és otthagytá az alkirály fiát.
- Elszökött a társaságból és visszament a Muszki csőcseléke, a tevék, öszvérek, vak koldusok és táncos dervisek közé.
- Egy kis egészséget, tisztaságot és szépséget akart magába szívni a mai nap förtelmei után.

XXI.

Minduntalan oldalba lökték, rátapostak a lábára, autók és öszvérszekerek csaknem elgázolták, fullajtárok ordítottak rá. - Károly mint egy alvajáró csatangolt Kairó utcáin. Agyában össze-vissza kavargtak a gondolatok, egymásba fonódva, egymást cáfolva, egymással vitatkozva cikáztak keresztül-kasul az öntudatán impressziók, sejtések, félelmek és kiábrándulások.

De akármire gondolt, mindenén átömlött, átgázolt, átzúgott az a rettenetes hír, hogy Mary aznap Kairóban csatangolt és keresett valakit a tikkadt éjszakában.

Fel-felhördült és harsány kacagások bomlottak ki az ajkán; pillanatokra örült ujjongás csapott fel a lelkében, mintha valami mérhetetlen szerencse érte volna. Vége, vége, hála Isten, vége! Visszakapta szétilált, meggyalázott, rothadásnak indult önmagát s most részeg gyönyörrel üdvözlí az új, egészséges, szabad életet.

Aztán hirtelen elcsüggedt. Halálos kimerültség fújta el lelkében a fellobbanó lángot. Egyszerre sötétség és kétségbeesés szakadt rá és a halálra gondolt. Nem lehet, nem lehet kibírni, meg kell semmisülni! Egyszerre felrémlt emlékezetében az édesanyja képe. Csecsemőnek érezte magát, aki az anyja emlőjére menekül nagy ijedségében.

Az utóbbi napok gyötrődései között sokszor gondolt az édesanyjára. De nem látott belőle mást, csak nagy, dús szőkeségét és ijedt két szemét, amikor a nevelőnő elvitte hozzá látogatóba. Mindig ijedten tárgult ki a szeme, ahogy megpillantotta. Miért? Ő is, még az anyja is megijedt a csunyaságától? Emlékszik, hogy egyszer kihallgatott egy beszélgetést, amely az ő ottlétében anyja s annak második férje között folyt le.

- Maga nagyon szereti ezt a kis szörnyszülöttet.

- Igen.

- Jobban szereti, mint az én gyermekeimet?

Emlékszik, hogy erre milyen szívdobogva várta a feleletet. S a válasz nem elégítette ki. Azt mondta az anyja:

- Egyformán szeretem mindegyiket, mindegyik egyformán az enyém.

Ezért a férfi megharagudott.

- Én pedig gyűlöllek, ha ránézek erre a kis gnómra.

- Miért? - sírta el magát szegény édesanyja.

- Mert el tudtat adni magadat annak az undok szatírnak.

Az anyja felsikoltott, a férfi bocsánatot kért és szerelmesen duzzogott.

- Fáj nekem, hogy ezt jobban becézgeted, mint az enyimeket.

- Mert ritkábban látom. Mert nincs hozzá egyéb jogom, csak kényeztetni és kiengesztelni, amiért el tudtam hagyni szegénykét.

- Te talán szépnek is látod őt? - kérdezte a férfi.

- Nem. Nagyon csunya szegény. Azért kell neki több símogatás.

Még most is összeszorul a torka és szíve a gégejében dobog, ha erre visszagondol. Még az anyja is csunyanak találta. Még az sem tudta letagadni, hogy milyen visszataszító. Eleinte nem

értette ezt. Később fájt neki és haraggal gondolt rá. Most már csak sajnálni tudja azt a szegény asszonyt. Most, ha még élne... ölébe borulna. Most már megértenék egymást. De szegényke már több mint húsz éve, hogy halott. Az első férjétől, az ő apjától kapta a tüdőbajt. Tizenöt évig vonszolta magában...

Az utóbbi napokban sokszor vizionált az ő szép, nagy, szőke mamájáról, de egyetlen egyszer sem gondolt a halálára. És most úgy érezte, hogy nem is halt meg, vagy ha meghalt, nem is élt soha.

Nem, nem halt meg, az ő édes mamája él és várja őt, az ijedt, kétségbeesett kis fiát és ölébe kapja, fejét a szívére szorítja és úgy vigasztalja őt:

- Ne sírj, ne búsulj, kis fiam, nem történt semmi, minden embernek át kell esni ezen, de vannak még tiszta, szelíd, édes kis asszonyi lelkek a világon és te még megtalálod egyszer a párodat.

Károly úgy érezte, hogy az anyja hangját hallja és az anyja hangosan kimondja ezt a nevet:

- Székely Magda!

Képzelete most odamenekült a kis tüdővésztes lányhoz.

- Igen, holnap felkeresem őt, ő az én testvérkém a bánatban, a betegségben, a szépségért és életért való rajongásban. Az ő ártatlan gyermeklelke engem vár, a tisztaság, szüzesség, szemérmes szerelem és örök hűség maniákusát. Odaállok eléje és ráteszem a fejére a kezem és ő meggyógyul. És én is meggyógyulok az ő mennyei csókjától. Most értem csak, hogy miért kellett nekem eljönni ide, Egyiptomba. A végzet hozott ide.

Tekintete ráesett a minaretek égbenyúló, karcsú felkiáltójeleire. Mohammed. Az izlam. A fatalizmus. A vak, sötét, ostoba véletlen. Ez rendezné, mint egy tébolyodott, részeg, kegyetlen sorsisten, az emberek életét?

Nem, nem részeg ez az embersorsokat intéző hatalmas Véletlen! Bölcs és jó ez a mohamedán isten is, előbb átvezette őt egy purgatóriumon, hogy bebocsássa a mennyek országába.

- Magda, Magda! - suttogta tébolyodottan és már látta, hogy fiatal kis szűz menyasszonyát hogy vezeti oda az édesanya áldása elé.

- De hiszen az édesanyád nem él már - súgta neki a lelkéből felfakadt kegyetlen józanság.

- Nem? - hökkent meg erre a figyelmeztetésre. - Ki mondja, hogy nem él? Ki tudja megmondani, hogy mi az élet és mi a halál? Lehet, hogy éppen az én szép szőke édes anyám az, aki életben maradt és én magam vagyok az, aki már rég meghalt. Él... él... és talán én nem élek már... Csak a lélek vonaglik még itt az öntudatomban... A lélek nem hal meg, a lélek örök... Mit tudja az ember, hogy mi az, ha a lélek elválik a testtől? Ha egy ember karját levágják, még hosszú ideig fáj a levágott kar... az idegrendszer nem veszi észre, hogy a fájó testrész már régen hiányzik. Ha a test meghal, a lélek talán észre sem veszi és tovább is fáj neki a betegség, az éhség, a vágy, a fáradtság... Lehet, hogy én már régen nem is élek...

Most úgy érezte, hogy a világon csak két ember tartozik hozzá teljesen. Az édesanyja és a kis Székely Magda, akit Isten küldött a számára, hogy megváltsa őt egy égbekiáltó csalódás szenvedéseitől. Aki jóvátess mindent és kigyógyítja őt embergyűlöletéből és aki visszaállítja a földön az asszonyi nem és a szerelem tisztaságába vetett emberi bizalmat.

Megindult, hogy valahol kipihenje magát. Egy kocsmá, valami arab kávéház, vagy egy pad is jó lesz, ahol összegyűjti maradék erejét és programot csinál.

Körülnézett.

Egy régi ház földszintjén nagy vörös transzparenszek lángbetűit olvasta: Excelsior-bar.

Ez is jó lesz. Ide bemegyek. Hadd látom, milyen élet folyik egy ilyen ronda keleti lokálban.

Ahogy a küszöbre ért, hirtelen a szívébe nyilalt:

- Bizonyára itt is megfordult az a céda némbor azon az éjszakán! Vajjon kit kereshetett? Egy szép arab suhancot? Vagy valami rothadt testü-lelkü francia parkett-táncost, aki a maga aljas mesterségével új szenzációkat ígért telhetetlen nemi étvágyának? Pfuj, undok bestiák! Gyűlölöm az egész förtelmes asszonyi nemet... még az édesanyámat sem véve ki, aki egy erős, bamba fickó öleléséért ott hagyta az én szegény, beteg, drága jó apámat... és gyűlölöm azt a kis gyerek-hisztériát is, aki minden új hímnak szemérmetlen bujasággal kínálja ágyékát.

Adonyi homlokáról hullott a veríték. Szája tele volt émelyítő savakkal, amelyek a gyomrából szivárogtak fel, szédült és émelygett, éhes volt és undorral volt tele, majdnem sírva fakadt, ahogy az apja tragédiájára gondolt és tele volt lelkiismeretfurdalással, hogy így megköpdöste meghalt anyja emlékezetét.

- Jaj Istenem, mi lesz még velem! - sóhajtotta félájult gyengeségében és bebotorkált az Excelsior-bár helyiségébe.

- Rumot szódával - nyögte oda a feléje siető frakkos német pincéreknek.

Nem is vette észre, hogy mindenki őt nézi. A néger zenészek, a fehérruhás európai férfiak, akik egy-egy ékszerekkel teleaggatott arab táncoslányt - gazijét - ölelgetnek, mind feléje fordulnak és egyikük elvisítja magát:

- Nézzétek ezt a szörnyeteget! Olyan részeg, hogy alig áll a lábán.

A férfiak röhögtek és kurjongatva derékon kapták a gazijét. Egy pillanatig tartott csak a szenzáció és - folyt az orgia tovább.

Egyszerre csak újra nyílt az ajtó és magas, vállas, barna férfi lépett a kalitkanagyságu helyiségbe. Ő is tropikus fehér ruhában volt, de őszülő fejről már levette a sisakot. Megállt, nyugodtan és kíváncsian körülnézett és szeme pillantásával eltolta magától az eléje sereglő pincérhadat. Aztán egyszerre felderült az arca:

- Hej, Károly, hát te hogy kerülsz ide? - lépett Adonyi kis kerek asztalához és izmos két karjával vállon ragadta a révedező doktort. - Károly, nem ismersz? - kiáltotta magyarul, őszinte boldog örömmel, nyájasan és izgalomra pirult arcával körülmosolyogva a megrettent emberkét. - Károly, cimbora, édes Karcsikám!

Károly arca is felolvadt valami hálás megindultságban.

- Kálmán! Csakugyan te vagy?

- No, ez aztán a derék véletlen!

Összeölelkeztek.

Kálmán szegről-végről atyafia volt Adonyi Károlynak. Az ő apja, az öreg Mindszenty is a Zichy grófnál szolgált és Adonyi-lányt vett feleségül... innen a rokonság. A fia, Mindszenty Kálmán szolgabíró volt, végigverekedte a világháború első két évét, akkor mell-lövést kapott és egy kis tüdőcsúcsurutot. Mellhártyagyulladás lett a dologból, elbocsátották, visszament a vármegyéhez s azóta Károly nem hallott róla semmit.

- Nem is ismertelek meg - dadogta Károly ügyefogyottan és közben arra gondolt, hogy ebben a förtelmes lupanáriában is megfordult Mary és keresett valakit.

Mindszenty mosolygott.

- No, én jobban emlékeztem rád. Én rögtön megismertelek.

- Nem csoda. Ilyen ocsmány pofát nem lehet elfelejteni - panaszkodott Adonyi kényszeredett, szenvedő mosollyal.

- Bolond! - nevetett Mindszenty és letelepedett Károly asztalához. - Inkább arról beszélj, hogy te mi járatban vagy?

Adonyi legyintett.

- Ne is kérdezd. Dacból vagyok itt. Gúnyból. Öniróniából.

- Hogyan?

- A magam megcsúfolására. A heluani szanatórium igazgatója orvost keresett Bécsben. De amikor a förtelmes pofámat meglátta, ijedten elszaladt. Nem szerződttetett. Félt, hogy a betegek epilepsziát kapnak, ha megpillantanak.

- Örültséget beszélsz.

- Szavamra mondom, így történt. Nos, én dühbe jöttem s eljöttem betegnek. Betegnek elég szemrevaló vagyok.

- Mi bajod?

- Tuberkulózis.

- Nono!

- Ne beszéljünk erről. Beszéljünk terólad. Mi járatban vagy itt?

- Tanulmányút.

- Mit tanulmányozol?

- Hallod, Károly, te nem is tudod, hogy én időközben milyen fába vágtam a fejszémet. Hát persze, te tíz év óta a külföldet járod.

- Megházasodtál?

- Azt nem.

- Hanem?

- Hát ahogy kidobtak a hadseregből, elmentem Máramarosszigetre levéltárnoknak.

- Hát az miféle mesterség?

- Rokkantaknak való jó kis naplopás - nevetett Mindszenty nagy, meleg örömmel. - Ez a hivatal évszázadok óta szinekúra csak olyan, mint a nagyváradi káptalannál a négy irodalmi stallum. Vagyonukat vesztett földbirtokosok, régi nimbuszos vármegyei családok tönkrejutott ivadékai, műkedvelő genealógusok, kártyában, lóban, asszonyban megcsalatkozott, fáradt, öreg, dzscentri-aggregények, vicinális politikát szolgáló, kiérdemesült vidéki szerkesztők, főúri családok nevelői, gimnáziumi tanárok végső menedékhelye lett a vármegyeház ódon, hűvös, bolthajtásos földszintje, ahol poros, penészes, egérrágta diplomák, megsárgult akták és megyegyűlési jegyzőkönyvek várják (hiába) a rendezgető, osztályozó vagy kiselejtező kezét.

A teremben vad sikoltozással részegítették magukat az emberek. A gazije táncolt. Vad, nyers, búja zörejek fülsiketítően visítottak bele a félhomályos, füstös, gőzös, kávé és parfüm szagu levegőbe. Dobok, kürtök, cintányérok, primitív sípok, túlkök, csengők izgatták a dobhártyá-

kat, de a két magyar semmit sem hallott ebből a zenebonából. Károlyt már érdekelni kezdte a barátja sorsa.

- No, hát te felcsaptál archiváriusnak.

- Idecsöppentem én, harmincesztendőskoromban, történeti atmoszférába, fehérre meszelt, románstílusú bolthajtások alá, öreg ébenfa-íróasztali mellé, szomszédságába egy finom, fogatlan, kétségbeejtően sovány, pergamentbőrű genealógusnak, Petrovay György nevűnek, Thaly Kálmán, Wekerle Sándor és Széll Kálmán barátjának, aki fáradhatatlan unalommal böngészte az Árpád-kori okleveleket és semmiről sem vett tudomást, ami a világon III. András király óta történt. De mégis. A saját maga élete valóságos regény volt. Bécsben tanult a Théréziánumban, daliás, hetyke, lófuttató, volterianus, kártyás ifjúsága idejéből hihetetlen tömegére emlékezett a magyar Bidermejer családi intimitásainak, karrierek, szerelmek, házasságok, botrányok, legendák - valóság és költészet - tarka krónikájának, és azokat pipaszó mellett a levéltár dolgozószozájában rendre elmesélte nekem. - Nem volna kedved megírni például a bátyám, Petrovay Farkas János, házasságának történetét? - kérdezte egyszer, végigfekve az archivárium bőrkanapéján, amelyre a nyitott ablakon keresztül éppen rápergették szirmaikat a be-kandikáló rózsaszínű orgonafürtök. - Nem vagyok író, - védekeztem én. - Az öreg rám-förmedt, - Bolond beszéd. Magyar ember mindenhez ért, ha kedvvel lát neki a dolognak. Hát Madách író volt? Én azt hiszem, az igazi művészetben mindig több a naivitás, a dilettantizmus öntudatlan vakmerősége, mint a professzionizmus mesterségbeli tudása.

- Hát te író lettél? - kérdezte égő szemmel, csodálkozó arccal Adonyi.

- Az. Vagy olyasféle.

- És az jó?

- Nem tudom. Nem érzem magamat hivatásos írónak. Az írás szenvedély, de nem mesterség vagy kenyérkereset.

- Te nem is abból élsz?

- Sajnos, most már igen. Az állásomat ott kellett hagynom. Máramarossziget már nem Magyarország. És nem vagyok anyagilag független és így kénytelenségből a könyveimből élek.

- Az is szép.

- Nem. Fáj ez nekem. Valamikor az irodalom volt a szeretőm, most én vagyok az övé. Ez nagyon fáj. Úr szeretnék lenni. Hivatalnok, földbirtokos, ügyvéd vagy kereskedő, bármi, csak nem pénzért verejtékező muszáj-író. Szerencse, hogy néhány dollárt sikerült összefirkálnom, hát elszaladtam ide, hogy megtegyem az első lépéseket életem főprogramjának a megvalósítására.

- Mi az?

- Jézusról szeretnék írni.

- Tanulmányt?

- Regényt.

Mindszenty arca kigyuladt.

És míg a teremben dühöngött a buta és kéjes orgia, mialatt a néger zenészek és európai arisztokraták, vérbajos gazijék és kalandra éhes amerikai asszonyok egy gomolyban, egymás hegyén-hátán, izzadva, lihegve, jajgatva, bugdácsolva, csámcsogva, röhögve járták a táncokat, Mindszenty áhitatos arccal magyarázta Károlynak:

- Jézus tizenkét éves volt s az ő szülei felmentek Jeruzsálembe a husvét ünnepére... És mikor eltelének a napok, mikor ők visszatérének, a gyermek Jézus visszamaradt Jeruzsálemben; és nem vevék észre sem József, sem az ő anyja. Hanem azt gondolván, hogy az úti társaságban van, egy napi járóföldet menének és keresik őt a rokonok s az ismerősök között. És mikor nem találták őt, visszamenének Jeruzsálembe, hogy megkeressék. És lőn, hogy harmadnap megtalálták őt a templomban a doktorok között ülve, amint őket hallgatta és kérdezgette őket. És mindnyájan, akik őt hallgatták, elálmélkodának az ő értelmén és az ő feleletein. És meglátván őt, mondá neki az ő anyja: Fiam, miért cselekedted ezt velünk? Ime, atyád és én nagy bánattal kerestünk téged. Ő pedig mondá nekik: Miért kerestetek? Avagy nem tudjátok-e, hogy nekem azokban kell foglalatoskodnom, amelyek az én Atyámnak dolgai? De ők nem értik e beszédet. Jézus pedig elméne velük és gyarapodék bölcseségben és testének állapotjában és Isten és emberek előtt való kedvességben...

Mindenki üvöltött, dobálózott, ágált tolakodott, a táncosok elmerültek a tapadás, vonaglás, ölelkezés, imbolygás, csuszkalás, pihegés buja kéjében, a lábak meg-megrogytak a kielégített erotikum elernyedésében, a szemek deliriumos fáradtságban félig lecsukódtak, a kezek bágyadtan símogatták, markolászták és csipdesték a félig meztelen testeket... és a villanó fények alatt egy nagy darab, őszülő, viharvert magyar Lukács evangéliumát recitálta.

- No és hogy lesz ebből regény? - kérdezte Adonyi.

- Vigyázz ide. Az írás ezután mit sem szól Jézus ifjúkoráról. Lukács a következő fejezetben így folytatja Jézus életrajzát: Tiberius császár uralkodásának tizenötödik esztendejében... de nem, nem mondom el az egészet.. Az írás Jézus megkeresztelésével folytatja elbeszélését, amikor a Megváltó harminc éves vala...

- Tudom...

- Tudod?... No, hát ami azalatt történt, Jézus ifjúkorát... tizenkettőtől harmincig... ezt kellene megírni és meg is fogom írni, ha addig élek is... Hát te dolgozol-e valamin, kedves cimborám?

Károly ijedten kapta hátra a fejét.

- Mi? Dolgozni?

- Úgy tudom, hogy nagyszerű orvosi tanulmányokat írtál külföldi szaklapokba...

- Úgy? Irtam?

- Ne add a szerényt... úgy beszélnek rólad odahaza, mint aki nagy becsületére vagy a magyar névnek... Boldogan hallottam...

- Becsületére? A magyar névnek? - dadogta Károly. - Régen volt... Egy időben azt hittem...

Mindszenty észrevette, hogy Károly halálosam sápadt, reszkető arcán nagy verejtékcseppek peregnek alá.

- Károly, mi bajod?

- Semmi, semmi. Csak nagyon meleg van itt.

- Hát gyerünk ki ebből az ocsmány disznóólból.

Károly megijedt. Hova menjen? Hova bujjék el ez elől az egészséges, lelkes, tiszta kedélyű derék magyar elől.

- Maradjunk.

- Igyál egy pohár pezsgőt.

- Kérek.

Mindszentyh körülnézett.

- Hát gondoltam, közben ezt is megnézem kicsit.

- Utálatos lebuji.

- Mit szólsz, milyen szűk helyen fér el ez a sok rossz ember! Tudod, mért ilyen kicsiny? Hogy a testek összezsufolódjának. Hogy sok test, grófi test, néger test, finom uri asszony-test és prostituált gyermek-lányok, tevehajcsárok, matrózok és amerikai missek gőzölgő teste összepréselődjék. Egy nyilvános tömeg-párosodás... ez a beteg és dologtalan testek bachanáliája... a teremtésit neki, nem csodálnám, ha mindjárt letépnék azt a kis ruhát is, ami még az ágyékukat fűdi... És tudod mi a legrettenetesebb? Hogy mennyi közöttük az európai uri hölgy, feleség, menyasszony, anyának lánya s fiunak nővére... félig meztelen, egy szál Crepe de Chine, alatta csak kis selyeming... minden idoma kirajzolódik és minden idomával oda- préselve a táncosa ölébe... a mindenségét, hát nincs itt senki, aki féltékeny volna a feleségére, hugára, lányára?... Szégyenlem magamat!

Adonyi pedig ezalatt arra gondolt, hogy Mary itt járt és itt keresett valakit azon az éjszakán. És felnézett könnyörögve, rimánkodva a jóízűen káromkodó, felháborodott, szemérmes magyarra.

- De jó neked, hogy az életednek van valami célja! Hogy te most is, itt is a Krisztus-regény koncepcióján - mint egy tiszta és önfeledt cherub - el tudsz ábrándozni. De jó neked és de szeretném, ha oda tudnál valamit kölcsönözni nekem a te magasztos, felséges, isteni naivitásodból... Kálmán, adj nekem egy kis hitet és becsületes magyar józanságot!

De nem szólt, csak Kálmán erős kezét szorongatta.

Kimentek és a Muszki tolongásában elváltak. Megigérték egymásnak, hogy egy hét múlva Heluanban fognak találkozni.

XXII.

Adonyi autót keresett, hogy hazavitesse magát Heluanba. A Grand Hotel felé igyekezett. De a lába minduntalan felmondta az engedelmességet. Meg-megállt és bénult tagjait ijedten nyomogatta zsibbadt kezeivel.

- Mi ez? Agyvérzés, vagy nikotinmérgezés?

- Hopp, héopp! - kiáltott feléje egy soffőr, aki hiába nyomkodta bűgatta, recsegtette az autótülköt. Károly ott állt az utca közepén süketen és vakon, elállva a közlekedést, mint egy megdermedt sóbálvány.

Az autóból kiugrott egy hölgy.

- Maga az, Adonyi? Mi baja van, az Isten szerelmére?

Adonyi kábultan nézte a szép fekete asszonyt.

- Pardon... - hebegte zavartan.

- Majdnem elgázoltam.

- Ügyetlen vagyok...

- És úgy látom, hogy nem is ismer engem.

- Bocsánat... ah... úgy elgondolkodtam... Nevetséges figura lehetek.

Az asszony megfogta az orvos karját és egy mozdulattal értésére adta, hogy az autóba akarja ültetni.

- Maga beteg, kedves barátom. Ugy sajnálom magát.

Adonyi jobban megnézte a hölgyet.

- Ah, kedves grófnő?

Csak most ismerte meg a szép olasz asszonyt. Ristori Caesar gróf özvegyét, aki évek óta minden telet Heluanban tölt. A grófnő negyvenéves elmúlt, vesebajos volt és az orvosok valóságos csodának tartották, hogy még mindig él. Él? Nem. Tombol és pazarolja az élet legdrágább energiáit. Egészséges ember már régen belepusztult volna az ő viharos, esztelenül tobzódó és haláltmegvető duhaj életébe. Ez az asszony egy kövér csaposlegény módjára itta az alkoholt, sportolt, mint egy oxfordi diák, pipázott, akár csak egy öreg matróz és szilajabban táncolt a részeg pincérlányoknál, - e mellett évről-évre szebb lett és fiatalabb s ragyogó esze, meleg kedélye, naiv cinizmusa hasonlatossá tette egy önfeledt és zseniális művészhez, aki a párisi Montmartren kószál. Ez az asszony nem egyezett bele a betegségébe: és győzedelmeskedett a halál erőszakoskodásain. Mindenki tudta róla, hogy állandóan haldoklik és az imádói nem szívesen táncoltak vele, mert féltek, hogy ott hal meg a karjaik között. De ő ragyogott és élt és néhány ember már öngyilkos lett érte.

A grófnő autóba ültette Adonyit és megkérdezte tőle:

- Hova?

- Haza.

A gépkocsi röpkült. Károly lehunyta szemmel, némán ült, majdnem feküdt a szép grófnő mellett. Egyszer meg akarta köszönni a szívességet, de az asszony befogta a száját.

- Nem szabad beszélnie, uram, kímélje magát. Majd beszélék én.

És megeredt a nyelve.

- Én már régóta figyelem magát. Maga nagyon egészségtelen életet él, kedves barátom. Magát tönkreteszi az, hogy olyan eszeveszettül szerelmes Maryba. Ez nem rendjén való dolog. Mary ugyan szép és kíváncsú asszony és ha én férfi volnék, én is őt választanám, de önnek nem volna szabad visszaélnie a test örömeivel.

- Grófnő! - szisszent fel Adonyi - micsoda cinizmus.

A szép olasz asszony vidáman nevetett.

Adonyi könnyörgő pillantást vetett a grófnőre.

- Ne beszéljünk erről.

- Miért ne? Először is tudom, hogy magát most semmi más nem érdekli ezen a világon... másodsor, mert engem meg csak maga érdekel.

- Óh...

- Reménytelenül... - tette hozzá kacér odasimulással. - Tudom, hogy ilyenkor mindenki mással szemben immunis az ember... úgy-e, eltaláltam? Ne is tagadja. Nem erőszakoskodom. Egyszer én is keresztülmentem ezen a krízisen. De csak egyszer, még egész fiatal lány koromban... Milánóban, amikor először énekeltem a Scala falai között. Akkor olyan szerelmes voltam... találja ki, kibe?

Adonyi bágyadtan vonogatta vállát.

- Ristoriba, a vőlegényembe... Úgy-e, ezt nem várta. Ő volt az egyetlen igazi szerelmem. Nos, Ristori félévig nagyon szeretett, de félév után kezdett kissé elhanyagolni. Ezen felbőszültem s a faképnél hagytam. Elszerződtem Magyarországra, Budapestre, az Operaházhoz... ahá, hiszen maga is magyar, kedves Adonyi, nem emlékszik rám? Nem? Igaz, annak már több mint húsz esztendeje... maga akkor még kis fiúcska volt... látja, most elárultam, hogy milyen öreg vagyok...

Adonyit a grófné minden szava émelyítette. De megadta magát és jól esett neki, ahogy a száguldó autóban arcába süvített a hűvös éjszakai levegő.

A grófné nevetett és elmondta, hogy Budapesten odadobta magát egy szegény, fiatal muzsikuskarjai közé.

- Azt hiszi, szerettem? Nem.

- Hát akkor miért tette? - kérdezte Adonyi megrökönyödve.

- Dacból. Fájdalmamban. Hiúságból. Unalomból. Elkeseredésemben. Majd meghaltam Ristori gróf után.

- És meg tudta tenni?

- Mit tehettem volna? Ez az egyetlen narkótikum, ami az asszonyokon segít.

- Minden asszonyon?

- Jegyezze meg magának, kedves Adonyi, hogy az asszonyi élet nem áll semmi másból, mint odaadásból. Odaadja magát, ha szerelmes és ha nem szerelmes; csókol, ha boldogtalanságban fetreng vagy ha a boldogságtól nem fér a bőrében. Csókol, ha valakit jutalmazni akar, vagy ha azzal valaki mást meg akar büntetni. Minden baj, betegség, csapás, kár, szégyen, megalázás,

veszteség orvossága a kék és abban tombolja ki magát, ha meg akarja osztani dicsőségét, mámorát, győzelmét és megdicsőülését. Az asszony nem öl, hanem csókol; a csók jut eszébe, ha egy szép verset olvas vagy egy nagyszerű ember szónoklatát hallja, ha háboruban betegeket ápol, vagy ha temetésen elérzékenyedik... Én boldogtalan voltam, tehát szeretője lettem egy hitvány kis muzsikus embernek. Pedig majd megőrültem egyetlen igaz szerelmemért.

Adonyinak Mary, Johnny s a saját nyomoruságos szerepe jutott az eszébe. Majdnem fölnevetett a saját tragédiáján.

- De nem sokáig tartott - folytatta a grófné és kezét Adonyi vállára tette. - Ristori értem jött és megszabadított.

A kocsik lekanyarodott a Gebel Tura homokos lejtőjére, amely a heluani állomás felé vezetett.

A grófné folytatta:

- De ez volt az első és utolsó. Ristori feleségül vett, tehát belőle is hamar kiábrándultam. És azóta sohasem éreztem, hogy valaki nélkül nem tudok vagy nem akarok élni. És azt is tudtam mindig, hogy az a másik, akit megtűrök magam mellett, akinek megengedem, hogy imádjon, no, az a csukló, hörgő, síró és jajveszékélő lírai amorozó rögtön faképnél hagy, ha számára egy friss, érdekes, szenzáció kínálkozik. Nekem sohasem voltak illúzióim, tehát sohasem csalódtam. Minden udvarlómát megvettem és amikor éreztem, hogy egy szenvedély kezd a szívemen elhatalmasodni, akkor nyomban szétromboltam azt.

- Hogyan? - kérdezte az orvos.

- Csitt. Kérdés nélkül is megmagyarázom. Ha éreztem, hogy valaki nagyon nélkülözhetetlenné lesz lelkem vagy idegrendszerem számára, akkor szántszándékkal, néha borzasztó undorral, máskor részeg cinizmussal, de mindig elszánt önfeláldozással megcsaltam azt, akibe túlságosan beleszerettem.

Az orvos megundorodott. Fogai összevacogtak. Szeretett volna kiugrani a kocsiból vagy szeretne volna megfojtani ezt a szörnyű némbert. De csak ennyit tudott szólni:

- Hogy tudta azt tenni?

- Hogy? Önvédelemből. Hogy megelőzzem őt.

- És ha az a másik hűséges volt és őszinte és igaz?

- Mindegy. Ezt sohasem tudja elhinni az igazi szerelmes.

- Nincs bizakodó, derült és boldog szerelem?

- Nincs. A szerelem hitetlen. A szerelmes ember fantáziája csak a szennyes gyanú, a hűtlenség, a komizás és a bűn irányában határtalan. És a szerelmes ember nemcsak a saját, hanem a világ összes bűneit ráakja szerelme tárgyára.

- De hisz ez örület! - jajdult fel az orvos.

- Dehogyan is örület - nevetett az asszony. - Egyetlen maradványa az értelemnek, logikának, emberismeretnek a szerelmes ember eszejárásában.

- De ha ok nélkül gyanúsít...

A grófnő gúnyosan kacagott.

- Hát éppen ez az, kedves gyermekem. A féltékenységnek és a rosszhiszeműségnek mindig igazsága van.

- Honnan veszi ezt a borzalmas pesszimizmust, grófnő? - kérdezte ijedt borzongással Károly.
- Magamból - vágta oda embertelen cinizmussal a villogószemű, feketehajú, pirosszájú asszony. - Magamból.
- Micsoda szörnyű ironia ez! - sóhajtott a doktor és örült, hogy kocsijuk az Al Hayat kapujához ért.

Elbúcsuztak egymástól.

Adonyi már a liftben állt és intett a kis néger inasnak, hogy indítsa meg a gépet.

A grófnő lassú, imbolygó lépésekkel ment ki a kapun. A száját összeharapta és indulatosan kiáltott az autó vezetőjére.

- Maga hazamehet.

Adonyi nyomban lefeküdt.

- Undorodom ettől a bestiától.

Ez volt az első gondolata.

- De azért sokat köszönhetek neki.

Ez volt a második.

- Igen. A világ összes bűneivel meggyanúsítjuk azt, akibe szerelmesek vagyunk. Ezt teszem én is Maryvel. Van Roosen bárónő hitvány kis bűneit, Székely Magda leányos meggondolatlanságát, Ristori grófnő programszerű romlottságát mind-mind az ő számlájára írom. Mert ő is csak asszony. Sőt pusztán csak azért, mert ő is csak ember. A világ összes bűneivel őt vádolom, mert ha a világ összes erényeivel felruházom is, akkor sem tudom elképzelni, hogy az én szerelmem, rajongásom, hűségem teljességével egyensúlyban legyen az övé... Ezért félek az asszonyoktól, ezért fáj minden asszony minden apró és nagy bűne, mert mindent Maryre vetítek át, minden bűnben az ő bűnét szimatolom, minden csalódás, kiábrándulás és undor azt juttatja eszembe, hogy hátha ő is... hátha nem kivétel ő sem...

Aztán egyszerre felkapta a fejét.

- De hát én is olyan vagyok, mint az asszonyok ennek a romlott, vén ringyónak az elméletében? Nekem sincs más programom, az én életem sem áll másból, mint az ölelés és csók körül való örült dervistáncból? Hát nincs más ezen a világon, mint jajgatás, lőtás-futás, tajtékzó dühben és hörgő kéjben való fetrengés a szerelem Holttengere partján. Hát el fogok rothadni, mint egy megkerült bordélyházi leány, aki egyik vendégébe halálosan beleszeretett?

És eszébe jutott Mindszenthy, aki boldog és erős, munkás és magyar egészségtől piros életet él és Krisztusról ír regényt az ő szent lelkességében.

Adonyi elpirult és tiszta szívéből útálta magát.

XXIII.

Másnap reggel tizenegy órakor kopogás keltette fel mély, narkotikus álmából Adonyit. A kis groom jelentette, hogy egy hölgy kér bebocsáttatást.

Adonyi megborzongott. Azt hitte, hogy Ristori grófné akarja folytatni a tegnap megkezdett ostromot.

- Nem fogadok senkit - mordult fel dühös hangossággal, hogy ott künn is megértsék.

- Engem sem? - kérdezte egy mennyei zengésű édes hang.

- Mary!?

- Én vagyok. Szabad?

Adonyi nem tudott szólani. Tágra nyitott szemmel bámult az asszonyra, aki az ágya mellé ült.

- Miért szökött el tőlem? Hát ez folyton így megy?

Adonyi megnémult. Csak a szájaszéle reszketett és a tüdeje zihált.

- Mi bántja magát, barátom? - kérdezte az asszony. - Maga haragszik és kerül. Károly, maga már nem szeret!

Károly szívét forró vérhullám borította el. Mit tegyen? Ismét magába fojtsa szörnyű bánkódását? Megint hallgasson és tovább gyötörje magát? Vagy most végre vesse el a kockát és belekezdjen a nagy leszámolásba? Sokáig küzködött magával. Lehunyta a szemét. Nem akarta látni Mary gyönyörű arcát, nem akarta megvesztegettetni az érzékeit. Lehunyt szemmel feküdt, hallgatott és Ristori grófnéra, a budapesti muzsikusra, a szétrombolási elméletre gondolt. Útálat, félelem és szégyenkezés fogta el, de nem volt ereje, hogy kirobbantsa a tragédiát.

- Mire gondol, Károly? - szólalt meg szelíden az asszony.

Károlynak éppen Mindszenthy és a Krisztus-regény jutott az eszébe. És erre hirtelen megszólalt energikus, elszánt elhatározással.

- Arra, hogy holnap elutazom.

- Elutazik? - csodálkozott tágra meredt szemmel a gyönyörű asszony - holnap elutazik?

- Vagy még ma.

- Egyedül?

- Egyedül vagyok.

- És engem itt tud hagyni?

Adonyi kimerült. Erre nem tudott felelni.

Mary sírva fakadt.

- Tudtam. Éreztem. Maga már nem szeret. Maga meggyűlölt... Csak azt tudnám, hogy miért?

Sokáig hallgattak. Aztán Mary felállt.

- Hát jó. Menjen. Nem kényszeríthetem, hogy ittmaradjon vagy magával vigyen. De azt szeretném tudni, Károly, nagyon szeretném... az Isten szerelmére kérem, mondja meg...

- Nem mondom meg, Mary... nem tudom.

- Megint?

Adonyi tiltakozva emelte fel mind a két kezét...

- Ne kínozzon. Arról nem szabad beszélni.

- Miről? - sikoltott fel Mary.

- Ami engem elüz maga mellől.

- Mary felugrott.

- Tehát mégis! Én vagyok az oka! Most már követelem...

- Nem!

- Akarom, parancsolom! Jogom van!

Adonyi meghökkent. Ez az asszony vagy feneketlenül romlott, képmutató, tudatosan és vakmerően hazug, vagy ártatlan, ártatlan, óh Istenem, ha csakugyan ártatlan!...

- Beszéljen, Adonyi, mindent meg akarok tudni.

Adonyi felnyitotta szemét és látta, hogy Mary egész testében reszket, az ajaka sápadt és homlokára fel-felrándul a szempillája, mint aki irtózik valami szörnyű csapástól. Mi ez? Bűntudat, félelem vagy az ártatlanság felháborodása? Most már nem lehet halasztani a nagy leszámolást.

- Beszélek, - szakadt fel a melléből egy száraz, idegen, rekedt hang.

- Gyorsan! Sürgősen.

- Az éjszaka... - Adonyi hangja itt elcsuklott...

- Nos... az éjszaka... melyik éjszaka? - kérdezte Mary és arca hirtelen lángbaborult, le egészen a hófehér, gömbölyű nyakáig...

- Az angol király születése napján...

- Nos? Mi történt?

- Maga... maga... elment Kairóba...

Adonyinak minden ereje elfogyott, hangszálai végleg berekedtek és szemhéjai fáradtan becsukódtak...

Mary felugrott és az ablak felé lépett. Úgy állt ott félpercig háttal Adonyinak és reszketve nézett ki a sivatagba.

Adonyi szívdobogva várta az asszony választ.

Semmi sem hallatszott, csak Adonyi nehéz, lihegő lélegzete, a szekrényen nyugvó óra ketyegése és az ablak alatt lévő pálmák halk zizegése.

Végtelen idő telt el így... vagy talán csak egyetlen másodperc és Mary visszafordult és kezét nyújtotta Adonyinak.

- Isten vele Károly.

Adonyi megdermedve feküdt az ágyban. Nem tudta a kezét megmozdítani.

- Hát igaz? - nyögte keservesen.

- Igaz. - Isten vele Károly.

Károly felkiáltott:

- Ne menjen el így! Most mindent, mindent mindent tudni akarok!
- Mit? - kérdezte ridegen, szomorúan Mary.
- Mit keresett ott?
- Mit gondol?
- Mit keresett a szállodákban, a lebujokban, a vasuton, a tánchelyiségekben?
- Nem tudja?
- A szeretőjét kereste? - hördült fel eszeveszett dühvel a férfi, de maga is elrémült, hogy ily brutálisan ki tudta mondani, ami a lelkét nyomta.

Az asszony nem sértődött meg. Nyugodtan válaszolt.

- Azt.
- Bevallja?
- Be. A szeretőmet kerestem.

Károly hörögve kérdezte:

- Melyiket?
- Csak egy szeretőm van.
- Mr. Field?
- Nem.
- Beszéljen. Kit keresett ott?
- Magát, Adonyi ur, magát.

Károly körül megfordult a világ. Tüzes karikák röpködtek a szemle előtt, kék, sárga, zöld és piros tűzkarikák és az agyában valami borzasztó világosság gyúlt ki. Mintha lángot vetett volna az egész szoba, a falak, az egész emelet, maga ez a ház is, az egész parkkal együtt, a pálmák, a levegő, az égboltozat: vakító fény, fehér izzó lángok, leomlott a nap és felgyújtotta az egész világot és trombitaharsogás zengte bele a nagy világosságba: téged kerestem ez a szent, szerelmes asszony, téged, aki megszöktél a bálból, hazakísérted Van Roosen bárónőt és megbeszélte veled, hogy Kairóba szöktök, egy aljas pásztóróra! Óh Mary, óh te gyönyörű, áldott, édes asszony, bocsásd meg, hogy én, az aljas, a hitvány, a rothadt fantáziájú gazember meg mertelek gyanúsítani!

Károly felugrott és megragadta Maryt.

- Mary, imádlak, gyere hozzám Mary, bocsáss meg. Szeress, csókolj, légy az enyém, Mary. Szeretlek, meghalok érted, Mary, Mary, Mary...

De az asszony kisiklott a karjai közül és elfutott a vágyai elől.

*

Mary hazarohant és leomlott az ágyra. Fogai vacogva verődtek egymáshoz.

- Vajjon, hogy tudhatta meg? - kérdezgette magától halálos szégyenkezéssel. - És vajjon elhiszi-e, hogy őt kerestem? Istenem, hová jutottam!

Levetkőzött és belefúrta magát a selymek, pihék és csipkék puhaságába.

- Hova jutottam! Hova jutottam! És mindez miért? Miért játszom én ezt a szörnyű játékot? Mi van én velem? Meddig tart még ez?

Keservesen sírt.

- Miért kell így hazudnom? És meddig sikerül így ámítani... Kit? Magamat, magamat ámítom, én nyomorult, buta, eszeveszett asszony. Johnny végre is megtudja, hogy megcsaltam, Adonyi pedig... Eh, mit törődöm én Adonyi Károllyal?

Egy pillanatig azt hitte, hogy ezzel nem törődik. De aztán elérzékenyedett. Ez a szegény ember halálosan szereti őt... halálosan, a szó klinikai értelmében halálos ez a gyönyörű, tiszta, szent szerelem... és ő azon az éjszakán felkutatta egész Kairót, hogy elfogja és visszahívja Johnnyt...

- Mi történik itt velem? - kérdezte magánkívül, sírva, dühöngve és lelke mélyéig elszégyelve magát.

Ekkor megdobbant a szíve és agyába hirtelen belehasított egy undorító szó: angina pectoris.

És erre, mint egy kétségbeesett gyermek, hangosan elkezdett zokogni. Észre sem vette, hogy Lujza belépett a szobába.

- Levél Newyorkból - szólt halkán a francia kisasszony.

- Bontsd fel! Add ide.

- Mr. Goulden irta.

- Ugyan, mi írni valója van szegény Goulden úrnak.

És szórakozottan olvasta az írást.

Kedves Mary! Nem azért írok most, mintha ezzel a levéllel kapacitálni akarnám magát, vagy siettetni akarnám elhatározását. Nem. Nekem van türelmem. És biztosra veszem: előbb-utóbb maga is érezni fogja, amit én, vagyis, hogy nekünk egymás mellett van a helyünk. Amióta maga engem elhagyott, rájöttem valamire, aminek létezéséről eddig fogalmam sem volt. Rájöttem, hogy van valami, ami több és becsebb és fontosabb, mint a pénz, vagy az egészség. Ez a lélek nyugalma. Én maga mellett mindig nyugodt voltam. Pontosan tudom, hogy ez a nyugalom abban a biztonságban állott, hogy maga van, igen, hogy van, él, itt e földön jár és én akkor látom, amikor eszembe jut. Minthogy pedig ebben biztos voltam, hát sohasem jutott az eszembe. Nem tudom, érthetően fejezem-e ki magamat? Nem vagyok stilisztá, de ami az én kifejezőképességemből hiányzik, azt pótolja a maga nagyszerű fantáziája. Szóval az én boldogságomnak az az alapja, hogy maga ne zavarja a kedélyemet, más szóval, hogy maga ne hiányozzék nekem. Nem hiszi, hogy így van? Hát mondok egy példát. Ugy-e az ember gyönyörűen megél anélkül, hogy jachtja legyen a tengeren? Mi? Hány embernek nincs jachtja, de azért nagyon boldog és megelégedett. És ha tengerre akar kelni, ott a sok luxusgőzös és oceánjáró hajóóriás. Az kényelmesebb is, jobb is, biztosabb is, mint egy ilyen drága kis csecsebecse. Sőt. Ha az ember egyszer egy ilyen kis jachtot építtetett és a jacht ott horgonyoz a kikötőben, akár évekig se gondol a jachtjára. No. Már most. Egyszer csak hallja ám az ember, hogy vihar dühöngött a kikötőben, vagy tűz ütött ki a hajók között és a kis jacht elpusztult. Hát akkor egyszerre oda van az ember. Folyton csak a jachtjára gondol és folyton csak siratja a jachtját. No, mit szól ehhez Mary? Most már megérti az én lelkiállapotomat? Ugy voltam én magával hónapok óta, mint az az ember a jachtjával. Alig tudtam uralkodni magamon.

De most pompás újságot hallottam. Mr. Field Johnny kedves barátunk házasodni készül. Eljegyezte Miss Hool Helént, a kaliforniai aranybánya részvénytársaság főrésztulajnosát. Ami nyilvánvalólag megcáfolja a newyorki társaságnak azt az otromba pletykáját, hogy ön, kedves Mary, Mr. Fieldet óhajtaná második férjéül. Megvallom önnek, ez a hír olyan frappáns hatással volt rám, hogy majdnem megbolondultam. Az orvosok nem győztek kúrálni. Végre oda jutottam, hogy gondolkoznom kellett: nem ezt a betegséget hívják-e némelyek szerelemnek, vagy szerelmi bánatnak? Kedves Mary, ha maga ezt szerelemnek hívja, én nem tiltakozom. Én türelmes vagyok. Szép nyugodtan várom, hogy maga mikor unja meg a Fáraók hazáját. Most már újra tudom, hogy ön nem szándékozik újra férjhez menni és a kis yacht ott imbolyog a kikötőben épen, sértetlenül, ragyogón. Nem is azért írom ezt a levelet, hogy siettessem, vagy hazakönyörögjem. Csak azért, mert kimondhatatlan jól esik magával foglalkozni, a maga nevét leírni, magának elmondani, hogy milyen boldog vagyok. Kedves Mary, édes Mary, drága Mary, kis Mary, nagyon szeretem ám magát és egész éjjeleken át azon töröm a fejem, hogy milyen meglepetést szerezzek magának, ha egyszer hazajön és újra elfoglalja rezidenciáját. Drága Mary, Mary, édes, aranyos Mary, adjon valami jó ötletet. Szeretettel öleli hű férje...

Mary kiejtette kezéből a papírt. Homlokához kapott és belemarkolt a hajfürtjeibe.

- Óh én buta liba! Hogy én csak egy percig is habozni tudtam! Johnny! Hool Helén! Johnny házasodik!

Hangosan felkacagott, aztán undorral tépte négyfelé Goulden levelét.

- És ez a pudvásszívű, gyáva, nyomorult, erkölcstelen szemét, még visszakönyörögne engem, engem, aki három évig a barátjának szeretője voltam! Visszahív, visszavisz, visszakönyörög, miután megtudta, hogy én már nem kellek a régi szeretőmnek! Aljas, aljas, aljas!...

Mary úgy érezte, hogy ebben a pillanatban eldőlt az ő sorsa. Nincs már dilemmája.

- Nem, nem, erről gondolkozni sem kell, - mondta magának csaknem hangosan és magában bocsánatot kért attól a szegény beteg szerelmes embertől. - Én Adonyit szeretem, szeretem az ő égbekiáltó roppant szerelmét, az ő rajongó extázisát... nekem az kell, hogy valaki lángoljon és elégjen értem... én nem akarok megint szerelmi rabszolgalány lenni, nekem elég volt a szenvedésből, féltékenységből és alázatosságból, én királynő, bálvány, fetis, isten akarok maradni... én Adonyit szeretem.

És folyton ezt mondogatta magában:

- Szeretem, szeretem, szeretem, az övé vagyok, egészen és örökre az övé és soha el nem hagyom, mert szerelem kell nekem, rajongó, őrjöngő, emberfeletti szerelem, odaadás, leborulás, imádat... szerelem...

Lujza ott állt az ajtóban és szomorúan csóválta a fejét.

- Szegénykém, édes kis szegénykém! - suttogta csendesen és újra kisompolgott.

XXIV.

Adonyi elképedve, lázas szemmel bámult az ajtóra, amelyen keresztül Mary alakja eltűnt a borzasztó jelenet után. Ki nem elégített, szerelmes és vágyódó idegrendszerét újra dühroham rázta meg, de ez csak egy pillanatig tartott. Hamarosan leült és gondolkodni kezdett.

- Megbántottam. De ennek meg kellett történnie egyszer. Végre is, az életemnél is fontosabb dolgról, a szerelmemről és a férfibecsületemről volt szó. És különben is, ez így nem mehet tovább. Utálom és szégyenlem ezt a szerelmi fetrengést. Vagy-vagy. Dönteni akarok a magam sorsáról. Még pedig tiszta, becsületes, magyar módján a dolgoknak. Szeretem Maryt és úgy látszik, ő is szeret engem. Most elfutott tőlem, mert túlságosan megaláztam és azt is szégyenli, hogy utánam szaladt azon az éjszakán, végigkutatva Heluant s amikor nem talált, elrohant Kairóba s tűvé tette értem. De végre is, miért tette? És ha szerelemből tette, szabad-e őt kínoznom és nem kell-e jóvátennem, amit ellene és magam ellen oly szörnyűt vétkeztem?

Hirtelen felragyogott az arca, mint az olyan emberé, aki megtalálta a megfejthetetlennek látszó probléma egyetlen és félreismerhetetlen megoldását.

- Igen. Megkérem a kezét. Ez az egyetlen módja annak, hogy megbizonyosodjam. Megkérem a kezét - mondogatta magában husszor egymásután. - Eléje állok és megkérdem tőle: Mary, akar-e a feleségem lenni? Igen vagy nem? Mikor? Most. Rögtön. Még itt, Heluanban. Mi akadályozhatná ebben? Johnny Field elhozta az összes okiratokat: ez az Isten ujjá. Átmegyünk Kairóba és az angol követ összead bennünket. Szerződés? Egy tiszta papírlapot kérek és én ráírom a nevemet. Én is gazdag vagyok. Egyikünk sem szorult a másik vagyonára. Hogy miért olyan sürgős? Mert meg akarok bizonyosodni, hogy szeret-e engem úgy, mint ahogy én szeretem. Az odaadása? Az nem bizonyíték. A szavai? Szavakra semmit sem adok. Micsoda? Hogy ezen még gondolkozni akar? Igen? Hát csakugyan úgy van, ahogy gondoltam! Kaland, piszkos játék, perverz asszonyi szeszély volt? Úgy is jó. Akkor legalább kiábrándulok nemcsak Maryból, de magából a szerelemből is.

Adonyi szinte felujjongott erre az elhatározásra.

Leült az íróasztalához és levélpapírost keresett a fiókjában. Aztán írni kezdett:

Mary! Figyelmeztetem, hogy az utóbbi időben engesztelhetetlen szerelemmel üldözi magát egy ember, aki Adonyi Károly alakját vette fel, mindenhol az én nevem alatt járkel, garázdálkodik és gázságokat követ el anélkül, hogy én, az igazi, a szegény, az agyonkompromittált szerencsétlen martir ez ellen védekezni tudnék. Most úgy érzem, hogy az a becestelen és örült bitorló egy pillanatra kiszállt a lelkemből, megragadom ezt az alkalmat és hamar elmondom magának a tiszta igazságot. Mary! Az első szempillantásra beleszerettem magába, de soha, akkor sem, azóta sem tudtam elhinni egy pillanatra sem, hogy ez a szerelem magában valamiféle viszonzásra lelne. És ettől fogva vált ketté az én öntudatom, egymással folyton vitatkozó, gyűlölködő, kibékíthetetlen két ellenfélre bontva az én egyetlen éneket. Azóta hordok magamban egy advocatus diaboli, aki kétségbeejtően súlyos érvekkel bizonyítgatja nekem, hogy az én szerelmem egy örült ember rögeszméje csupán, egy örülté, akit előbb-utóbb lelepleznek és ártalmatlanná tesznek a normális emberek. Tudom, hogy minden szerelmes ember lelkében támadnak kétségek s minden szerelmes ember hord magában egy szkeptikus másikat, aki a legképtelenebb aggodalmakat sugallja neki a legnagyobb bizonyosságok ellenére is. De a normális ember megnyugszik, amikor karjai közé ölelte a párját. Én nem tudtam megnyugodni és szenvedéseim éppen azóta nőttek tűrhetetlenekké. Kimondjam őszintén,

hogy miért? Kedves Mary, egyenesen nem merek erre felelni, hanem megkerülöm a kérdést, hogy ne legyek túlságosan durva és kegyetlen. Tehát. Én beteg, rút és gyámoltalan vagyok. Maga az asszonyi nem egyik legtökéletesebb példánya. Én csak néhány napja ténfergek itt a maga útjában, mindössze néhány rövid órát töltöttem a maga társágában, a magáéban, aki a gazdagság, fény, pompa, kultúra, szépség és szerelem legmagasabb csúcsait járja vagy tíz esztendő óta. Én láttam a maga barátját - az egyetlen, vagy az utolsót, mindegy - de láttam, aki után én következnék a maga szerelmében. Én láttam őt maga mellett és láttam magamat a tükörben maguk kettőjük között. Gyáva és kishitű vagyok? Lehet. Engem még sohasem szeretett asszony szerelemmel, de nekem is van fantáziám arról, hogy mi az a szerelem. Én nem ismerem magát, drága Mary, de ismerem az emberi szívet és az asszonyok idegrendszerét. Én eddig az életben csak néző voltam és mondhatom, hogy csak tragédiákat láttam a szerelem körül. Tragédiákat és - ocsmányságokat. Most én is szereplő vagyok. Valahogy feljutottam a színpadra és - nem tudom miért, de úgy éreztem, hogy nevetséges figura vagyok egy tragikus darabban. Nem tudtam elhinni, hogy Ophelia komolyan és szent szenvedéllyel beleszeretett az egyik sírásóba. Haragszik, Mary? Felháborodik ezen a durva és sértő őszinteségen? Meggyűlöl azért, hogy ezzel hálálom meg a maga önfeláldozó gyönyörű odaadását? De sietnem kell, ki kell mondanom: én félek, hogy a maga részéről csak beteg szeszély, tragikus tévedés, vagy léha, játékos kaland volt az egész. Érzem, hogy ezzel mindent kockáztatok: nemcsak a szerelmét, a becsülését is. De ki kellett mondanom, mert ez a förtelmes gyanu képtelenné tesz engem arra, hogy hittel, bizalommal és boldogsággal közeledjem magához. Kimondtam. Ha ezért meggyűlöl, ne is válaszoljon. De ha meg-sajnál és megérti az én reszkető félelmemet, ha meg tud bocsátani egy szerelemben járatlan, de eszeveszettül szerelmes embernek, akkor találjon ki valamit, amivel megnyugtatom s amivel kikorbácsolhatom magamból azt a szörnyeteget, aki kettéhasította az öntudatomat és az egyik felét kisajátította. Az egyik igazság az, hogy elviselhetetlen szerelemmel szeretem, drága, édes, gyönyörű asszonyom. A másik igazság, hogy nem tudok ebbe a szerelemben belenyugodni addig, amíg megcáfолhatatlan bizonyítékát nem látom a maga szerelmének. Találjon ki valamit, ha érdemesnek tartja. Mentsen meg, ha szeret. Tegyen boldoggá, ha ez magát is boldoggá teszi - de mindezt csak akkor, ha ki tudja belőlem űzni a gyanu, a félelem és a rosszhiszeműség undorító rémeit...

Adonyi levélpapírja elfogyott és egy másikat húzott ki a dobozból, hogy végre felállítsa az alternatívát: vagy legyen a felesége, vagy...

Ahogy átgondolta ezt a mondatot, hirtelen vacogó, páni félelem fogta el. Kiejtette kezéből a tollat és mereven bámult a teleírt lapokra.

- Nem, nem folytatom tovább. Neki kell kitalálni, hogy mivel tesz bizonyosságot szerelme tisztaságáról és örökkévaló komolyságáról.

Hirtelen összehajtogatta, borítékba zárta, lepecsételte a levelet és a groomért csöngetett.

- Ezt a Palace Hotelbe viszed.

*

Megkönnyebbült és megtisztult kedéllyel ment le a szálloda reggelizőjébe.

- Úgy érzem, hogy új emberré lettem, - gondolta magában és végignézte a hideg halakat, tojásételeket és ínycsiklandozókat. Nem tudott választani. Undorodott valamennyitől.

- Kérek egy pohár malagát.

Felhajtotta. Megborzongott.

- Utálatos ital. És utálatos itt az egész atmoszféra.

Felkelt, hogy visszamegy a szobájába.

E pillanatban belépett a terembe Berg professzor és észrevette Károlyt.

- Hová siet, kedves kolléga úr? Nini, hiszen maga hozzá sem nyúlt a reggelijéhez.

- Nem vagyok éhes.

- Rossz a közérzete?

- No.

- Láza van?

- Nincs.

- Unja magát?

- Nagyon.

- Akkor maradjon itt.

Károly visszaült a helyére és szinte kétségbeesve nézte a pirosképű, vidámarcú, mosolygós németet. Berg professzor derekasan falatozni kezdett.

- Csodálom, hogy magának nem ízlik ez az osztriga. Fejedelmi étel. Különben pompás színben van. Hja, ez az áldott heluani klíma. Itt az emberek mind újjászületnek.

- Vagy elpusztulnak - felelt a doktor ingerülten. Adonyit valósággal sértette Berg tanár jókedve, étvágya és üres fecsegése.

- Hja, a halál ellen itten sincs orvosság - jegyezte meg a tanár és egy féltojást szúrt a villájára.

- És vannak emberek, akik egyenesen idehozzák a haldokló betegeiket. De ezt nem lehet megakadályozni. Pedig kellemetlen. Egy-egy haláleset után - megfigyeltem - az összes betegek temperaturája legalább egy fokkal magasabbra hág. A halálesetek valósággal demoralizálják a betegeket - nevetett a tanár cinikusan.

- Mi az? - kérdezte Adonyi. - Meghalt valaki?

- Nem tudja?

- Nem.

- A kis Székely Magda.

Adonyinak megdobbant a szíve. Székely Magda! És ő nem teljesítette a haldokló kisleány utolsó óhaját. Nem ment le a parkba.

- Régen feküdt már szegényke?

- Nem akart feküdni. Majdnem utolsó lehelletéig fenn volt a boldogtalan.

- De nem járt ki a parkba.

- Sőt, folyton a parkban volt. Nem lehetett a szobájába csalogatni. Tagadta, hogy beteg. Végül aztán harminchat óra alatt végzett vele egy erős pneumothorax.

- Szegény kis teremtes! - sóhajtott Adonyi és szíve mélyéből meggyászolta most a halottat, akit egy héttel ezelőtt oly mély megvetéssel sorozott a romlott fantáziájú, szemérmetlen és tolakodó hisztérikák közé.

- Ismerte? - kérdezte a tanár.

- Nem.

- Sajnálhatja. Finom, okos, drága kis angyal volt. És mennyit szenvedett!

- Borzasztó, ha valaki tizenhatéves korában...

- A szülei őrjöngnek... Pedig megváltás...

A kis groom Adonyi doktort kereste.

- Levél Excellenciádnak, - suttogta bizalmas, vigyorgó szemtelen pofával. - Már tegnap óta keresem vele Excellenciádat.

Adonyi átvette, elpirult és zavarában szinte öntudatlanul szólt a professzorhoz:

- Könnyen osztogatják itt az excellenciás címet.

A professzor nevetett.

- Adjon kevesebb borraivalót, ha feszélyezi. Meglátja, hogy egyszerre Herr Doktor lesz, vagy legfeljebb Mr. Adonyi.

Károly ezalatt izgatottan tépte fel a levél borítékját. A Mary levele!

- Bocsánat, - szólt a tanár felé.

- Tessék.

Adonyi belepillantott a reszkető kézzel írt kúsza sorokba.

...Doktor úr, ön most rosszat gondol rólam... Igaza van... Kérem ne áruljon el. Négy napig vártam a parkban, tovább nem tudtam titkolni, hogy mily rosszul vagyok. És most már nem engednek ki a szobából, s azt mondják, hogy elutazunk haza. Ha maga is visszamegy Pestre, tudassa velem egy képeslevelezőlapon. De ha megvet, ne írjon semmit.

Isten vele. *Magda.*

U. i. Tegnap elmondtam Goulden asszonynak, hogy levelet irtam magának és hogy a maga felesége szeretné lenni, ha meggyógyulok. Goulden asszony kinevetett. Mi ez? Maga talán őt akarja feleségül venni? Kérem, erre okvetlen válaszoljon, még mielőtt elutazunk innen. Az ápolónőt beavattam a dologba, ő majd átveszi.

Adonyi csalódva, ingerülten, szinte dühösen gyűrte össze a levelet, amelyet egy tizenhatévesztendős kis leány neki a másvilágról küldött. Ő Mary levelét várta és most a legmeggrázóbb emberi tragédia sem tudta meghatni, oly heves volt az után a másik levél után való vágya. Betegség, szépség, szenvedés, tiszta lélek, álom, halál, túlvilág most mind semmiségnek, sőt tolatásnak tűnt fel, amikor ő a saját kínzó dilemmájának megoldását várja. Ő Mary levelét várja és egy tizenhatévesztendős gyermekét kapja a másvilágról: hát nem rettenetes próbája ez az emberi türelem teherbíróképességének?

Csak a következő pillanatban sajdult fel a szíve a maga kegyetlen és durva elfogultságán. Szégyelte magát, kivette zsebéből a levelet és bocsánatkérően kisimította az összegyűrt lapokat.

Annyira fájt most neki, amit a beteg, képzelődő és regényes fantáziájú gyermek ellen vétkezett, hogy kihullott egy könnycsepp a szeméből.

- Valóságos szörnyeteg vagyok, - gondolta és e pillanatban őszintén megvetette magát. - Hát ég, föld, ember, Isten, mindenki kiesett az én lelkemből és mindennek a helyét elfoglalta ez a beteg és irgalmatlan szerelmi rémület?

Félve Berg professzorra nézett, hogy az öreg ember az ő éles és gúnyos tekintetével nem látott-e keresztül a levél halványkék papírján és nem olvasta-e el a kis Magda naiv mondatait?

A professzor azonban sugárzó arccal, pirosan és élvezettel dőzsölt a pompás filet-k és mártások között.

- Tanár ur, - kérdezte félénken Adonyi, - mikor temetik a kislányt?

A professzor tiltakozva rázogatta fejét.

- Itt nem szabad temetni.

- Nem?

- Ilyen előkelő helyen tilos a temetés. Rögtön szétszaladna az egész kompánia. A halottat ma éjjel titokban felteszik a vonatra és Kairóba viszik. Ott várja a koporsó. A többi a család dolga: vagy eltemetik ott, vagy hajóra rakják és Európába szállítják.

Adonyi elhatározta, hogy jóváteszi bűnét és elkiséri Kairóba a kis Székely Magdát. Ezzel megnyugtatta magát és újra arra gondolt, hogy Mary vajjon mit és hogyan válaszol a tegnapi levélre.

*

- Levél Mr. Adonyi számára - jelentette mosolyogva a Palace hotel arab fullajtárja.

Adonyi szíve feldobbant és a halántékán minden ér vastagra dagadt.

Egy dollár borravalót nyomott az arab markába.

- Köszönöm Excellence, - bókkolt a nyurga barna fiú és kiugrott az ajtón.

Adonyi szédülve bontotta ki a levelet és a kezében reszketett a papír.

Károly!

E pillanattól kezdve tekintsen a menyasszonyának. Délután 5 órakor a parkban találkozunk.

Mary.

Adonyi háromszor olvasta el a levél mindegyik szavát. De hiába olvasta: nem tudott felujjongni a feleleten.

XXV.

Pont öt órákor a parkban találkoztak és Adonyi szertartásos tisztelettel megcsókolta menyasszonya kezét. Aztán minden nap, reggeltől estéig együtt töltötték az időt. Együtt járták Kairó érdekes egzotikumait, a gúlákat, a mameluksirokat, a Nilust, a sivatagot, az arab és kopt falvakat, együtt olvasták a tudományos és művészi folyóiratokat, angolokat, franciákat és németeket, Károly megmutatta készülő munkája egyes fejezeteit, valósággal Mary képviselte számára az egész világot, a szellemi és érzéki élet egész teljességét, Mary volt a közönsége, a legfelsőbb fóruma, a családjá, az anyja, a nővére, a kislánya, Mary ezer asszony és ezer ember volt egy személyben, minden percben más, mindig szenzációs, mindig meglepő és szívdobogtatóan érdekes és mindig gyengéd, találékony és elragadó, de...

Mindenki jegyeseknek tekintette őket, csak ők ketten nem beszéltek a házasságukról soha.

Adonyi azt várta, hogy Mary hozza szóba, de Mary hallgatott. Károly néha célzásokat tett:

- Nem gondolja, hogy tán elutaznánk?

- Miért? - kérdezte csodálkozva Mary. - Magának itt van a helye. Ez a klíma egészen meg fogja gyógyítani magát.

Károly ilyenkor kissé lehangoltan találgatta, hogy miért ragaszkodik ez az asszony ahhoz, hogy Heluanban gyógyuljon meg és nem valahol Svájcban vagy Sziciliában?

Károly bemutatta Mindszenty Kálmánt Marynek és Mary mély érdeklődéssel kérdezősködött a Krisztus-regény felől.

Mindszenty áradozva részletezte a regény koncepcióját:

- Ugy képzem a dolgot, hogy Krisztus birtokában volt kora egész tudományos műveltségének. Micsoda kor, micsoda emberek! A történelem legszebb kora volt az, higgye el Asszonyom! Az idők telje, a világszínpad legmegrázóbb drámája, - érdekli ez önt?

- Nagyon - válaszolta Mary és az Ezbekije-liget kioszkjában a két magyarral letelepedett.

- A római birodalom akkor egyesítette magában az egész kulturvilágot. Augusztus uralkodik minden népek felett s miután mindent lerombolt és megemésztett és újjáépített, ez időben jóllakottan és lomhán pihent. És az egész világ nyugodtan, jóízűen aludt a római sas szárnyai alatt. Általános lethargia feküdt meg a lelkeket. Szinte gyönyörűségüket találják a szolgaságban, bűnben, babonában. Az istenek vég nélkül szaporodnak, a szertartások, mint megannyi újabb láncok, elnyomják a szellemet és az elnyomottak szeretik a bilincseiket. Az emberektől életüket és saját gyermekeik életét követelik. Az emberek meghalnak és feláldozzák gyermekeiket. A nőktől szemérmük feláldozását kívánják és a nők eldobják szemérmüket.

- Nem ismerem azt a kort - jegyezte meg Mary - pedig de szép lehet régi korok atmoszférájában otthonosnak lenni!

- Ugy-e? - lelkesedett Kálmán.

- Beszéljen, kérem!

- Hát ebben a nagy, tikkadt nihilizmusban egyetlen nép lelke izzott, forrt, hánykolódott, dühös élni-akarással.

- A görögé? - kérdezte mohón és kíváncsian Mary.

- Nem. A zsidó volt ez a nép. Jeruzsálem utcái mindig tömve volt vidékiekkel. A regényem egy Sabbat-esztendőben indul el, amikor a mezei munka szünetelt, nem dolgoztak a földmivelők, az emberekkel, állatokkal, szerszámokkal együtt pihent a föld is és kénye-kedve szerint, játékos alkotó kedvvel termette meg a mezőn a tavalyi magról szökkent gabonát. A karavánok szakadatlan sora járta a Sion felé vezető utakat. Az emberek imával, böjttel, szer-tartásokkal, politikával és vállalkozásokkal könnyítették lelkükön. Harag, elfojtott düh, kinzó nyugtalanság, kusza hősi tervek és buja elernyedtség váltakoztak keblükben a nagy álmok és nagy csalódások napjaiban. A zsidó istent, Juda országát, a jeruzsálemi templomot a rengeteg római oroslán torka elnyeléssel fenyegette: a zsidók tehát egymás ellen fenték dühük és el-keseredésük fegyvereit.

Mary jeges ribizke-szörpöt szalmaszálon át szivogatott piros, duzzadt ajkai között, Adonyi lehajtotta fejét és elgondolkozott. Kálmán hirtelen felemelte hangját.

- Asszonyom, az emberek mindig és mindenütt egyformák. A Duna mentén van egy kis ország, ahol az emberek most anélkül, hogy tudnák, biblikus időköt és apokaliptikus válságo-kat élnek át.

- Miről beszél, Mr. Mindszenty?

- Rólunk, magyarokról.

- Nem hallottam soha hírüket, bocsássanak meg.

- Megszoktuk, Asszonyom. Pedig most a magyar Istent, a magyarok országát, Szent István templomát fenyegeti elnyeléssel a nyugati imperializmus oroszlántorka és a magyarok egymás ellen fenik dühük és elkeseredésük fegyverét. Próféták támadnak, orgyilkosok, szikariusok és helóták, önfeláldozó szamaritánusok, aszkéták, farizeusok és szaduceusok, mágusok, ördög-űzők, csodadoktorok és jóvendőmondók, úgy mint Tiberius császár korában a Jordán folyó partján.

Mary rágyújtott egy cigarettára s közben kissé meghatva Károly felé fordult.

- Maga sohasem beszélt nekem a hazájáról, Károly.

Adonyi megdöbbenve nézett Mary komoly, szép arcába.

- Félttem, hogy untatja...

- Engem minden érdekel... És a maguk kis népe nagyon érdekes lehet.

Adonyi elszégyelte magát. Amióta itt van, csakugyan egy óráig sem érezte, hogy azonfelül, hogy beteg, hogy férfi, hogy szerelmes, hogy lélek, hogy ember, aki szenved, vágyakozik, szeret és tépelődik, hogy azonkívül még egy nagy szerencsétlen család tagja is, a magyarok árva családjáé... Még eddig eszébe sem jutott, hogy ő magyar is. Sőt nem is jutott az eszébe más, csak hogy romlottak az asszonyok és milyen tragédia, ha egy harmincötéves ember en-gesztelhetetlenül szerelmes valakibe...

E pillanatban kicsiny féregnek látta magát, akit nem volna kár beletaposni a sárba.

Szerencsére Mindszenty ajkáról újra megindult a szavak áradata:

- Gyönyörű kor volt az! Jeruzsálem utcáin százával szaladgáltak a proféták, akik meg akarták váltani az Úr kiválasztott népét. Naponta két-három szentet feszítettek keresztre és ezeknek a vérétől termékenyült meg a kereszténységre készülő emberiség méhe.

- És honnan veszed Jézus életéhez az adatokat? - szólt közbe Adonyi, aki ezalatt arra gondolt, hogy Mary vajjon majd megismeri-e azt az érdekes kis népet, amelyen előbb egy gyengéd ellágyulással sajnálkozott? Istenem, lesz-e valaha Goulden úr elvált feleségéből magyar asszony és Adonyi Károly felesége?

- Hogy honnan veszem az adatokat? Hát a nazareti Jézust elviszem Alexandriába, Athénbe és Rómába... ez a három város jelenti az egész ókori életet. Az Istentől ihletett kelet volt a vallások bölcsője, a cselekedet, a jog, a politika, a hatalom Róma falai között teljesedett ki s a filozófia és művészet mestere Athén volt: Krisztusunk mind a három géniusznak a szeme közé nézett, vajjon érdemes-e megváltani őket?

- Nem fél, hogy ezzel profanizálja az Isten fiát?

- Nem. Úgy akarom megírni a regényt, hogy aki hitetlen ember elolvassa, a végén felkiáltson: nem csoda, hogy a kereszténység istent lát Krisztusban. A hívő pedig szelíden bólogassa fejét: Ime a bizonyság, hogy isten volt valóban.

- Szép! - fakadt ki Mary őszinte elragadtatással.

- Neked nem tetszik az eszme? - fordult Adonyi felé kissé sértődötten Kálmán, aki észrevette, hogy barátja nem figyel oda, hanem elrévült szemekkel maga elé mered.

- Hogyne tetszenék! És bámulom a jóra való lelkes készségedet.

- Ez az életem egyetlen célja és értelme. És tudja Asszonyom, kit adok Jézus mellé advocatus diabolinak, Lucifernek, Mephistophelesnek?

- Ugyan?

- Judást, az apostolt.

- Aki elárulta?

- Azt. Judás lesz Jézus gyermekkori pajtása, később mentora, kísérője, famulusa, Judás az akkori felvilágosodottság inkarnációja, a tagadás szelleme, egy Tiberius-korabeli szellemes Voltaire, egy epikureus Montaigne, aki végigvezeti őt Alexandrián, felviszi a római Circus maximus legfelső lépcsőzetére, meghurcolja az Akropolison, megnyitja előtte a jövőndőt, megmutatja az első századok véres keresztényüldözéseit, a keresztes háborukat, a renaissance-pápák udvarát, a reformációt és le akarja beszélni a megváltás művéről.

- Miért?

- Mert az embereket nem érdemes megváltani!

- Nem?

- De igen. Krisztus bebizonyította, hogy érdemes. Nem gondolod, Károly?

Adonyi ezalatt valósággal megsiratta magát. Hol jár ez a nagy darab, őszülő, lelkes, drága magyar ember! Fantáziája a csillagok között, a tiszta aether mennyei magasságában repked, feje a fellegeket veri s a lába szilárdan áll itt lenn, az egészséges és termékeny magyar föld áldott hantjain. Ez aztán az ember! Ez aztán az élet!

Mary is csodálattal nézett a férfi szemébe.

- Roppant feladat ez, azt hiszem, uram.

- De gyönyörű!

- Ön nagyon boldog lehet.

- Igen. Az vagyok. Mert van az életemnek célja. Milyen jó lesz éjjel-nappal ezen dolgozni, végigszáguldozni a közép- és újkor valamennyi századán és megmutatni a kereszténység nagyszerű szerepét az emberiség megváltásában!

- Hát most azért járja a Krisztus lába által taposott világokat, Uram?

- Azért, asszonyom.

- Ön gazdag ember, úgy-e?

- Szegény ördög vagyok. Nálunk magyaroknál mindenki szegény, az író, művész és egyéb naplopó meg éppenséggel koldus.

- Ön tréfál.

- Nem én! De nem baj. A fő, hogy megmutassuk a világnak: élünk ám még mi is! Él ám még a dunai paraszt, akit La Fontaine oly nagyon lenézett. Élünk ám még mi magyarok és dolgozunk és konyítunk valamit a világot megváltó eszmékhez, Asszonyom.

Maryt egészen elragadta Mindszenty heve. Kezét nyújtotta az írónak és meghatottan kívánt szerencsét a regény megírásához.

- Nagyszerű emberek lehetnek maguk magyarok... ha sokan vannak közöttük olyanok, mint ön.

- Csakhogy kevés ilyen akad - szólt közbe keserűen Károly. - A legtöbb olyan, mint én...

- Hogy érti ezt, Károly? - kérdezte ijedten az asszony.

- Hát nézzen rám.

- Maga rosszkedvű.

- Nem. Csak groteszk és ijesztő kontraszt vagyok Mindszenty és a Mindszenty-féle magyarok mellett... egy csüggedt, bágyadt, szárnyaszegett tűzok, aki ámulva és irigykedve nézi a magyar sasok büszke röptését.

Egyikük sem tudott mit felelni ezekre a szomorú szavakra. Végre Mindszenty megszólalt.

- Óh, én is sokszor esem bele ebbe a hangulatba... és minden magyar ember sokszor desperál.

- De Károlynak nincsen semmi oka... - fakadt ki féltékenyen Mary és az orvos vállára tette szép keskeny kezét. - Vagy talán csalódott valamiben, Károly?

Károly észrevette, hogy Mary személyes bántásnak veszi az ő lehangoltságát és jóvá akarta tenni, amit vétkezett.

- Csak a betegségre gondoltam, egy kis hőemelkedést vettem észre... egyébként nekem igazán semmi okom a sorsra panaszkodni.

Mindszenty szeles hévvel közbeszólt:

- Bizony nincs, kedves Károly pajtás. Gazdag vagy, független, az érvényesülés minden eszköze rendelkezésedre áll s ha meggyógyulsz, hazajössz, választhatsz a tudós vagy a földesúr, a politikus vagy az emberbarát hivatása között... a leggazdagabb emberek egyike vagy Pesten, mindent elérhetsz, amit akarsz...

- Igaza van Mindszenthynak, - kiáltott fel Mary - önnek gyönyörű, fényes hivatása van.

Károly szégyenkezve és fürkésző aggodalommal leste Mary ajkát. Azt várta, hogy így folytatja majd: igen, hazamegyünk a te kis árva országodba... ketten, együtt, mint férj és feleség... és szerelmesen, boldogan fogunk bele az új életbe... ketten... Ezt várta, de mintha Mary nem őt, hanem Mindszenthyt símogatná meleg és meghatott tekintetével.

Nem tudott mit szólni.

*

Hazafelé Károly Mindszenthly szavait ismételte magában: Meggyógyulsz, hazajössz és választhatsz: a tudós, földesúr, politikus vagy emberbarát hivatása között... igen, most erősen érzi, hogy van egy másik élet is, a boldog ember munkás, hasznos, tartalmas élete. Igen, ilyen is van ám, de ehhez az kellene, hogy Mary megadja a jelt... hogy Mary elinduljon és őt magával vigye...

Mary Károlyhoz hajolt.

*

Hazafelé kissé megnyugodott. Mary majd megfojtotta gyengédségével és gondoskodásával.

- Kissé egzaltált a maga barátja, - mondta a gépkocsin - de nem árt, ha néha-néha felvillanyozza a maga idegeit. Itt Heluanban úgyszólván hajlamossá lesz az ember arra, hogy folyton a saját énjével foglalkozzék és szem elől tévesse a reális életet.

Károly meghökkent. Hát Mary is éppen erre gondol?

Boldogan felelt:

- Azért mondom, Mary, hogy el kell innen mennünk.

- Hova? - kérdezte meglepődve Mary.

Károly szeretne volna kimondani: ahova Mindszenthly hívott, - de ragaszkodott ahhoz, hogy ezt Mary kitalálja.

- Ahova maga akarja - tért ki a felelet elől.

Az asszony még közelebb hajolt.

- Úgy-e, ma is hőemelkedése volt?

- Igen, de...

- Nos, akkor maradjunk még itt. Maradjunk, amíg ez a klíma egészen meg nem gyógyítja magát.

Adonyi kényszerű mosolygással tiltakozott a betegség ellen.

- Vagy talán azt hiszi, hogy ha innen elmegyünk, egyszerre vége lesz mindennek? Hát annyira vagyok már? - kérdezte hirtelen elborulva.

- Vagy - vágott közbe Mary egy kis erőltetett kacérsággal - unja az én társaságomat?

- Imádom magát.

- De vallja be, szeretne már egy kis európai kulturát, egy kevés Párist, egy kis operát, egy csipetnyi változatosságot.

- Ezt én kérdezhetném magától, - sóhajtott az orvos.

- Nekem semmi sem kell.

- Óh!...

- Azt akarom, hogy olyan egészséges legyen, mint egy gladiátor.

Károly boldogan mosolygott.

- Hiszen máris valósággal kövér vagyok... az utóbbi két hét alatt öt kilót szedtem fel magamra.

- Én is meghíztam. Szinte félek, hogy formátlan vagyok.

- Olyan, mint egy Praxiteles-szobor.

- A maga szemében talán...

- Gyönyörű vagy Mary!

- Csakugyan gyönyörűnek talál?

- Hát nem veszed észre a férfiak sóvár tekintetén?

- Én nem látok itt magán kívül férfit.

- Óh, én figyelem őket. A szájuk széle remeg, a mellük zihál, a szemük kitágul és állati bambasággal bámulnak... Mindszenthyn is láttam.

- Óh!

- Csakugyan nem vette észre, gyönyörűm?

Az egész estét együtt töltötték. Csak éjfélkor váltak el egymástól, mert Mary a Hotel Palaceban, Adonyi az Al Hayatban megtartotta régi lakosztályát. Mind a ketten ragaszkodtak ahhoz, hogy semmit se változtassanak meg abból, ami körülvette őket. Ez valami gyerekes babona volt, mintha mind a ketten attól féltek volna, hogy a legkisebb változás összedönti a boldogságukat is.

Társaságba nem jártak.

Mary néha megkérdezte a doktort, hogy nem kívánczik-e emberek közé.

- Irtózom tőlük. De magának néha érintkezni kellene velük.

- Nem. Azt hiszem, hogy most már nem is lehet.

- Miért?

- Agyonkompromittáltuk egymást, kedvesem.

- És ez baj?

- Örülök neki. Legalább nem molesztálnak. Úgy akarok élni, mint Éva élt Ádámmal a paradicsomban. S a körülöttünk nyüzsgő embereket úgy nézem, mint ahogy Éva nézhette a paradicsomkert csúszó-mászó fenevadjait.

Ezen vidáman nevettek.

Adonyit azonban mégis nyugtalanította, hogy Mary nem akarja elhagyni Heluant. Sokszor valósággal gyanúsna találta ezt a vonakodást. Apjának már háromszor megírta, hogy hajóra száll és magával viszi menyasszonyát. Bántotta, hogy Mary nem vágynak a fészekrakásra. Valami furcsa rejtélyesség volt ebben a helyzetben, valami érthetetlen és félelmetes titok. Mary gyengéd volt és önfeláldozó, de csak lelkiileg. Az első és egyetlen odaadás óta a jegyesek szemérmes csókjával ha néha megérintették egymás ajakát... már ijedten szétváltak, mintha meggyalázták volna égi szerelmüket. Adonyi nem merte feszegetni, hogy mi ennek az oka. Talán, mert az egészségemet félti? - kérdezte magától gyáván és félszegen. Vagy így akarja dokumentálni, hogy egy életre szóló szent egyesülésre készülünk? Ebbe az utóbbiba bele-nyugodott, mert lelke mélyén ünnepélyes és konzervatív volt és oltárra helyezte a maga szent és áhítatos szerelmét.

XXVI.

Karácsony táján Adonyi sürgőnyt kapott Pestről az édesapjától.

- Ne ijedj meg, édes fiam, a rádiógrammtól, nincs semmi baj, csak a levelek nagyon sokáig járnak az utat. Mindössze arról van szó, hogy nagyon szeretnék látni. És neked nem való a száraz, forró egyiptomi klíma. Gyere haza, vagy menj valahová Svájcba, fel a havasokra. Nagyon féltetek és engem is újra elővett az asztma. Szeretnék veled találkozni valahol az Engadin völgyében...

Adonyi megijedt. Ez azt jelenti, hogy az apja beteg és fél a haláltól.

Leküzdhetetlen vágyódás fogta el az öreg úr után. Érezte, hogy beszélnie kellene vele, azzal az emberrel, aki harmincöt éven keresztül egyetlen barátja, mentora, öröangyala volt, az egyetlen emberrel, aki szerette és féltette, ismerhette és megértette őt... e pillanatban olyan gyámság és vágyakozás érzett, mint kisgyermek korában. Tulajdonképpen felnőtt embernek nem is érezte magát, soha életében. Sok kóborlása között mindig a vakációs diák szorongásával gondolt elhagyatottságára és vissza-visszaszaladt kemény, okos, rendületlen öreg bajtársához, hogy megfogja a kezét, mint egy eltévedt kis gyermek. És most sokszor gondolt arra, hogy Mary mellett nem tévedt-e el a vágyak, illúziók és csalódások rengetegében? Abban is igaza van az apjának, hogy ez a klíma nem neki való. Amikor idejött, nem is gondolt arra, hogy ilyen sokáig marad. Igaz, hogy közbe-közbe mintha sohasem remélt nagy erőre kapott volna s néha meglepően eufóriás tünetek feledtették el vele betegségét. De orvos létére tudta, hogy ez az idegek játéka volt csupán: szerelmi extázis, neuraszténia, autoszugesztio, hangulat, amelynek mindig megjött a reakciója.

- Beteg ember vagyok, hiába, az utóbbi napokban folyton lázam van, - vallotta be magának sötét elkeseredéssel - és Mary érthetetlen módon ragaszkodik ehhez a gyilkos Heluanhoz.

- Nem, ezt nem bírom tovább. Komoly dilemma elé állítom: vagy elmegyünk innen, vagy...

Nem merte tovább gondolni. Csak azt érezte, hogy még látnia kell az apját, mielőtt egészen egyedül marad ezen a világon.

Adonyi most kelt fel, de tagjaiban szinte elviselhetetlen fáradtságot érzett. Az éjjel keveset aludt; álmos volt; félve gondolt arra, hogy egész nap bágyadt, lázas, nyugtalan és kedélytelen lesz és nem lesz ereje Mary szándékát megtudakolni! Mit válaszoljon az apjának? Mary nélkül nem tud határozni... és ha Mary nem akar vele menni, ha Marynek kifogásai és ürügyei lesznek...

Hirtelen eszébe jutott, hogy ma este Berg professzor ebédet ad Ristori grófné tiszteletére s arra Mary elígérkezett. Istenem, micsoda unalom, micsoda megpróbáltatás, micsoda veszélyesség lesz végigülni azt a búcsúztatást! Ristori grófnét - úgy érzi, - teljes lelkéből gyűlöli és utálja. Undorodik frivol erkölcstelenségétől, szemérmetlen legénykedéseitől és a prostituált lányokéhoz hasonlatos szentimentalizmusától... Mintha a Végzet csak azért küldte volna ezt az asszonyt az útjába, hogy illusztrálja az ő rémképeit Mary elképzelt multjáról és rettegett jövő életéről.

...Nagyon féltetek és engem is újra elővett az asztma... - ezt a sort véletlenül újra elolvasta apja sürgönyében és heves lelkiismeretfurdalások kezdték gyötörni... Vajjon Mary, ez a rejtelmes és félelmetes idegen asszony, ez a szerelem, ez az egész titokzatos kaland megéri-e, hogy ott hagyja pusztulni egyedül, elhagyatott árvaságban az ő sokat szenvedett édes, öreg apját?

De aztán kissé kihúzta magát.

- Miért gyöttröm én magam ezzel a gyerekes és üres aggodalommal? Megmutatom Marynek az apám sürgönyét és Mary eljön velem az Engadin völgyébe...

Ez a gondolat újra felderítette.

A reggelinél meg is mutatta Marynek a sürgönyt.

Az asszony elsápadt.

- Itt hagy engem, Károly? - kérdezte és mintha egy könnycsepp csillant volna meg a szempilláján.

Adonyi megzavarodott.

- Hogy érti ezt, Mary?

- Maga el akar menni...

- No?

- És meg sem kérdez engem...

- De hiszen... én el sem tudom képzelni másként, mint hogy... vagy nem? Maga nem akar?

Mary lesütötte szemeit.

- Félek - suttogta alig hallhatóan, mintha csak magamagának mondaná.

Adonyi nem folytatta tovább. Nem volt ereje és nem volt bátorsága. Beteg volt és rettegett minden izgalomtól. Nem akarta most kenyértörésre vinni a dolgot s csendesen elvágta a megkezdett téma fonalát.

- Este Berg vendégei leszünk - mondta erőltetett közönnyel és Mary feje felett kinézett, messze, ki az ablakon, az egyiptomi ég határtalan szürkéségébe.

Mary bólintott és némán meredt maga elé, mint akit most semmi egyéb nem érdekel ezen a kerek világon, csupán saját maga...

Adonyi észrevette, köszönt és felkelt az asztaltól.

Két perc múlva Mary is felugrott és a szobájába futott. Most tizedszer olvasta el a rapszódikus, kúsza levelet, amelyet már két hete hozott az angol légi posta Konstantinápolyból. Johnny levele volt.

...Kedves Mary, newyorki lapok undorító hazugsággal vannak tele, talán maga is olvasta, hogy én eljegyeztem Miss Hool Helént Kaliforniából! Örültség! Merénylet! Rögtön sürgönyöztem édesanyámnak, hogy azonnal utazzék Heluanba és világosítsa fel magát az igazságról. Anyám két hét múlva Heluanban lesz. Várja meg. Én is megyek, mihelyt lehetséges. Nem tudok magáról lemondani, Mary, de most az anatóliai vasút miatt nem mozdulhatok. Várjon meg.

Mary elhalványodott, aztán elpirult, ahogy ezeket a mondatokat újra és újra elolvasta. Johnny tehát nem veszi el a kaliforniai leányt. Ez boldoggá tette. De Johnny nem jöhet az anatóliai vasutak miatt. Ez minden vérét arcába kergette és fellázította. Istenem, hát ez a szerelem? Ez van ott a túlsó oldalon? Ez az a Field Johnny, akiért ő végigszaladgálta Kairó összes csapászékeit és táncosházait? Akiért ő elhagyta szegény, derék Goulden becsületes házát, a maga nagyszerű newyorki életét, akiért hónapok óta itt vergődik és vár, vár, hogy valami kétségtelen, megcáfolhatlan bizonyítékot kapjon Johnny szerelméről?

Ez mindennap kétszer eszébe jutott Marynek és mindennap kétszer elhatározta, hogy nem várja meg Mrs. Field látogatását, Adonyi felesége lesz és elsökkik a kísértés elől.

De nem tudott mozdulni. Hiába gyötrődött itt a szeme előtt a szegény, szerelmes, beteg Adonyi, hiába rimázkodott, hogy hagyják el ezt a megúnt, meggyűlölt, megútált helyet, ő nem tud megmozdulni és vár, vár... Istenem, mire?

Aztán számíthatni kezdte, hogy mikor érhet ide Johnny édesanyja. Johnny levele november 15-én került a postára. Tegyük fel, hogy Mrs. Field ugyanaznap szállott hajóra Newyorkban, - ha ugyan teljesítette fia kívánságát. Most december 25. Mrs. Field már itt is lehetne, ha csak Konstantinápolyban le nem beszélte a fiát, ha csak meg nem győzte őt arról, hogy a tizenhatéves, tiszta, angyalarcú kis Hool Helén mellett nem szabad arra az asszonyra gondolni, aki már három évig a szeretője volt.

- Hát ez is lehetséges? - kérdezte hirtelen önmagától és szívére nyomta a kezét.

És egyszerre zokogni kezdett.

- Hool Helén és én! Mrs. Fieldnek igazsága van! Mi vagyok én, mivé lettem, hova süllyedtem én, Istenem, ebben az engesztelhetetlen szerelemben? Megcsaltam Johnnyt, bűnös, nyomorult, hűtlen rongy vagyok, majdnem olyan, mint Ristori grófné... a vérem, örült fantáziám, a bosszúálló, dacos indulatom szennyes martaléka... Kétszeresen hűtlen, céda némbér, aki most ezt a szegény, beteg rajongót is halálba kergetem...

Erős, ijesztő szúrást érzett a mellében. Most már nem bírta tovább. Keservesen sírt és tördelte a kezét.

- S még hozzá szívbajos, beteg, öreg asszony vagyok...

Lujza lépett a szobába.

- Sürgöny, drága Madame.

Mary felugrott és kikapta Lujza kezéből. Végigfutotta és zokogásban tört ki.

- Lujza, Lujza!

- Madame!

- Lujza, gyere, hadd csókoljalak meg! Győztem! Megaláztam! Nem bírta ki tovább! Lujza, én vagyok az erősebb és most megbosszulom magam!

Lujza anyai gyengédséggel símogatta úrnője, kislánya, bálványa aranyszőke haját és ő is sírva fakadt.

- Mi baj Van, édes kicsi Mary?

- Győztem, de későn - sikoltott az asszony, - győztem, de belepusztulok.

Lujza értelmetlenül, aggodalmasan reszketve bámulta a kacagó asszonyt.

XXVII.

Az ebéd pompás volt és Ristori grófnő az érdeklődés, bámulat, kíváncsiság kereszttüzében láthatólag boldog kielégüléssel melengette magát. Két hétig távol volt és erről a két hétről legendákat meséltek a heluáni hotelek gazdag lakói. Mindenki tudta róla, hogy tiz évvel ezelőtt, amikor először töltötte a telet Heluánban, Berg tanár feleségül akarta őt venni. Ristori grófnő inkább a szeretője lett és azóta minden évben visszatér hozzá, hogy veséjét rendbehozassa vele. A második esztendőben már megcsalta egy fiatal orvossal. A harmadikban magával hozott egy olasz herceget, aki maradék vagyonát, Bramante által tervezett római palotáját egész belső berendezésével és műkincseivel együtt eladta az államnak, az árát Ristori grófnő oldalán egy esztendő alatt eltékozolta s itt újév napján, egy szép holdvilágos este a Nílus lusta, langyos hullámaiba ölte magát. Ez volt utolsó nagy szerelme Ristori grófnőnek, aki ezután smár csak két-háromhetes kalandokban élte ki fantáziáját s Berg tanár gyógyíthatatlan szerelmét azzal honorálta, hogy néha-néha elmondta neki erotikus élményeit, viharos multjából. Berg professzort ez a lelki masochizmus tökéletesen kielégítette és immunissá tette a szanatóriumában megfordult asszonyokkal szemben. Most úgy beszéltek meg, hogy ebéd után Berg meglátogatja a grófnőt és a grófnő meggyónja neki kéthetes kirándulását a fáraók temetőjében.

Berg tanárnak már az elképzelés gyönyörűségében reszketett a szive. Boldogan és kéjes szenvedéssel legeltette szemét a grófnő szépen ívelt vállán, gömbölyű nyakán és duzzadt mellének a dekoltázsából kivillanó fehérségein.

Ristori grófnő okos asszony volt s hogy megelőzze a kérdezősködőket, áradozva kezdett beszélni kirándulásáról.

- Gyönyörű volt, gyönyörű, felejthetetlen... négyszáz évvel mentem vissza H. G. Wells időgépén, a Nílus felől folyvást susogott a szellő, a nedves réteken félmeztelen fellah asszonyok szedték a lóherét, lábam bokán felül sülyedt az aranyos homokba, a vízzel telt csatornák partján fűszeres illatokat lélegzettek a vetések és az éjszakát egy édes kis arab faluban töltöttem.

- Bedraseinben? - kérdezte Mindszenty.

- Mit tudom én, mi a neve, talán nincs is neve, papíruszból és pálmarestokból készült sátor alatt háltam.

- Omár Mehmed karjai között - súgta Van Roosen bárónő fülébe izgatottan Berg.

- Ki az? - kérdezte amaz és egyszerre felvillant a szeme.

- Egy kairói idegenvezető... harminc éves, bikanyakú, gyilkosszemű gézengúz...

- Bizonyos?

- Nem is tagadja a grófné.

- Vakmerő egy asszony.

Berg tanár a grófnő felé fordult.

- Két hétig járta a sivatagot és szebb, üdébb, ragyogóbb, mint valaha.

- Láttam II. Ramzesz gránitszobrát, jártam Mit-Rahine temetőjében, piramisok, sírok, templomok romjai között. Ptah isten szelleme lebegett fölöttem és hallgattam a hazatérő pásztorok nádfurulyáját, békák szerelmes kuruttyolását, kecskék mekegését, aztán meg a mély csöndet, amely Memphis romjain a pálmaligetek közt álmodik a hold fehér fényében.

- Nagyon szép lehetett - kacsintott Berg felé Van Roosen bárónő.

- De legszebb volt Heliopolisban - áradozott az olasz asszony és úgy dőlt hátra karosszékében, hogy gömbölyű térdén felül még egy arasznyira látszott elefántcsontszínű selyemharisnyája. - Micsoda édes, hús, bódító, illatos tavasz, micsoda struccmadarak, micsoda kecsketej, micsoda obeliszk!

- A napisten oszlopát érti ezalatt? - kérdezte Mindszenty elragadtatással. - El tudta olvasni a hieroglifákat?

- Nem én. De a kalauzom...

- Mehmed Omár - súgta most Adonyi fülébe a német professzor.

- Ki az? - kérdezte az orvos együgyűen.

- A grófné szerelme... súgja meg Missis Gouldennak is.

- A kalauzom lefordította... de én elfelejtettem.

- Azt elhiszem - dörögte a tanár.

- És Szűz Mária szent szikomorfájából is hoztam magammal egy gallyat - folytatta Ristori grófné elérzékenyedve.

- Mi az, mi az?

- Egy kétezeréves vadfüge, korhadt és féloldalt dült faóriás Material falu szomszédságában. Ez a fa látta az Üdvözítőt, amint Mária ölében játszadozott.

- Ezt mi is megnéztük, úgy-e, Adonyi? - lelkesedett Mary.

Adonyi fáradtan bólintott.

E pillanatban megcsendült Van Roosen bárónő lányos, pajkos, türelmetlen hangja.

- Mondja, kedves Berg, nem a materialhi szikomorfa mellett történt az a tavalyi gyilkosság?

Mindenki megrezzent erre a kérdésre.

- Mi volt az? - kérdezte a grófné.

- Hogy is volt? Ön nem volt akkor itt?

- Nem hallottam róla...

- Hát igen... az február elején történt, ha jól emlékezem.

- Én tavaly január tizedike körül utaztam el innen.

- Február közepén volt az a gyilkosság - szólt közbe a főkonzul és fontoskodva ráncolta össze homlokát. - Utálatos dolog volt... ocsmány egy dolog...

- És az az érdekes, hogy a tettesnek kutyaabaja sem történt.

- Elmenekült? - érdeklődött Mary.

- Dehogyan, most is itt csatangol. Nem lehetett rábizonyítani.

- Hogy történt a dolog? - kérdezte kissé sápadtan a grófné.

A társaság Berg professzort ostromolta.

- Egy eszelős vén spanyol duennát... eh, hagyjuk, ne ijesztgessük vele a hölgyeket, nem tudnak aludni.

- Mesélje el, Berg, olyan kíváncsi vagyok! - könyörgött Mary, - én nem félek a rémregényektől.

Van Roosen bárónő és Berg professzor szeme összevillant. A főkonzul felhajtott egy pohár pezsgőt és engedelmet kért, hogy megnézhesse az este érkezett lapokat. A hölgyek és a két magyar közelebb ültek a professzorhoz.

- Hát az áldozat egy braziliai ültetvényes felesége volt. Kairóban beleszeretett egy hotelportásba.

- Pfuj! - fakadt ki Adonyi önkénytelenül.

- De szép szál legény volt, pálmaegyenes, karcsú, daliás arab. Sugárzó, fekete szeme, mint a villám, úgy vakított bele a gyenge idegzetű asszonyok szívébe. Ebből élt a bitang s úgy élt, mint egy herceg. A braziliai asszony két hétig csatangolt vele a piramisok körül.

Mindenki Ristori grófnére gondolt és mindenki lesütötte szemét.

Mary hirtelen másra terelte a szót.

- Kedves professzorom, igaz, hogy táncosnők is lesznek?

De Van Roosen bárónő nem hagyta annyiban.

- Nos, nos, hogy történt az eset?

- A braziliai asszonyt felakasztva találták a szent szikomorfa szomszédságában.

- Borzasztó!

- Szentségtörés.

- Öngyilkosság volt?

A professzor pápaszeme alatt két apró szem hunyorgott.

- Hivatalosan azt állapították meg, de mindenkinek feltűnt, hogy hiányoztak az asszony ékszerei.

- Sok ékszere volt? - kérdezte Van Roosen bárónő.

- Rengeteg. Gyémánthercegnőnek hívták Kairóban és mindig magán hordta összes ékszereit.

- Öreg volt? - kérdezte Mindszenty.

- Csúnya és kövér.

- Akkor értem - jegyezte meg a konzul felesége.

A professzor a vállát vonogatta.

- A rendőrség lanyhán nyomozott. A hotelportás két hónapig vizsgálati fogságban ült, aztán szabadon engedték. A fickó azzal védekezett, hogy a braziliai hölgy már Memphisben elbocsátotta. Alibit igazolt. A kairói Excelsior bar két táncosnője bizonyította, hogy azon a héten szüntelen velük mulatott. A portást kérdőre vonták, honnan vette a pénzt? - A braziliai asszonytól, felelt rá szemérmetlenül... A rendőrség végül megállapította, hogy az asszony idegbeteg volt, öngyilkossá lett és holttestéről beduin koldusok szedték le az ékszereket.

- Mikor jönnek a táncosnők? - vágott közbe Mary, aki észrevette, hogy Ristori grófné halott-sápadtan ül és a keze úgy reszket, hogy alig tudja tartani a cigarettáját.

- Éjfélre rendelttem őket. Egyébként a táncosnők közül jól nézzék meg a magasabbikat.

- Miért?!

- Mert annak annyi gyémántja van, mint egy... mit mondjak?... mint egy braziliai ültetvényes feleségének. És én azt hiszem, ő meg tudná nevezni a gyilkost.

- Csakugyan?

- Nem is lehet másként.

Egy kis groom jelentette a professzornak, hogy két hölgy és négy zenész keresi.

- Itt van a két gazije, uram.

- Mi az? - kérdezte Mrs. Goulden, ki boldog volt, hogy vége van a gyötrelmes témának.

- A benszülött egyiptomi táncosnőket gazijenak hívják. Kávéházi ringy-rongy ballerínák, de az ópium és az érchúros muzsika transzba ejti őket és... no, de majd meglátják... Jól van, mondd meg nekik - fordult a groom felé, - mondd meg nekik, hogy öltözzenek át.

- Hát maga azt hiszi, hogy a braziliai hölgy ékszerei egy ilyen gazije kezébe kerültek? - érdeklődött a holland bárónő szenvedélyesen,

- Figyeljék meg őket. A gazije tetőtől-talpig tele van ékszerrel. Láncok, csörgők, karperecek, függők, gyűrűk csüngenek, csilingelnek rajta, mint egy felcícomázott lakodalmi öszvér szer-számán. A sok ékszer mind hamis... De nézzék meg a kettő közül a magasabbikat. Azé mind valódi.

- Érdekes... Bizonyosan a braziliai asszony ékszerei azok és a gazije a tolvajoktól kapta.

- A gazije a portás szeretője... azé a portásé, aki a braziliai asszonnyal a sivatagban járt.

- Akkor bizonyos, hogy ő gyilkolta meg.

- Egészen bizonyos... de a gazije azt mondja, hogy ő gazdag európai uraktól kapta ajándékba.

Éjfél volt. A kormányzó fia megérkezett és leült a hollandus bárónő szomszédságába.

A táncosnők is belibbentek a kis vörös szalonba. Mindenkinek egy meglepett ah! hagyta el az ajkát.

- Micsoda klasszikus szépség az a magas!

- Ez a gyémántos gazije! - súgta Berg doktor Adonyi felé.

A táncosnőknél csak egy kis piros selyemszoknya volt, de oly mélyre kötve az ágyékuk körül, hogy barna, síma, fényes hasuk szabadon maradt. Semmi egyéb ruha, csak tengernyi ékszer csörömpölt meztelen testükön.

Adonyi doktor kényelmetlenül érezte magát, ahogy észrevette, hogy az asszonyok szeméből kicsapott valami buja, sötét láng. Arra gondolt, hogy az asszonyok idegrendszerét mennyire fel tudja korbácsolni a más asszony meztelensége. Miért? Mert úgy érzi, mintha ő is meztelen volna, vagy legalább is, hogy az a másik meztelenség az ő teste titkait is közprédává teszi. Adonyi féltékenyen és fájdalmasan nézte Mary mámoros arcát és kigyulladt szemét.

A hollandi bárónő közelebb húzódott a kormányzó fiához s a fülébe súgta:

- Tetszik?

- Meglehető.

- Szebb, mint én?

- Ugyan, hova beszél? - tiltakozott a fiatal lord.

A bárónő megnyugodott és kis ideig élvezettel nézte az egyhelyben hajlongó, forgolódó, vonagló, reszkető testeket. De mikor a zene elhallgatott, átkiáltott a professzorhoz:

- És hogy hívták azt a hotelportást?

Berg tanár úgy tett, mintha nem hallaná.

- Kedves Berg, nem emlékszik a portás nevére? - ismételte a bárónő éles és türelmetlen hangon.

A professzor elsápadt és feldöntött egy pezsgősüveget.

- Oh, én vén tökfilkó! Hogy hívták a portást? Biz én már elfelejtettem.

- Hogy hívták a portást? - dugta ki ujságjai mögül széles, piros arcát a főkonzul. - Ejnye, hogy is hívták? Nekem pedig kitűnő memóriám van. Ahá! Bizony Isten, úgy hívták, hogy Husszein, azaz nem, nem, megvan! Mehmed Omár volt a fickó neve... Mehmed Omár, esküszöm, hogy az.

Erre a névre velőtrázó sikoltás hasított bele a levegőbe, amely nehéz és sűrű volt a parfüm, ópium, lotosz és pezsgő párolgásától.

- Szent Isten, mi az? - ugrált fel mindenki.

- A grófné!

- Asszonyom!

Ristori grófné lefordult a székről és ájulva nyúlt el a vastag szőnyegen.

Berg tanár és Adonyi élesztgetni kezdték, a hölgyek fogvacogva nézték az élettelen fehér, verejtékes asszonyt.

- Semmi, csak a hőség! - hebegte a tanár.

- Már jobban van, - mondta Adonyi.

A grófné ijedten nézett körül és könyörgő hangon súgta a tanár fülébe:

- Kérem, vigyen haza.

A két orvos kétfelől támogatva kisegítette Ristori grófnét a szobából.

Mary maga is egész testében reszketett.

- Én is felmegyek... Borzasztó...

És fejét megbiccentve, lassan az ajtó felé indult. A lord fia karját nyújtotta.

- Köszönöm, majd magam... vagy igen, kísérjen a liftig.

- Talán mi is a legjobban tennénk, ha... - szólalt meg van Roosen.

- Én még nem megyek - tiltakozott a bárónő, - legalább is megvárjuk, mit mond a két orvos.

A két táncosnő egykedvűen guggolt a szőnyegen és ópiumos cigarettát szívott.

Tíz perc múlva Berg és Adonyi megmagyarázták, hogy a grófnőt hirtelen vesegörcsök rohanták meg, de egy erős morphiuminjekció annyira-mennyire tűrhetővé tette a fájdalmát.

A mulatságnak azonban menthetetlenül vége lett. Van Roosen és felesége a fiatal lord kíséretében szintén hazamentek. Berg tanár ott maradt és a két magyarral csendesen elfogyasztott még egy üveg pezsgőt.

Némán és lehorgasztott fővel ültek így, csak Mindszenty tekintetett néha lopva a gyémántos táncosnő felé. A gazije sötét szemében olykor fellobbant egy láng; de aztán hirtelen lebocsátotta hosszú, fekete szempilláját, mintha, elszenderült volna.

Egyszer csak megszólalt a tanár.

- Unom már ezt az életet. Eladom a szanatóriumomat és visszamegyek Kölnbe. Mondja, kedves doktorom, nem volna kedve megvásárolni a szanatóriumomat? - fordult komoly arccal Adonyi felé.

Adonyi mosolygott.

- Én egy esztendeig sem bírnám ki ezt az atmoszférát.

- Pedig az Isten is magának rendelte.

- Igen, ha a gyógyintézetemben én volnék az egyetlen beteg.

- Az költséges kedvtelés volna még abban az esetben is, ha az ön vagyona mellé Mrs. Goulden is odaállna dollárjaival.

- Hát csakugyan feleségül veszed az amerikai? - szólt közbe szelesen Mindszenty.

Adonyi nem szólt, csak a vállát vonogatta. Berg tanár különös, ellágyult hangon ismételte:

- Megfulladok ebben a légüres lombikban.

Mindszenty fülét megütötte ez a kifejezés.

- Légüres lombikról beszél?

- Ugy érzem magam, mintha Heluan, a gazdag és beteg naplopóknak ez a füllelt, tikkasztó, buja melegágya valamelyik rengeteg Geissler-cső volna, amiből a levegőt kiszivattyúzták.

- Hogy érti ezt, kedves professzorom?

- Ugy, hogy itt légüres térben élünk, amelyben az egészséges, józan, produktív és reális élet egyetlen eleme sincs meg; itt nincsenek anyagi problémák, itt nincs munka, küzdelem, versengés, üzlet, társadalmi harc, itt nincs gyermek és család, anyai gond, fiui szeretet, aggódás a férjért, házasság, gyermekszülés, keresztelő, iskola, hivatal, nemzet, faj, haza, nép, itt csak puha, szeszélyes, megcsömörlött, neuraszténiás lézengők vannak, akiknek egyetlen gondjuk, hogy nyomorult életük minden óráját teletömjék kéjjel. Undorodom tőlük...

A zenészek megpengették hangszereiket, de Berg tanár szemepillantása hallgatást parancsolt. És a professzor folytatta:

- Ide két-három hónapra jönnek az emberek, búcsúzni az élettől, vagy elbújni valami bűnben az emberek elől. Így van ez minden világfürdőn, nyaralóhelyen, vagy szanatóriumban.

Adonyi arca elsötétült.

- Igaza van, professzor, én tudom, én eleget jártam a szanatóriumokat.

- Hát ebben a légüres térben semmi sincs, ami az életet hősiessé teszi. Itt nincsenek hétköznapi gondok, kenyérkérdés, küzdelem a létért, harc a természettel.

Mindszenty Kálmánnak ragyogott a szeme:

- Érdekes meglátás. Légüres tér. Egy egész más világ.

- Amelyből minden reális tartalom hiányzik. Minden hiányzik, ami a munkához az izomerőt és a jóra való kedvet adja, ami az agyvelő legszebb gondolatait sugallja, ami találmányokra inspirálja a tudóst, béketűrésre a mártírokat és fanatizmusra az apostolokat, ami létrehozta a családot, államot, társadalmi szervezeteket.

- Igen, igen, úgy van! - lelkesedett Kálmán.

Berg pedig keserűen folytatta:

- Mert itt nincs a szexuális kiélésnek semmi akadálya. Regényíró uram, - fordult egyenesen Mindszenty felé - itt aztán légüres térben, lombikban tanulmányozhatja a szerelmet, ha éppen kedve tartja. Hogy hová ragadja el az embert a boldogság után való beteg nosztalgia, hogy mi módon lesz a szerelemből egyik részen öngyilkos egzaltáció, a másikon meg ocsmány kéjhajhászás, hogy miképp lesz a szerelmes emberből beteg szent, bamba martir, mániákus bolond vagy telhetetlen szatir és nimphomaniás hetéra, - erre itt találja meg a legjobb modelleket. Mert itt aztán semmi sem enyhíti ezt az idegéleti pathológiát.

- Máshol sem nagyon - jegyezte meg Adonyi sötéten.

- Nem? - csattant fel a kis kopasz emberke és egészen belepirult az előadásába. - Mintha azt mondaná, hogy a föld felületén szétterült életet nem befolyásolja a levegő anyaga, súlya és mozgása. Ön megfedezkedik arról, hogy a levegő kösziklákat porlaszt szét, felkorbácsolja a tengereket, a Vezuv lávahomokjait egész idáig Egyiptomig hozza rohanó szárnyain... Nos, a társadalom, a maga törvényeivel, szokásaival, anyagi küzdelmeivel, helyzeti energiáival, nyomásával, viharaival és katasztrófaival éppen úgy befolyásolja az erotikus ösztön érvényesülését.

- Ha így van, akkor ez a szerencséje az emberiségnek.

- A legnagyobb szerencséje, uram! Nézze csak, mi van itt a légüres térben. Itt a szabad esés törvényeit nem szabályozza a levegő ellenállása: itt a kéjvágy vagy a szerelmi nosztalgia rázuhan az ember lelkére és agyonlapítja. Künn, a reális életben anyagi és erkölcsi törvények, véletlenek, félelmek, előítéletek, szabadság hiánya, tiltó és gátló körülmények, szemérem és álszemérem, hiúság, számítás, családi fegyelem tartják egyensúlyban az idegélet centrifugális energiáit: így az érzéki élet veszett kutyái szabadon dühöngnek. Itt a legtisztább asszonynak is el kell buknia, a legegészségesebb férfilelek is megrothad, mert semmi más dolga, gondja, életcélja nincs. Jaj annak, aki egyszer belefeküdt ebbe a langyos pocsolyába...

- Professzor úr ma nagyon sötéten látja a dolgokat, - szólt kedvetlenül Mindszenty, aki mind többször felejtette szemét a barnabőrű táncosleány klasszikus termetén.

- Hát akkor igyunk egy cseppet ebből az isteni italból... Mi az Adonyi, magának nincsen véleménye?

Adonyi felkelt és a kezét nyújtotta barátainak.

- Beteg vagyok. Lefekszem. Maradnak még? A viszontlátásra.

Két perc múlva már üres volt a kis vörös szalón, ahol Ristori grófnő elájult Mehmed Omár neve hallatára.

*

Berg tanár egyedül ballagott haza a szanatóriumba.

- Megfulladok ebben az atmoszférában - mondogatta magában és a grófnéra gondolt. - Nem megyek fel hozzá. Nem akarom látni.

Most azt érezte, hogy örül a grófné távozásának. De ezt az érzést jól ismerte már. Mindig így volt január elején. S aztán?

Amikor a vonata kirobogott Heluan pályaudvaráról, egyszerre üresség, unalom és céltalanság szállott a lelkére. Attól fogva valami fél öntudatlanságban, gépszerűen vagy türelmetlen fogcsikorgatással végezte a dolgát. Miért? Azzal tisztában volt, hogy Ristori grófnő nem méltó az ő férfiúi gyöngédségére. Alapjában véve gyűlölte és megvetette ezt az erkölcstelen némbert, aki még a nagy bűnösök és a sokat szenvedettek iránt való bibliai szánalomra sem tarthatott igényt. Ha itt volt, sokszor napokig nem látta és nem hiányzott neki. Testileg már régen nem vágyakozott rá, legfeljebb, ha néha esztétikai öröme telt pompás fajló-szépségének megpillantásában. Néha elmerültek a lelki perverzítások mélységeibe és ilyenkor idegrendszeré kiélte magát a féltékenység és megvetés kéjes kínjaiban. De ez a részegség csak egyik napról a másikig tartott: ezt is kialudta, akárcsak az alkohol vagy ópiumos dohányzás mámorát.

- Sokkal többet tudok róla, semhogy egy pillanatig is komolyan vehessem, - töprengett az úton és mégis, az alatt a tíz hónap alatt, amíg távol van, nincs az életének semmi értelme és célja. Bizonyos, hogy ő az egyetlen, aki érdekel, asszony, ember, földi dolgok, Isten minden teremtménye között. Mi ennek az oka?

- A légüres tér - mosolygott magában keserűséggel. - Nagyon egyedül vagyok és nincs semmi tervem, illúzióm, programom... vége... kiéltem az életemet, nincs jövőm, nincsenek gyermekeim, akikben új életet tudnék elképzelni, örökösen körbe-körbe járok, unatkozom... pedig dolgozni, erőlködni, csalódní, remélni, újrakezdeni, lelkesedni kéne... eh, eladom a szanatóriumomat és visszamegyek Kölnbe!

Hazaért.

Az inspekciós ápolónőtől megkérdezte, hogy mit csinál a grófnő.

- Várja a professzor urat.

- Nem voltak újabb rohamai?

- Nem. Azt mondta, hogy holnap okvetlen el kell utaznia. Hogy semmi sem fogja visszatartani. A podgyásza már az állomáson van.

- Mikor utazik?

- A reggeli vonattal.

- Tegnap úgy volt, hogy csak este indul. Furcsa. Van valaki a beteg mellett?

- Nem engedte. Csak a professzor urat kéreti.

Berg felballagott az első emeletre. Utközben megnézte az órát. Háromnegyed négy. Ejnye, de elmúlt az idő. A grófné talán el is aludt már.

Az ajtó előtt megállt hallgatózni. Semmi nesz. Halkan kinyitotta. A belső ajtó kulcslyukán keresztül világosság szűrődött ki a grófné hálósobájából. Még virraszt a szegény...

Berg tanár rátette kezét a kilincstre.

Ekkor egy mély, fojtott férfihang ütötte meg fülét.

- Még azt a gyöngynyakéket is...

- Nem adom, - lihegett a grófné.

- Ne csináljon zajt, - suttogott a férfi - mert betömöm a száját.

Berg tanárnak elállt a szíve dobogása.

Mi történik ott benn azzal a szegény teremtéssel? És főleg mit kell most neki cselekednie? Fellármázza az intézet személyzetét? Mi haszna belőle? Rettentő botrány lesz, tönkre teszi nemcsak a grófnő, de a szanatórium jó hírnevét is... A rabló pedig elmenekül a kerti ablakon keresztül... Óh édes Istenem!

- Nem adom, irgalmazzon, elégedjék meg a pénzemmel... kegyelem, kegyelem! - hangzott a szobából a grófné rimánkodó hangja s az öreg professzor agyát elfutotta a vér.

- Segítség! - ordította torka szakadtából és berontott a grófné szobájába.

Berg tanár nem látott semmit, csak a grófné feléje iramló, hálóinges, félig meztelen alakját s egy fehérruhás nagy, fiatal férfit, aki jaguár ügyességgel az ablakhoz ugrott. Aztán tompa dörrenés ütötte meg fülét, majd egy velőtrázó sikoly és érezte, hogy az asszony előbb görcsösen a nyakába kapaszkodik, majd lassan elengedi és lecsuszik, le a földre, a lábai elé.

- Végem van... Meghalok... Jaj, édes Istenem! - ezeket hallotta, azután rettentő zűrzavart, lőtás-futást, káromkodást és döngetést hallott még...

Jobbról-balról emberek törtek a szobába, betegek, férfiak, nők, ápolónők, szolgák és Berg tanár lábánál ott feküdt a grófnő véres teste.

*

Mehmed Omár a rendőrségen sírt, mint egy gyermek.

- A gazije akarta. Alah nevére esküszöm, hogy a gazije az oka. A gazije nagyon szereti az ékességeket és én nagyon szeretem őt, azt teszem, amit ő parancsol.

*

Ristori grófnőt Kairóban temették el s a sírnál Berg professzor, Mindszenty és Adonyi mondták el a megholtakért való imádságot. Más senki sem merte a szerencsétlen asszonyt utolsó útjára kísérni.

Gyorsvonaton mentek haza Heluánba. Az út majdnem egy óra hosszat tartott, de az egész idő alatt mindössze csak ennyit beszéltek a tragédiáról:

- Szegényke elpusztult a légüres térben.

XXVIII.

Adonyi Maryvel aznap nem is találkozott. Este egyedül ebédelt, aztán nyomban felment a szobájába és halálos fáradtsággal feküdt az ágyába.

- Egy napig sem maradok itt tovább, - határozta el mélységes csömörrel. - Elég volt ebből a dögletes atmoszférából.

Úgy érezte, hogy most, ebben a keserű utálattal teli hangulatban újra ura lett a maga sorsának s ez az a pillanat, amelyben cselekedni tud. Megragadta a telefonkagylót.

- A Palace Hotelt kérem.

- Halló, itt Palace.

- Kérem Mrs. Goulden lakosztályát.

- Ki beszél?

- Itt Adonyi...

- Bocsánat, doktor úr, a missis nincs itthon, - felelt a szobalány.

- Az étteremben van?

- Nem. A missis a kisasszonnyal elment.

- Nem tudja, hova?

- Az állomásra.

Adonyiban meghűlt a vér és sokáig nem kapott levegőt. Végre ki tudta hörögni ezt a szót:

- Elutazott?

- Nem, - felelt a szobalány előzékenyen. - Vendégeket vár...

Károly kezéből kiesett a kagyló.

- Ez Johnny Field... - lihegte önkívületben és az éjjeli szekrényről egy kétségbeesett, dühös mozdulattal lesöpörte a telefonkészüléket.

Egy percre megmeredve feküdt és tágra nyílt szemével a mennyezetre bámult. Aztán felugrott és sürgönyt írt Budapestre az édesapjának.

- Így, most már mehetek, - mondta hangosan, ahogy befejezte. - Most már megyek hozzád, drága beteg édesapám!

Becsengette a groomot és a sürgönyt átadta neki.

- Most pedig ne zavarjon senki... érted?... nem vagyok itthon... elutaztam... nem is jövök vissza...

- Igenis, Excellenz, - nevetett a fiú.

XXIX.

Johnny édesanyja ötvenöt esztendő volt, de még táncolt, lovagolt, vívott, golfozott, térdig érő szoknyában járt, ajkát pirosította és ősz haját oly ügyesen tudta lefésülni a tarkójára, mintha etonfrizurája volna. Ha estélyi ruhája hátul övig dekoltálva volt, gyönyörű háta bámulatba ejtette az embereket. Sokat dohányzott és mély, rekedt orgánuma szinte félelmessé tette; szürke szeme, sasorra és napbarnított piros arcára is fokozta ezt a hatást. Ahogy Maryvel beszélt, egy női diplomata, vagy üdv-hadseregbeli tábornok-asszony pattogó deklamációjával érvelt és a dialektikája becsületére vált volna a szenátus bármelyik pártvezérének. Mary jól ismerte ezt a tiszteletreméltó hölgyet, aki a Field és Tsa cégnek maga is egyik igazgatója volt és negyvenéves korában mérnök-diplomát szerzett, hogy a vasútjai építkezéseit saját maga ellenőrizhesse. Jól ismerte és rettegett tőle.

- Kedves Mary - szólt komoly és fenyegető hangon a matróna - elég volt a romantikából. Johnny türelme elfogyott.

Mary gúnyosan mosolygott.

- Ez nagy baj. Ezt nem is hittem volna.

- Ne gúnyolódjék! - csattant föl Mrs. Field haragosan. - Johnny az én fiam.

- Meg is látszik rajta.

- Hogy érti ezt. Mary?

- Hát, hogy ő is, meg ön is azt hiszi, asszonyom, hogy én azért vagyok a világon, hogy...

- Hogy Johnnyt boldoggá tegye - egészítette ki a mondatot Mrs. Field nyugodt és ellentmondást nem tűrő határozottsággal. - Ez az ön hivatása és kötelessége.

- Úgy?

- Ugy. Tudja-e, leányom, hogy Johnny szereti önt?

- Ne mondja.

- De mondom. Johnny megvallotta nekem.

- Szép.

- És tudja-e, hogy Johnny az Unio leggazdagabb és legszebb leányai közül válogathatna, ha éppen kedve tartaná?

- Tudom.

- Nos?

- Hát csak válogasson.

A matróna sértődve kapta fel a fejét.

- De ön három esztendeig...

- Legyen hálás érte.

- De ezalatt...

- Boldog volt-e Johnny? - vágott közbe Mary türelmetlenül. - Boldog volt, vagy nem?

- Ő azt mondja, hogy igen. És éppen azért ragaszkodik önhöz.

Mary lehajtotta a fejét. Elgondolkozott. Érezte, hogy ebben a furcsa, vad és stílustalan szerelmi követelőzésben van valami megható. Johnny Field csakugyan szeretheti őt és Mrs. Field határtalanul szeretheti a fiát, ha repülőgépen eljön ide Egyiptomba, hogy rábeszéljen egy hűtlen és szeszélyes asszonyt a fiához való visszatérésre. Valamit akart mondani, de Mrs. Field megelőzte őt.

- Mondja kedves Mary, miért szakított maga a fiammal?

Mary csodálkozva nézett az idős asszonyra.

- Miért érdekli ez önt, asszonyom?

- A fiamról van szó.

- Miért nem kérdezi, hogy mit szerettem rajta!

Az anya gőgösen legyintett.

- Én ismerem Johnnyt. Tehát nem vagyok kíváncsi, hogy miért szeretett bele. De a szakítás okára kíváncsi vagyok. Megunta?

Mary nem felelt.

- Másba lett szerelmes?

Mary hallgatott.

- Csalódott benne?

Mary felkapta a fejét.

- Hát igen. Csalódtam.

- Mennyiben? Megcsalta önt?

- Nem.

- Nem tudta eléggé szeretni?

Mary elpirult.

- Nagyon szeretett.

- És ön? - kérdezte az anya keményen, majdnem fenyegetőleg.

Mary csendesen suttogta:

- Én is szerettem őt.

Mrs. Field felcsattant.

- Hát akkor miért hagyta el Johnnyt? Hát akkor miért mondja, hogy csalódott Johnnyban?

- Mert nem tudott boldoggá tenni - felelt Mary siránczó hangon.

Az asszony összecsapta két erős, fehér, kemény kis kezét.

- Örültség! Mary, maga örült! Hát mi baj lehet ott, ahol két ember szereti egymást?

- Nem voltam boldog.

Mrs. Field felugrott és sokáig fel s alá járkált a szobában. Aztán hirtelen Mary elé lépett.

- Titok? - kérdezte élesen.

Mary hallgatott.

- Nem erőltetem. De mielőtt visszamegyek a fiamhoz, meg kell mondanom önnek, hogy Johnny ebbe nem fog belenyugodni.

- Mit tehet?

- Mindent.

- Nem félek.

- De a felelősség...

- Semmivel sem tartozunk egymásnak.

Mrs. Field szinte felsikoltott.

- Nem? Tudja-e, Mary, hogy Johnny sohasem tud mást szeretni, csak magát.

Mary nevetett.

- Ez frázis. Kérdezze meg egy-két hónap múlva.

- Nem frázis! - kiáltott Field asszony haraggal. - Johnny sohasem volt szerelmes és nem is lesz soha. Én ismerem Johnnyt. Johnny makacs és önfejű fickó s egyszer, kisgyermek korában belelőtt a mellébe, mert megtiltották, hogy szőrére ülje meg a lovat, mint az indiánok.

- Ez a rossz nevelés következménye, - jegyezte meg Mary gúnyosan.

Field asszony tágra nyílt szemmel bámult a mosolygó asszony arcába.

- Mary, magának nincs szíve,

- Talán éppen az a baj, hogy van.

- Ha volna, akkor nem hagyná el Johnnyt.

Mary most hirtelen elkomolyodott.

- Hát ön nem tudja elképzelni, asszonyom, hogy mást is lehet szeretni, mint Johnnyt?

- Nem, - felelte Mrs. Field nyugodtan. - Aki őt ismeri, az nem szerethet mást. Egyébként - folytatta csodálkozva - ezzel csak nem azt akarja mondani, hogy ön esetleg már mást... hogy is mondjam?... hogy ön esetleg nem Johnnyt... vagy hogy...

Mary felemelte a kezét és igent intett a fejével.

- De igen... azt akarom mondani.

- Hogy mást szeret?

- Azt.

Mrs. Field gúnyosan legyintett.

- Bolondság. Képződés. Nem baj. Ezt is ismerem. A fiatal hölgyek néha elképzelik, hogy valaki érdekli őket... Elképzelik és tévednek. Velem is megtörtént. De mikor Mr. Field megkérte a kezemet, tudtam, hogy mi a kötelességem.

- Ezt egyszer én is megcsináltam. Vagy ön már nem emlékszik arra, hogy ezelőtt négy hónappal még Mr. Goulden felesége voltam? Nos, én is tudtam, hogy mi a kötelességem, ha egy gazdag és feddhetlen gentleman megkínál a nevével. De nagyon belebuktam.

- Mert Johnnyt szerette... Mary, én is asszony vagyok. Mary, én is ismerem egy keveset az emberi szívet és én is éreztem egyet-mást abból, amit szerelemnek hívnak... És tudom, hogy maga még mindig csak a fiamat szereti...

- És ha nem? - kérdezte Mary megrendülve.

- Akkor is kötelessége, hogy a felesége legyen.

- Miért? - csodálkozott Mary.

Mrs. Field ünnepélyes arccal fordult Mary felé.

- Mert meg kell menteni Johnnyt.

- Mi történt vele?

- Johnny súlyos beteg.

- Beteg? Kedélyileg vagy fizikailag is?

- A kettő együtt jár. Johnnynak eddig még a feje sem fájt soha. De most, amióta maga elhagyta, beteg a fiam. Beteg.

- Én is, - felelte nyugodtan Mary.

- Mi baja? - kérdezte Field asszony hirtelen meghökkenve.

- Szervi szívbajom van.

- Mióta?

- Úgy látszik, születésem óta.

- Veszélyes?

- Minden pillanatban veszélyessé válhat.

- Ki mondta?

- Mr. Berg, a professzor.

- És a diagnózis biztos?

- Már kétszer volt súlyos rohamom.

- Szívgörcs?

- Angina pectoris.

Mrs. Field elhalványodott.

- És ezt Johnny tudja?

- Megmondtam neki. De nem hiszi. Vagy úgy tesz, mintha nem akarná hinni.

- Erről nem beszélt nekem... - felelt elgondolkozva Mrs. Field és idegesen dobolt az asztalon a mutatóujjával. - Nekem másról beszélt Johnny...

- Adonyi doktorról...

- Egy japán orvosról, akiről maga azt állította, hogy...

- Igaz, amit mondtam.

- Johnny nem hiszi.

- És ön sem hiszi el?

- Nem.

Mary elfordult és szívére szorította reszkető kezét.

De furcsa ez az élet - gondolta magában és tenyerével a dobogó szívét nyomkodta. - Johnny nem hiszi, hogy vétkeztem ellene, habár én magam vágtam a szeme közé, hogy a szeretője vagyok annak a férfinak, akit itt látott nálam, éjjel, egyedül. Károly pedig nem tudja megbocsátani, hogy volt idő, amikor nem őt szerettem... Az egyik nem tudja elhinni, hogy bűnös asszony vagyok és a másik nem tud hinni a szerelmem tisztaságában.

Mrs. Field újra felugrott és fel s alá járkált a szobában. Mary pedig ezalatt az ő két emberére gondolt. Az egyik angyalnak, a másik pedig sátán leányának tartja őt - és mind a ketten alaptalanul. Az egyik azt hiszi, hogy ismeri őt, a másik amiatt gyötrődik, hogy nem volt módjában kiismernie.

És - vallotta meg magának - mégis igaza van mind a két embernek. Ez a szerelem. De az ember is ez. Látszat. Viszonylagosság. Az ember lénye nem a lényegében van, hanem abban a viszonyban, amelyben valakihez áll. Ami egyiknek öröm és boldogság, az a másiknak szégyen és gyalázat. Ő, szegény, árva, elhanyagolt, boldogtalan asszony, három éve Johnny mellé állt, - ez gyönyörű önfeláldozás, magasztos emberi gesztus volt Johnny szemében, de aljas cédaság és erkölcstelenség Károly fantáziájában. És ez a lépés annyira stigmatizálja őt, hogy Johnny fel sem tudja róla tételezni a rosszat, és Károly nem is tudja róla elhinni, hogy valami tiszta érzelmre képes. Ez minden asszony közös sorsa, aki valaha már élt s aki egy új szerelemben újjászületett. És ezen semmi sem segít, csak a hazugság. A hazugság? Igen. Az asszonyi becsület lényege a látszat, tehát hazudjunk látszatot, kinek-kinek kedve szerint valót.

Mary agyán végigcikáztak ezek a gondolatok és becsületes, őszinte lelke megborzadt ettől a konkluziótól. Nem. Ő inkább belepusztul, de nem fog alakoskodni. Ő ártatlannak érzi magát, ő nem csalt soha senkit, mert ő sohasem hazudott senkinek szerelmet. Az ő lelke tiszta.

Mrs. Field végre megunta a sétálást és Mary elé toppant.

- Hogy ön, kedves Mary, beteg-e vagy nem, azt majd megmondják a londoni orvosok.

- Nem megyek Londonba - mosolygott fejét rázva Mary.

- Holnap reggel a gyorsvonattal megyünk.

- Sajnálom.

- De ön velünk jön.

- Nem megyek.

Field asszony dühösen toppantott.

- Ön nem maradhat itt. Önnek Johnny mellett a helye, asszonyom.

- Ugyan miért? - kérdezte felindulva Mary.

- Mert Johnny öt kilót lesoványodott.

- Én is.

- Johnny nem alszik.

- Vegyen be veronált.

- Az elrontja a szívét. És Johnny nem képes dolgozni. Mit beszélek, dolgozni! Johnny tenniszezni és golfozni sem tud. Lovon nem ült azóta, hogy innen elment.

- Hol van most Johnny?

- Konstantinápolyban. Az anatóliai vasút dolgát kellene nyélbeütni, de Johnny egész hasznavehetetlen. Johnny egész örült. És mindez maga miatt.

Mary elnevette magát. Belepirult és egész teste megrándult a kacagásban, amely ellenállhatatlan erővel tört fel a melléből.

- Ilyen sok bajt okoztam én az ön fiának, asszonyom? - kérdezte könnyesen.

Field asszony homloka ráncbaborult és öklével az asztalra csapott.

- Ne nevesse ki Johnnyt. Johnny a maga áldozata. Johnny az öngyilkosság szélén áll és én Johnny anyja vagyok.

Néhány pillanatig szótlánul nézték egymást. E pillanatban benyitott a komorna és levelet hozott.

- Az Al Hayat-ból hozták.

Mary arca vérvörösre pirult.

- Egy pillanatra, asszonyom.

- Tessék.

És Mary elolvasta Adonyi levelét.

...Asszonyom, ön holnap reggel a gyorsvonattal elhagyja Heluant. Igen, ön elutazik és Johnny Field felesége lesz. Ez az egyetlen kérésem és utolsó akaratom ebben az életben. Ha megteszi, talán megmenti az én életemet is... a magáét biztosan. Ha nem, akkor nem állok jót semmiért. Érzem, hogy meg kell ölnöm magát. Valami szörnyű erő kényszerít erre, lehet, hogy az örület, amely órákon belül dühöngve tör ki rajtam, lehet, hogy az isteni igazságszolgáltatás rendelkezése, amely lesújt az ön bűnös lelkére. Mert ön rettenetesen vétkezett ellenem. Ön megcsillogtatta előttem a boldogság illúzióját s nyomban el is zárta az oda vezető utat. Ön megmutatta, hogy mi értelme volna az életemnek, mi értelme volna, ha maga szeretni tudna és engem egyáltalán lehetne szeretni. Néhány órával ezelőtt még azt hittem, hogy én futok el innen. De nem tudok. Én már nem vagyok ura magamnak. Egyetlen tudatos és szabad mozdulatom nincs. Nem megyek. Holnap reggelig itt fekszem az ágyban. Lehet, hogy addig még négy-öt levélben megkérem magát, hogy bocsásson meg nekem, ne hagyjon itt, békítsen ki és vezessen vissza az élet útjára. De ne higgyen nekem. Fusson el előlem, vétesse magát körül testőrökkel, meneküljön, mielőtt még kitör rajtam az örület. Menjen, szaladjon, nekem a lehellem is halál és átok, és szerencsétlenség. Menjen. Isten vele! Éljen boldogul! Az Isten nevére kérem, követelem, parancsolom, hogy azonnal hagyja el Heluant.

Mary! Csak még egyet. A maga szívének semmi baja sincs. Erre orvosi becsületszavamat adom és az egyetlenre esküszöm, ami szent... Mary... a maga életére esküszöm, hogy nincs semmi baja.

Mary homlokán verejték gyöngyözött. Egy ideig némán meredt maga elé s a kezében megremegett a kemény levélpapír. Aztán Mrs. Fieldre nézett. A nagy, erős, szép és komoly asszony szeméből szivárgott a könny. Mary egészen meghökkent.

- Miért sir, asszonyom?

Field asszony megragadta Mary mindkét kezét:

- Mary! Hallgasson ide. Johnny a legjobb fiú ezen a világon.

- Tudom.
- És nagyon szereti magát.
- Lehet.
- És én az ő anyja vagyok.
- Igen.
- Nahát.

Field asszony keservesen sírt.

Mary meghatva nézte.

- Ne sirjon, asszonyom.
- Nem sirok. Csak megszakad a szívem.
- Miért?
- Mert én is voltam valaha fiatal.
- És?
- És tudom, hogy az egész dolog milyen bolondság.
- Na, ugye? - szólt Mary megkönnyebbülve.

Field asszony azonban felkapta a fejét és szürke, nagy villogó szemével az ég felé nézett.

- És ez a bolondság néha egy egész életet tönkretesz.
- Mire gondol, asszonyom?
- Arra, hogy a fiam nem tudja túlélni.
- Eh, örültség! - fakadt ki Mary ingerülten.

Mrs. Field szomorúan ingatta a fejét.

- Johnny nagyon szenved. És Johnny a fiam.

Mary egy pillanatig habozott, aztán kinyitotta Adonyi levelét.

- Olvassa ezt el - szólt halk, de energikus hangon és Mrs. Field kezébe adta. - Ez a levél önnek is szól, drága asszonyom.

Mrs. Field szeme végigszaladt a kusza sorokon. Aztán összehajtogatta a levelet és nyugodtan megszólalt.

- Ez közveszélyes örült. Idegbeteg barom. Mióta üldözi ez magát?
- Nem üldöz.
- De mióta van itt?
- Tíz hete, asszonyom.
- Ez az első levele?
- Nem.
- És ön nem szólt még az angol kormányzónak?
- Miért?

- Hogy fogja le és toloncoltassa el.

Mary csendesen sóhajtott:

- Ez az az orvos, akit nálam talált Johnny azon az éjszakán.

Mr. Field nevetett.

- Ah, akkor már értem. Reménytelen szerelmében az ön kezelő orvosa megbolondult szegény. Értem. Johnny is mondta, hogy egy kis gnóm, egy szörnyszülött, egy egzaltált és félszeg kis majom ugrál most a heluani szép asszonyok körül és azok perverz játékot játszanak vele... Most értem, hogy Johnny miért nem félti magát... Értem. De a játékból elég volt. Látja, leányom, a szörnyeteg megőrült és kezd veszélyessé válni. Egy okkal több, hogy ön sietve elhagyja ezt a veszedelmes helyet.

- Gondolja?

- És bizonyos vagyok abban, hogy maga is ezt gondolja, Mary.

- Asszonyom!

- Ne szóljon! Ne tagadja le. Én tudom, hogy maga is szeretne már megpihenni egy nyugodt, tiszta és csendes hitvesi szerelem boldogságában. Tudom, hogy maga is szeretne már egy kis babyt, egy szőkefürtös kis arkangyalt, fehér csipkés gyermekkocsiban. Mary jöjjön velem, én úgy szeretnék már egy kis unokát... meglássa, milyen boldogság anyának és feleségnek lenni, vasárnaponként templomba járni, gyermeket becézni, verset és imádságot tanítani, Mary, nincs ennél nagyobb, nincs ezenkívül semmi öröm ezen a világon.

- Asszonyom!

- Ne szakítson félbe! Fogadjon szót és jöjjön el velem. Meneküljön ebből a beteg, fülledt, bűnös, rothadt atmoszférából. Jöjjön az egészséges emberek közé! A feleségek, anyák és gyermekek közé! Hagyja itt ezeket a hisztériás görcsökben vonagló, sóvár, falánk és tehetetlen embereket, akiknek a lehellete is dögleletes és rothasztó. Jöjjön ki a szabad levegőre. Jöjjön egy becsületes és tiszta családba és foglalja el a magának épített királynői trónust: a feleség és az anya trónusát.

Mary érezte, hogy az ereje egyre fogy és a szívét szorongó félelem dobogtatja meg. Ujra elolvasta Adonyi levelét.

- Ez a boldogtalan ember csakugyan az örület határán tántorog.

Maryben felébredt az asszonyi gyávaság. Eszébe jutott az a sok szerelmi dráma, amelyet ujságokban és regényekben olvasott. Akkor, amikor másokról volt szó, az efajta tragédiákkal szemben mindig undort érzett. Undort és nem részvétet vagy megrendülést. Ő még a színházban sem tudta élvezni a drámát. Egészséges és könnyed lelke utálta a mértéken felül megnagyított, torz és bűnös szenvedélyeket. Közönségesnek és bestiálisnak látta a tobzódó és fékevesztett emberi indulatokat és ízlése visszaborzadt a rémdrámák véres jeleneteitől. Sőt alapjában véve el sem hitte, hogy ily fantasztikus ponyvaregényhelyzetek a valóságban is kialakulhatnak.

Mrs. Field észrevette ezt a megrendülést.

- Mary, az Istenért, egy percet se habozzon. Ez a levél annak a szerencsétlen agyvelőnek utolsó tiszta pillanatában íródott. Az örültek érzik, hogy mikor szakad el az utolsó vékony fonál, amellyel az értelmi cenzura még le tudja kötni indulataikat. Emlékezzék csak, hogy az örültek az utolsó pillanatban még figyelmeztetik családjuk tagjait, feleségüket, vagy gyermekeiket, hogy meneküljenek.

Mary hirtelen végiggondolta, hogy mit érne el azzal, ha Adonyit kibékítené. Semmit. Néhány forró, szerelmes órát. Aztán az egész kezdődne elülről.

Field asszony nem hagyta, hogy sokáig vergődjék.

- Mary, édes kis lányom, fussunk ez elől a dühöngő fenevad elől, fussunk, még ebben a percben.

Mary egész testében remegett.

Ujra kezébe vette a levelet és elolvasta az utóíratot. „Az egyetlenre esküszöm, ami szent... Mary... a maga életére esküszöm, hogy a szívének nincs semmi baja.”

Mary felsikoltott.

- Asszonyom, ez az ember azt írja, hogy nincs semmi bajom.

Mrs. Field zavarba jött és nem tudta, hogy erre mit feleljen. Mary valósággal ujjongott.

- És igaza van neki. Ha csakugyan szívbjajos volnék, ebben a szörnyű izgalomban az angina pectoris bizonyára jelentkezett volna... Adonyi Károlynak igaza van... én erős, egészséges vagyok... És ő nem örült... csak örülten szerelmes.

- De hiszen elküldi magát... - hebegett Mrs. Field ijedve.

Mary izgatottan hadonászott és szinte rikoltozva beszélt.

- Persze, hogy elküld, mert azt hallotta, hogy el akarnak vinni.

- Ő is azt akarja...

- Ha akarná, akkor hallgatna... De mivel nem tud belenyugodni, hát követeli, hogy menjek... Elküld, mert azt akarja, hogy maradjak... Mrs. Field, édes jó asszonyom, ez a szerelem.

Field asszony Mary elé ugrott.

- Mit akar ezzel mondani, szerencsétlen asszony?

- Mit? - sikoltott Mary. - Hogy nem megyek Johnnyhoz.

- Itt marad?

- Itt. És most azonnal őhöz futok.

- Mary, az Istenért! Mary, maga is megörült!

Mary lihegett, de egy pillanatra megállt, kifújta magát és kezét nyújtotta Field asszony felé.

- Nem örültem meg. Csak hálás vagyok neki.

Mary öltözködni kezdett.

Egyszerre megszólalt a csengő.

Az előszobából halk sikoltás hangzott be, majd élénk szóváltás, egy türelmetlen férfihang heves kiáltása - és Mary a szívéhez kapott. Megismerte Johnny magas, éles, brutális tenorját.

Leroskadtt egy székre.

Lehajtotta a fejét és várta, hogy rászakadjon a várva-várt szörnyű katasztrófa.

A következő pillanatban ott állt előtte Johnny, magas, délceg, napsütött pogány szépségében, úgy állott előtte, mint egy erőszakos, durva, számonkérő és bosszuálló antik hős, egy hatalmas és viharos lelkű heros, aki ezer veszedelemből, fáradságból és győzelemből félig részegen, félig kimerülve végre célhoz ért és most elégtételt kér.

- Mary!

- Johnny!

- Itt vagyok. Szedje össze magát. Azonnal megyünk.

Mary ijedtében nem tudott mást, mint hogy együgyű és szálnalmas gyámoltalansággal megkérdezte:

- Hova?

- Haza.

- Hova?

- Hozzám.

Mary felkapta a fejét.

- De ha én nem akarok!

- Akkor erőszakkal viszem! - kiáltotta Johnny és megragadta Mary remegő vállát.

Mary a két erős kar szorítása alatt szinte elvesztette az eszméletét.

- Johnny... hagyjon... ez borzasztó...

Johnny a karjába kapta Maryt és majdnem megfojtotta az ölelésével.

- Most már elég volt ebből a játékból, Mary, én szeretlek és nem adlak oda.

- De én...

- Ne hazudj! Te is csak engem szeretsz, Mary!

Mary sirt.

- Nem lehet, Johnny! Én már másé vagyok.

A férfi vadul nevetett.

- Nem igaz! Csak áztatod magad.

- De én odaigértem magam...

- Kinek?

- Egy szegény, beteg, szerelmes embernek.

Johnny az ölébe ültette a remegő asszonyt.

- Mary! Hát azt hitted, hogy én nem szeretlek? Hogy nem szeretlek úgy, mint ahogy te kívánod tőlem?

Mary rémülten nézett a férfi arcába.

- Nem tudom.

- De én tudom, - ujjongott a férfi, - és te most boldog vagy, hogy bebizonyítottam neked a szerelmemet. Mary... Boldog vagy, ugy-e? Ezt vártad, ugy-e? Ezt akartad, ugy-e?

Mary nem tudott válaszolni, csak keservesen és boldogan sirt Johnny karjai között.

Mary el is felejtette, hogy őt most az Al Hayatban várják. És egész testében összerezzen, ahogy megszólalt a telefon csengője.

- Szentséges Ég! - kiáltott fel kétségbeesetten.

- Mi az? - kérdezte Johnny. - Ki telefonál?

- Ő - lihegte Mary.

Johnny felragadta a telefont és beleordított:

- Ki beszél?

- Doktor Adonyi. És ott?

- Mr. Johnny Field!

- Kicsoda?

- Johnny Field, nem hallja? Mit akar?

Mary sikoltva rohant a telefonhoz. Kikapta Johnny kezéből és belérimánkodott.

- Károly, édes Károly, bocsásson meg, Johnny Field van itt... majd elmondom, majd megmagyarázom... legyen nyugodt... uralkodjék magán...

Ott túl lecsapták a hallgatót és Mary ájultan esett Johnny karjai közé...

XXX.

A kormányzónál nagy diplomáciai estély volt, amelyen Heluanból is sokan megjelentek. A csillárok alatt fel és alá hullámozott a gyönyörű, vidám és gondtalan társaság. Lord Curzon az angol király névnapját ünnepelte és egy sarokban bizalmas eszmecserét folytatott az angol imperializmusról.

- Egyiptom jelentősége kezdetben annyi volt, mint teszem, Gibraltáré vagy Ceyloné. De az angol kereskedők nyomban észrevették, hogy Egyiptom öntözése a szudáni felső Nilus-ágaktól függ s így Szudán nélkül Egyiptom csakugyan nem más, mint egy hajóforgalmi állomás. Anglia tehát megszállta Szudánt és nemcsak politikailag, de pénzügyileg is nagyon jól járt vele. Először is az egyiptomi és szudáni gyapotbehozatal révén, amely Anglia összes gyapot-szükségletének egynegyed részét fedezi. Indiából a háboru előtt való utolsó esztendőben 52 millió fontot, Egyiptomból 26 millió fontot érő nyersterményt, gyapotot, búzát, rizst, félgyártmányokat, gyapjút és drágakövet vittek be Angliába, tehát Egyiptom és Szudán, amelyet kezdetben csak India kedvéért szálltak meg, üzletnek is bevált.

Lord Curzon észrevette, hogy senki sem figyel az ő előadására. Kiválasztott tehát egy elhagyatott sarkot, leült és csendesen elbóbiskolt a rózsaszínű lámpaernyő alatt.

Az erkélyen ezalatt párisi vonósnégyes a Varázsfuvolából játszott. A Mozart-dallamok halk hanghullámai alig tudták áttörni a csevegés kakofóniáját.

Berg tanár egy másik sarokban szomorú arccal mesélte a heluani társaság legújabb szenzációját.

- Hát én ezt mind előre tudtam - magyarázta diadalmasan. - A szép Mary sem volt elég erős ahhoz, hogy meg tudja változtatni a természet örök törvényeit.

- De Mary szerelmes volt a szörnyetegbe, - jegyezte meg Van Roosen komolyan.

- Azt csak maga hitte, - szólt közbe fölényesen Van Roosen bárónő.

A professzor megtörölte szemüvegét és fontoskodva állapította meg:

- Azt mások is hitték.

- Én nem, - tiltakozott a bárónő. - Ilyen csodák manapság...

- Manapság is vannak csodák, - vágott közbe Berg tanár gúnyosan. - Volt idő, amikor Adonyi doktorba minden második hölgy fülig szerelmes volt.

A báróné nevetett.

- No ezt nehéz elképzelni, kedves professzorom.

Berg ingerülten intett a kezével.

- Hagyjuk ezt, asszonyom.

A bárónő sértődötten fordított hátat a professzornak és tekintetével a kormányzó fiát kereste. Az ifju lord egy rózsásajku fiatal francia leánynak csapta a szelet.

- Nyomorult, - sziszegte van Roosen bárónő magában.

Elkeseredésében oda ült az öreg lord mellé a rózsaszín lámpaernyő alá. A kormányzó felrezzent és ragyogó arccal fordult a bárónő felé:

- Úgy-e, magát untatja Berg fecsegése?

- Aggkori szenilitás jelei mutatkoznak szegény professzoron, - felelte ajkbiggyesztve a konzul felesége.

- Az, az, - hagyta helyben a lord és minden bevezetés nélkül ezzel a kérdéssel fordult a szép asszony felé:

- Hát maga felteszi, hogy Anglia ki engedné siklani kezéből Egyiptom felett való protektorátusát?

- Nem én, - tiltakozott ijedten az asszony.

- Nahát! Ennek örvendek. Nem is lehet elképzelni ezt. Anglia mindent kockáztatna, ha elhanyagolná egyiptomi pozícióját. És jól meg is fészkelte magát. A németek által tervezett bagdadi vasút nem valósult meg s így minden forgalmi lehetőség, minden vasúti és hajóút, minden táviróhuzal és tengeralatti kábel Anglia birtokában van. Egyiptom épp úgy kormányozható Londonból, mint például Milano Rómából, vagy München Berlinből. Sőt katonailag és politikailag sokkal eredményesebben. Minden ágyu és minden repülőgép az egyiptomi parlament ellen mozgósítható és oly óriási területen, mint Egyiptom és Szudán, bennszülött forradalmi csapatok a modern angol hadsereggel szemben gyorsaság, hadmozdulatok, utánpótlás és élelmezés tekintetében föl sem vehetik a versenyt.

Van Roosen báró ezalatt Berg professzort ostromolta kíváncsiságával.

- Engem nagyon érdekel, hogy vajjon Goulden asszony szerette-e csak egy pillanatig is Adonyit, vagy nem.

- Nem, - szólt közbe valaki.

- De igen, - felelt a professzor. - Én bizonyosra veszem. Sőt állítom, hogy ezt maga Goulden Mary is el tudta hitetni magával.

- Csakugyan?

- Annyira elragadta őt a doktor rajongása.

- De jött Johnny... Mondja, kedves professzor, mi történt Johnny és Adonyi között?

A tanár elszomorodott.

- Hát úgy történt, hogy Adonyi, amikor megtudta, hogy az amerikai újra Heluanban van, átrohant Maryhez és az asszonyt ki akarta szabadítani Johnny karmaiból.

- Szegény! - gúnyolódott ajkát biggyesztve Van Roosen bárónő.

- De mi történt Adonyi és az amerikai között? - türelmetlenkedett a főkonzul.

- Hát, - folytatta Berg, - a szerencsétlen ördög...

- Adonyi?

- Igen... Adonyi elvesztette az eszét, nekirohant az amerikainak és...

- Komolyan? Ököltre mentek? Dulakodtak? Micsoda rémregény!

- És le akarta lőni...

- Johnnyt?

- Igen. De az amerikai kicsavarta a doktor kezéből a fegyvert és kétszer mellbevágta...

- Megütötte?

- De micsoda irtózatos ökölcsapás volt! A doktornak azonnal orrán, száján kibuggyant a vére...

- Ott, Mary szemeláttára?

- Nem. Mary ájultan feküdt a szőnyegen.

- Borzasztó.

- Aztán Adonyit visszavitték a német szállodába. Azt hiszem, nem is kel fel többé.

- Rettentő.

- Tüdővérzést kapott.

A bárónő közbesóhajtott.

- Amúgy is nagyon beteg volt szegény.

A lord fia bambán nevetett.

- Ezt szerettem volna látni, nem adtam volna ezer fontért ezt a mulatságot... Megérdemelte. Ellenszenves fickó volt az a nyomorék kékszakáll.

- De hát Mary? Mit szólt ehhez Mary?

- Mary semmit sem tud. Órákig feküdt eszméletlenül. Helena még most sem tudja, hogy Ilion falai leomlottak és Páris elesett az ő szép szeme kedvéért.

A holland konzul dühösen közbeszólt:

- Mégis nagy bestia volt.

- De gyönyörű bestia, - tette hozzá a lord fia.

Berg tanár tiltakozva emelte fel vékony ujját és megcsóválta finom, kopasz fejét.

- Nem. Nem volt bestia. Szerelemből tette.

- Mit?

- Mindazt, amit Adonyival szemben vétkezett.

- Hogyan? Mary büne menthetetlen, - szólt közbe a konzul. - Ez az asszony elhagyta az urát, elhagyta a szeretőjét és halálba kergetett egy harmadik embert, aki igazán szerette.

- Mary is igazán szeretett.

- De kit? - kérdezte epésen a báró.

- Johnnyt.

- Hát akkor miért jött ide Heluanba?

- Mert félt, hogy Johnny nem szereti őt. És bizonyítékot akart... igen, kétségbevonhatatlan bizonyítékot, hogy Johnny éppugy szereti őt, mint ahogy ő szereti Johnnyt.

- Hát Johnny egyszer már eljött érte két hónappal ezelőtt.

- Ez nem volt elég neki. Ez nagyon egyszerű, konvencionális és banális volt a mellett az őrjöngés mellett, amelyet Adonyi szerelmében látott. Mary azt szerette volna, hogy Johnny is úgy őrjöngjön, Johnny is úgy vergődjék, Johnny is oly égbekiáltó bizonyítékokat adjon, mint amilyeneket Adonyi produkált. Mert a szerelmes ember folyton bizonyítékokat hajszol, bizonyítékokat, amelyekből meggyőződhetik, hogy a párja éppen olyan eszeveszettül szenved, mint ő. Mary szenvedett Johnny miatt, azért futott el előle ide Heluanba. És itt megismert

valakit, aki megmutatta neki, hogy milyen az igazi szerelem. Az a szerelem, amely egyensúlyban van az ő szerelmével... Ez az engesztelhetetlen szerelem törvénye.

- De hát akkor miért ment vissza mégis az amerikaihoz?

- Mert Johnnyt szereti... és elfáradt a bizonyítékok keresgélésében. Most megadta magát. Minden szerelmes megadja magát. Némelyik éppen akkor, amikor már csakugyan nem szeretik viszont.

A bárónő áhitattal hallgatta a professzor magyarázatait.

Van Roosen dühösen legyintett.

- Beteg dolgok ezek... Ostobaság...

A lord az angol imperializmust magyarázta...

- Angliának pénzkérdés az egész. De ez benne van az alapítási és regieköltségek kalkulációjában. India és Egyiptom a maguk erejéből sohasem tudják lerázni az ígát. Anglia versenytársai Keleten az oroszok és japánok. Ha a bolsevista Oroszország és Japán ki tudnák kezdeni Indiát és Egyiptom érdekében az európai tengeri hatalmak blokirolni tudnák a Fokföld-Kalkutta vagy az Alexandria-Bombay útvonalat, akkor lehetne arról szó, hogy Anglia keletafrikai és délázsiai uralma komoly válságba jutott.

A társaság megrohanta a büffét.

A Nilus felől kürtszó hallatszott be a nyitott ablakokon. Gyönyörű meleg nílusi éjszaka volt.

- Ni, most indul a hajó, - jegyezte meg a konzul. - Hogy bűg az expresszhajó kürtje.

- Most utaznak Mary és Johnny Alexandriába, - mondta Berg tanár mélyen megindulva.

Egy komornyik Berg tanárt kereste.

- Mi az? Baj van? - kérdezte a professzor hivatalos hangon.

A lakáj valamit súgott a tanár fülébe.

Berg doktor megcsóválta a fejét. Aztán van Roosen bárónő felé hajolt és a szép asszony fülébe súgta:

- Most izenik Al Hayatból, hogy Adonyi doktor meghalt...

- Istenem... szegény...

- Vége a drámának...

- Elvézett...

Berg professzor összeráncolta homlokát, merően nézett el az emberek fölött és csak úgy magamagának suttogta nagyon szomorúan:

- Megfulladt szegény a légüres térben.

...A Nilus felől újra felbűgött a kürt.

A hajó kürtje, amely Maryt és Johnnyt vitte hazafelé...

-&-